

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 15 JUILLET 1992

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 15 JULI 1992

APRES-MIDI

NAMIDDAG

PRESIDENCE
DE
M. **NOTHOMB**

VOORZITTER :
De heer **NOTHOMB**

La séance est ouverte à 14 heures.

De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De **voorzitter** : De vergadering is geopend.
La séance est ouverte.

EXCUSES

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Les membres / de leden :

Bertouille, pour obligations de mandat / wegens ambtsplicht ;

Dupré, pour raisons de santé / wegens gezondheidsredenen ;

Bertrand, pour obligations professionnelles / wegens beroepsplicht ;

Verwilghen, Denys, Lebrun, Standaert, à l'étranger / buitenlands ;

Chevalier, en mission à l'étranger / met zending buitenlands ;

Decorte, empêché / verhinderd.

RAPPORTS

VERSLAGEN

Rapports déposés au nom d'une commission de la Chambre

Verslagen ingediend namens een commissie van de Kamer

Le **président** : Les rapports suivants ont été déposés :
Volgende verslagen werden ingediend :

au nom de la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education et des Institutions scientifiques et culturelles nationales namens de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs en de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen

— par M. Tomas, sur la proposition de résolution (MM. Geysels et Morael) relative à l'utilisation de combustibles contenant du plutonium et de l'uranium dans les centrales nucléaires belges, ainsi qu'à l'opportunité du retraitement des barres de combustible, n° 541/3.

— door de heer Tomas, over het voorstel van resolutie (de heren Geysels en Morael) betreffende het gebruik van plutonium- en uraniumhoudende brandstoffen in Belgische kerncentrales en de opportuniteit van de opwerking van nucleaire brandstofstaven, nr. 541/3.

au nom de la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique
namens de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt

— par M. Van Eetvelt, sur le projet de loi modifiant certaines dispositions relatives aux statuts du personnel du cadre actif de la gendarmerie, n° 539/3.

— door de heer Van Eetvelt, over het wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de rechtstoestanden van het personeel van het actief kader van de rijkswacht, nr. 539/3.

COMMUNICATIONS

MEDEDELINGEN

Observations de la Cour des comptes concernant des délibérations du Conseil des ministres

Opmerkingen van het Rekenhof betreffende beraadslagingen van de ministerraad

Le **président** : Par lettres du 9 juillet 1992, la Cour des comptes transmet, en exécution des articles 14 et 17 de la loi organique du 29 octobre 1846 :
Bij brieven van 9 juli 1992, zendt het Rekenhof, ter uitvoering van artikelen 14 en 17 van de organieke wet van 29 oktober 1846 :

— un exposé et une copie de la délibération n° 243, adoptée par le Conseil des ministres, le 15 mai

président

1992, au sujet du différend survenu entre son collègue et le ministre des Pensions concernant la pension de retraite de M. René Pirotte, ancien agent du ministère de l'Éducation nationale ;

— een uiteenzetting en een afschrift van de beslissing nr. 243 die op 15 mei 1992 door de ministerraad werd genomen betreffende een geschil dat is gerezen tussen zijn college en de minister van Pensioenen betreffende het rustpensioen van de heer René Pirotte, gewezen personeelslid van het ministerie van Onderwijs ;

— un exposé et une copie de la délibération n° 244, adoptée par le Conseil des ministres, le 15 mai 1992, au sujet du différend survenu entre son collègue et le ministre des Pensions concernant la pension de retraite de M. Willy Leroy, ancien agent de la Communauté française ;

— een uiteenzetting en een afschrift van de beslissing nr. 244 die op 15 mei 1992 door de ministerraad werd genomen betreffende een geschil dat is gerezen tussen zijn college en de minister van Pensioenen betreffende het rustpensioen van de heer Willy Leroy, gewezen personeelslid van de Franse Gemeenschap ;

— un exposé et une copie de la délibération n° 245, adoptée par le Conseil des ministres, le 15 mai 1992, au sujet du différend survenu entre son collègue et le ministre des Pensions concernant la pension de retraite à Mme Micheline Brolet, ancien conseiller adjoint à la Communauté française ;

— een uiteenzetting en een afschrift van de beslissing nr. 245 die op 15 mei 1992 door de ministerraad werd genomen betreffende een geschil dat is gerezen tussen zijn college en de minister van Pensioenen betreffende het rustpensioen van mevrouw Micheline Brolet, gewezen adjunct-adviseur bij de Franse Gemeenschap ;

— un exposé et une copie de la délibération n° 246, adoptée par le Conseil des ministres, le 15 mai 1992, au sujet du différend survenu

entre son collègue et le ministre des Pensions concernant la pension de retraite à M. Louis Michotte, ancien agent de l'Office national des vacances annuelles ;

— een uiteenzetting en een afschrift van de beslissing nr. 246 die op 15 mei 1992 door de ministerraad werd genomen betreffende een geschil dat is gerezen tussen zijn college en de minister van Pensioenen betreffende het rustpensioen van de heer Louis Michotte, gewezen personeelslid van de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie ;

— un exposé et une copie de la délibération n° 247, adoptée par le Conseil des ministres, le 15 mai 1992, au sujet du différend survenu entre son collègue et le ministre des Pensions concernant la pension de retraite à M. Ferdinand Van Nieuwenborgh, ancien agent de l'Office national des vacances annuelles.

— een uiteenzetting en een afschrift van de beslissing nr. 247 die op 15 mei 1992 door de ministerraad werd genomen betreffende een geschil dat is gerezen tussen zijn college en de minister van Pensioenen betreffende het rustpensioen van de heer Ferdinand Van Nieuwenborgh, gewezen personeelslid van de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie.

Renvoi à la commission des Finances.

Verzonden naar de commissie voor de Financiën.

Arrêts de la Cour d'arbitrage

Arresten van het Arbitragehof

Le **président** : En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie :

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis van :

— l'arrêt n° 52/92 rendu le 9 juillet 1992 concernant le recours en annulation de l'article 18, alinéa 1er, 1°,

de la loi du 28 décembre 1990 relative à diverses dispositions fiscales et non fiscales, introduit par la Société régionale d'investissement pour la Wallonie. (n° du rôle : 296)

— het arrest nr. 52/92 uitgesproken op 9 juli 1992 betreffende het beroep tot vernietiging van artikel 18, eerste lid, 1°, van de wet van 28 december 1990 betreffende verscheidene fiscale en niet-fiscale bepalingen, ingesteld door de „Société régionale d'investissement pour la Wallonie”. (rolnummer : 296)

— l'arrêt n° 53/92 rendu le 9 juillet 1992 concernant le recours en annulation de l'article 215 de la loi du 29 décembre 1990 portant des dispositions sociales, introduit par les époux Beauvois-Viatour et consorts. (n° du rôle : 297)

— het arrest nr. 53/92 uitgesproken op 9 juli 1992 betreffende het beroep tot vernietiging van artikel 215 van de wet van 29 december 1990 houdende sociale bepalingen, ingesteld door de echtgenoten Beauvois-Viatour en consoorten. (rolnummer : 297)

— l'arrêt n° 54/92 rendu le 9 juillet 1992 concernant la question préjudicielle posée par le tribunal du travail de Bruxelles par jugement du 12 juillet 1991 en cause de M. J. Redant contre l'Office national des pensions. (n° du rôle : 302)

— het arrest nr. 54/92 uitgesproken op 9 juli 1992 betreffende de prejudiciële vraag gesteld door de arbeidsrechtbank te Brussel bij vonnis van 12 juli inzake de heer J. Redant tegen de Rijksdienst voor pensioenen. (rolnummer : 302)

— l'arrêt n° 55/92 rendu le 9 juillet 1992 concernant les recours en annulation du décret de la Région flamande du 23 janvier 1991 „inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen” (relatif à la protection de l'environnement contre la pollution due aux engrais), introduits par l'asbl Apfaca et consorts. (n°s du rôle : 303 à 323)

— het arrest nr. 55/92 uitgesproken op 9 juli 1992 betreffende de beroe-

voorzitter

pen tot vernietiging van het decreet van het Vlaamse Gewest van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen, ingesteld door de vzw Bemefa en consoorten. (rolnummers : 303 tot en met 323)

— l'arrêt n° 56/92 rendu le 9 juillet 1992, concernant le recours en annulation de l'article 8, alinéas 2 et 3, de la loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales, introduit par l'Exécutif régional wallon. (n° du rôle : 327)

— het arrest nr. 56/92 uitgesproken op 9 juli 1992, betreffende het beroep tot vernietiging van artikel 8, tweede en derde lid, van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, ingesteld door de Waalse Gewestexecutieve. (rolnummer : 327)

*Pour information
Ter kennisgeving*

Situation générale du Trésor public

Algemene stand van de Schatkist

Le **président** : Par lettre du 10 juillet 1992, M. le ministre des Finances transmet, en exécution des lois sur la comptabilité de l'Etat, l'exposé de la situation générale du Trésor public au 31 décembre 1991, (doc. n° 595/1).

Bij brief van 10 juli 1992 zendt de minister van Financiën, in uitvoering van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, de toelichting van de algemene stand van de Schatkist per 31 december 1991 over, (stuk nr. 595/1).

*Impression et distribution.
Te drukken en rond te delen.*

WETSONTWERP

PROJET DE LOI

Continuation

Voortzetting

De **voorzitter** : Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het **wetsontwerp houdende goedkeuring van het Verdrag over de Europese Unie, van 17 Protocollen en van de Slotakte met 33 Verklaringen, opgemaakt te Maastricht op 7 februari 1992 (482/1 en 2), en van de verslagen namens het adviescomité belast met de Europese aangelegenheden uitgebracht over de evaluatie van het Verdrag over de Europese Unie (460/1).**

L'ordre du jour appelle la continuation de la discussion du **projet de loi portant approbation du Traité sur l'Union européenne, de 17 Protocoles et de l'Acte final avec 33 Déclarations, faits à Maastricht le 7 février 1992 (482/1 et 2) à laquelle est jointe la discussion des rapports faits au nom du Comité d'avis chargé des questions européennes sur l'évaluation du Traité sur l'Union européenne (460/1).**

De minister heeft het woord.

De heer **Claes**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken : Mijnheer de voorzitter, collega's, sta mij toe in de eerste plaats een woord van dank te richten tot de dames en heren rapporteurs, maar ook tot al diegenen die zowel in de commissie als hier tijdens het publieke debat, hun bijdrage hebben geleverd in — zo meen ik althans — een fundamenteel keerpunt in de uitbouw van de Europese idee.

Vooraf wens ik te zeggen dat ik er mij inzake de zogenaamde tegenstelling tussen het artikel 8b van Maastricht en artikel 4 van onze Grondwet gemakkelijk zou kunnen van af maken door juristen tegen juristen uit te spelen en door erop te wijzen dat de eerbiedwaardige juristen van de Raad van State van het Groothertogdom Luxemburg net tot de omgekeerde conclusie zijn gekomen als de even eerbiedwaardige juristen van de Raad van State van ons land. Ik zal dit niet doen.

Ik zal er alleen aan herinneren, met alle respect voor de Raad van State, dat de Raad van State adviezen

geeft, maar dat het Parlement zelf meester is over de Grondwet en dat bijgevolg dit Parlement ter zake zelf een beslissing moet nemen.

Feit is dat niemand, ook de regering niet, de noodwendigheid ontkent van een herziening van het artikel 4 van de Grondwet wil men het artikel 8b van Maastricht toepassen. Onze benadering is echter pragmatisch. Wij stellen vast dat artikel 8b duidelijk actief-passief kiesrecht invoert, zowel voor de Europese verkiezingen als voor de gemeenteraadsverkiezingen. Daarbij wordt echter uitdrukkelijk gezegd dat dit principe moet worden vertaald door een Europese Ministerraad die bij unanimiteit beslist, op initiatief van de Commissie, na advies van het Europees Parlement en dit vóór 31 december 1994. Er wordt aan toegevoegd dat afwijkingen mogelijk zijn.

Ik meen dat het niet verstandig zou zijn vandaag artikel 4 van de Grondwet aan te passen zonder precies te weten waar de Europese Ministerraad naartoe gaat. Wil u zich vandaag beperken tot het inschrijven van een zeer vage formule, dan moet u achteraf niet klagen dat u aan de ministers een blanco cheque zou gegeven hebben, wat hier tijdens het debat reeds meermaals werd aangeklaagd.

Wel wil ik bevestigen wat op pagina 64 van het verslag is gesteld, en wat ook in de regeringsverklaring is opgenomen, namelijk dat wij na de beslissing van de Europese Ministerraad het nodige zullen doen voor de vertaling ervan in de Belgische wetgeving en/of reglementering.

Feit is in ieder geval dat het burgerschap voor ons een belangrijke stap is bij het realiseren van wat ik zou noemen een vorm van Europees humanisme, waarbij niet langer een onderscheid wordt gemaakt tussen geslacht, ras, godsdienst, en zonder daarom nochtans de veelheid van culturen, die de rijkdom van de Europese beschaving uitmaakt, in het gedrang te brengen.

Een andere inleidende bedenking

Claes

die ik wens te formuleren houdt verband met het Deens referendum. Zij die stellen dat er sedertdien onzekerheid is gerezen, vergissen zich niet. Er heerst een bepaalde onzekerheid, niet alleen juridisch maar ook politiek. Het verbaast mij echter telkens opnieuw te horen hoe, met een stellige zekerheid en een gevoel van bijna onfeilbaarheid, sommigen uitlegen welke de motieven zijn die de Denen gedreven hebben tot het uitbrengen van een neen-stem.

Ik weet niet precies waarom de Denen „neen” hebben gestemd. De motieven zullen wellicht uiteenlopend zijn. Tijdens een onderbreking in het debat had ik het reeds over een vorm van foute voorlichting, met name „Stem Maastricht, en u verliest uw recht op pensioen”. Ik denk dat deze slogan de Denen niet heeft beïnvloed.

Ik denk dat mevrouw Spaak gelijk had wanneer zij wees op een studie die na het referendum werd uitgevoerd en waaruit blijkt dat een zeer groot aantal Denen helemaal niet anti-Europees heeft gestemd. De neen-stem zou vooral tegen de regering en tegen bepaalde politieke partijen zijn gericht. Dat zijn nu eenmaal de risico's van een referendum, een techniek waarvan ik persoonlijk een overtuigd tegenstander blijf. Het is in naam van het referendum, van de rechtstreekse democratie, dat de Zwitsers erin geslaagd zijn gedurende tientallen jaren aan vrouwen het stemrecht te weigeren. Ook dat is referendum ! Men kan dit democratie noemen ; ik doe dit in ieder geval niet. Voorzichtigheid is dus geboden bij het interpreteren van het Deense referendum.

Ik vind het trouwens allesbehalve een serieus debat wanneer men met klem de nadruk legt op de ernst van de Denen die tegen hebben gestemd, maar terzelfdertijd het Ierse referendum wegwuift alsof het een pure centenkwestie zou zijn.

Met alle respect voor de uitspraak van een meerderheid van de Denen

— hoe nipt die ook is, want ook dat is democratie — zeg ik met stelligheid dat het helemaal niet antidemocratisch is vanwege de elf andere partners om verder te gaan met het Verdrag van Maastricht. In naam van de democratie is het nog altijd ons recht die weg verder te bewandelen. Dit is geen kwestie van minachting voor de uitspraak van de Denen, maar de Denen hebben tot nader order geen vetorecht.

Ik bevestig hier wat in Oslo is gezegd en wat tevens de boodschap is die ook uit Lissabon is gekomen, met instemming van de Deense Eerste minister, met instemming van de Deense minister van Buitenlandse zaken, met name dat zij het ratificatieproces van Maastricht wensen voort te zetten binnen de gestelde termijn. Waarbij wordt geacteerd dat de Denen vandaag geen vragende partij zijn, noch voor de heropening van negotiaties, noch voor het toevoegen van enige annexe aan het Verdrag. Ik weet niet welke het nieuw feit zou zijn dat de Denen ertoe kan bewegen vandaag of morgen een andere houding aan te nemen. Het zou misschien kunnen zijn dat een goedkeuring door elf lidstaten, alsook de beslissing tot uitbreiding van de Gemeenschap tot de andere Scandinavische landen, dit nieuwe feit zouden kunnen betekenen. Daarover heb ik mij niet uit te spreken ; dat is een aangelegenheid van de Deense regering, van het Deense parlement en van het Deense volk.

Eén zaak is duidelijk : Maastricht is niet dood. Wij gaan verder. Zoals ik in de commissie reeds heb gezegd, de match is niet gedaan. Een voetbalmatch duurt 90 minuten en nu zijn er nauwelijks 10 minuten gespeeld. We zullen wel zien op het einde wat de situatie is. Soms zijn er ook verlengingen die in dit geval misschien wel kunnen worden gespeeld.

J'en arrive ainsi à la critique générale formulée par la plupart des intervenants. Je m'empresse d'ailleurs de dire que je suis prêt à souscrire aux critiques qui ont été émises.

Maastricht n'est pas le résultat d'un travail parfait. La résolution qui a été votée par notre comité d'avis traduit d'ailleurs les critiques émises sur tous les bancs de ce Parlement.

Il est vrai que si on avait voulu suivre les Belges qui avaient déposé un mémorandum, dès 1990, on ne devrait pas se plaindre aujourd'hui d'un déficit démocratique incontestable. On ne devrait probablement pas se plaindre non plus d'un vide social qui mérite, en effet, d'être comblé aussi vite que possible.

J'ai, moi aussi, des difficultés à accepter les acrobaties institutionnelles que onze pays des douze ont dû accepter afin de pouvoir ajouter également un chapitre social tout en admettant que le douzième — le réfractaire — ne voulait pas s'engager dans cette voie sociale !

Il est vrai que les chapitres concernant la politique commune de sécurité et la politique étrangère sont insuffisants, mais ces politiques sont intergouvernementales et exigent donc l'unanimité.

Il est vrai que cette approche intergouvernementale en matière de coordination des politiques intérieures et de justice ne donne pas satisfaction.

Il est vrai enfin que la multitude des procédures et des protocoles sème la confusion et ne répond pas aux exigences d'efficacité.

Tout cela est vrai mais j'oserais tout de même préconiser une approche nuancée. Et je vais m'efforcer de le faire.

Mevrouw Neyts, mevrouw Spaak, de heer Van Peel, de heer Ducarme en anderen hebben gewezen op het democratisch deficit. De voornaamste reden daarvan is de weerstand die wordt geboden tegen het afstaan van soevereiniteit. Indien de twaalf lidstaten bereid waren geweest tot een belangrijke transfer van prerogatieven naar het Europese, supranationale niveau, dan zouden wij nu veel minder geconfronteerd zijn met dit deficit. Maar toch, als ik het Ver-

Claes

drag van Rome vergelijk met dat van Maastricht ben ik ervan overtuigd dat het Europees Parlement in de toekomst beter en meer zal participeren in het wetgevend proces.

De „co-decisie” in acht fazen — ik heb het zelf soms moeilijk om ze uit het geheugen te debiteren — is gecompliceerd en werkt, indien men tot de achtste faze gaat, eerder negatief, want het parlementslicd kan uiteindelijk alleen nog maar neen zeggen. Men kan echter niet ontkennen dat in deze acht fazen een zeer belangrijke dialoog is ingebouwd tussen Parlement en Ministerraad, waarbij naar mijn gevoelen de Commissie een veel te zwakke rol speelt. Voor vijftien welbepaalde en niet onbelangrijke domeinen is deze „co-decisie” voorzien en is het Parlement volledig bij machte om op het einde van de dialoog aan de Commissie en de Ministerraad te zeggen : „Neen, wij wensen dit niet.”

Er werd hier niet gesproken over de samenwerkingsprocedure, noch over artikel 189 B. Ook dat is belangrijk voor het Parlement, want het houdt een versterking in van zijn prerogatieven en dit op veertien bijkomende domeinen.

Ik wil het niet hebben over de uitbreiding van de procedure van consultatie en eensluidend advies of over het onrechtstreeks initiatiefrecht, maar één zaak is voor mij duidelijk : zelfs als ik moet toegeven dat het Europees Parlement te weinig bevoegdheden heeft en dat er dus een democratisch deficit is, lijdt het mijns inziens geen twijfel dat er een stap vooruit is gezet tussen het Verdrag van Rome en dat van Maastricht.

Daarbij komt dat de budgettaire controlemogelijkheden, vastgelegd in artikel 201, duidelijk zijn versterkt. Mag ik hieraan toevoegen dat, afgezien van enkele sprekers die het hadden over de mogelijke positieve punten die vervat zijn in de creatie van een ombudsman — die

een totaal onafhankelijke positie zou innemen —, het blijkbaar aan de aandacht van velen is ontsnapt dat eveneens het enquête- en petitie-recht door Maastricht worden ingevoerd en dat ongetwijfeld ook hier mogelijkheden kunnen worden gevonden om, althans voor een klein gedeelte, het democratisch deficit op te heffen.

Ik meen dat men het feit dat voortaan de voorzitter en de leden van de Commissie het vertrouwen moeten krijgen van het Europees Parlement niet mag onderschatten en ik hoop bovendien dat door initiatieven van de nationale parlementen de bruggen met het Europees Parlement zullen worden uitgebouwd, waardoor ook op dat punt een antwoord zal worden gegeven aan het huidige deficit.

Uiteindelijk kom ik tot het probleem van de regio's. Ik zal op dat aspect nog terugkomen, maar ik meen dat het belang van de lidstaten en ook van de regio's ongetwijfeld zal worden versterkt in de mate dat men het principe van de subsidiariteit op een verstandige manier in de praktijk zal omzetten. Niet onbelangrijk is dat ook vertegenwoordigers van de regio's aan de ministerstafel zullen kunnen plaatsnemen en dat zij zullen kunnen deelnemen aan het besluitvormingsproces van de Ministerraad. Ik behoor zeker niet tot degenen die het Comité van de regio's zonder meer willen wegwuiven. Ik moet er trouwens de aandacht op vestigen dat het Comité van de regio's niet alleen voor een belangrijk aantal materies moet worden geraadpleegd, maar dat het initiatiefrecht onbeperkt is uit hoofde van dit comité.

In verband met de samenstelling van dit comité in België ben ik de mening toegedaan dat dit geen aangelegenheid van de nationale regering is. Op een informele manier heb ik het initiatief genomen om vertegenwoordigers van Gemeenschappen en Gewesten samen te brengen. Ik zal hen uitnodigen te zorgen voor de invulling zowel van de twaalf vaste

vertegenwoordigers, als van de twaalf plaatsvervangers. Ik deel de mening van de heer Gehlen dat er moet voor gewaakt worden dat de Duitse gemeenschap haar vertegenwoordiging zal hebben. Als men het spel speelt van het Comité van de regio's, moet men de Gemeenschappen vrij laten beslissen over de manier waarop zij gaan werken.

Hierbij wens ik duidelijk te zeggen dat de Belgische regering van oordeel is dat dit comité van de regio's over voldoende administratieve autonomie moet beschikken en dat het ook de vereiste structuren en middelen moet toegewezen krijgen om het werk op een fatsoenlijke manier te doen.

Wat het democratisch en sociaal deficit betreft hebben verscheidene leden gezegd dat de economisch-monetaire integratie niet denkbaar is zonder voldoende sociale invulling. Ik deel die stelling. Het sociale protocol met elf is ongetwijfeld onbevredigend. Toch moeten wij hier wat nuanceren.

Wij zijn thans in 1992. Het sociale handvest van 1989 was aanleiding tot het creëren van een veertigtal sociale instrumenten. Op het Europese vlak zijn er sindsdien reeds heel wat confederale en sectoriële akkoorden tot stand gekomen. Wat het sociale protocol betreft zijn de meerderheidsbeslissingen aanzienlijk uitgebreid. Gisteren werd er tijdens dit debat reeds op gewezen dat het Belgische overlegmodel in het Europese recht is ingewerkt en dat ongetwijfeld de sociale partners op Europees niveau over heel wat middelen gaan beschikken om in overleg met de Europese Commissie en de Ministerraad bepaalde realisaties te doen. Ik geef de heren Peeters en Van Peel gelijk. Een van de eerste doelstellingen moet erin bestaan bij een volgende intergouvernementele conferentie het sociale deficit weg te werken. Dit moet een gelegenheid zijn om het gebrek aan samenhang en de ondergeschiktheid die vandaag bestaat ten aanzien van het economisch en monetair beleid, weg te werken.

Claes

Un chapitre très important concerne évidemment la politique étrangère et de sécurité commune. MM. De Decker et Harmegnies, de heren Van Peel, Kempinaire en De Bremaeker ainsi que Mme Spaak ont déclaré et résumé qu'en tout cas, l'Europe devait participer d'une façon représentative à la création d'un nouvel ordre mondial. Les intervenants se sont posé les mêmes questions : pourra-t-on y parvenir en se basant sur ce deuxième pilier du Traité, qui implique une approche intergouvernementale, donc le respect des règles de l'unanimité ? Je puis admettre un certain pessimisme ou une certaine réticence à ce sujet, mais permettez-moi quand même de constater que, pour la première fois, cette politique étrangère s'est élargie à tous les domaines de la politique étrangère et de sécurité.

En outre, on vient d'introduire la nouvelle notion d'actions communes (joint actions), qui mérite aussi bien une approche géographique qu'une approche plus générale. C'est ainsi que, déjà à Maastricht, on a inclus dans la notion de „joint actions” le processus CSCE, le contrôle de l'industrie de l'armement, la non-prolifération et les aspects économiques de la sécurité. Et à Lisbonne, on s'est mis d'accord sur quatre localisations géographiques qui feront l'objet d'une première expérimentation : la Yougoslavie, l'Europe centrale et l'Europe de l'Est, le Maghreb et le Moyen-Orient.

La notion la plus importante de ce chapitre est celle de la politique commune de défense, qui peut aboutir à une défense commune. Je crois inutile de souligner la différence fondamentale entre ces deux notions.

Plus aucune discussion n'existe quant à la nécessité d'une politique commune de défense, cela se trouve dans le Traité. Si demain, sur la base de l'UEO, dont il est question dans le Traité, on développe également une défense commune, cela devra être décidé lors d'une nouvelle

conférence intergouvernementale, prévue pour 1996 au plus tard.

Je dois ouvrir ici une parenthèse car Mme Spaak et MM. De Decker et Candries, en me posant quelques questions, ont défendu des positions différentes en ce qui concerne le corps franco-allemand.

Je crois que l'attitude de la Belgique vis-à-vis de ce corps peut se traduire en trois ou quatre points. En premier lieu, il nous intéresse pour autant qu'il s'agisse d'un élément de la construction européenne ; en d'autres termes, il faut que, dès le départ, un lien structurel existe entre ce corps et l'UEO, cette dernière constituant à la fois la base de cette politique de défense européenne et le pilier européen de l'OTAN.

En deuxième lieu, en ce qui concerne la participation belge à ce corps, les Français et les Allemands sont tenus d'accepter la participation de troupes belges, appartenant tant à l'OTAN qu'à l'UEO. Cela signifie, en troisième lieu, qu'en cas de défense collective, c'est-à-dire si la sécurité collective est en danger et qu'il y a application de l'article 5 du Traité de Washington, priorité est donnée à l'OTAN.

Dès que nous aurons une réponse claire et structurée à ces trois conditions, les Belges n'hésiteront plus à participer.

Je n'abandonne pas l'espoir de construire un pont entre cette initiative franco-allemande, d'une part, et les propositions que les Britanniques viennent de faire, d'autre part. Ce serait d'ailleurs la meilleure solution afin de confirmer la cohésion au sein de l'UEO et de l'OTAN.

Mijnheer De Bremaeker, de „out of area”-discussie betreft, zowel in verband met de NATO als met de WEU, een „peace-making”-operatie buiten het territorium. Ter zake is er ongetwijfeld behoefte aan een herziening van het Verdrag van Washington. In verband met de „peace-keeping” werd in Oslo duidelijk overeengekomen dat de Ver-

enigde Naties en/of de CVSE zich tot de WEU kunnen richten of tot de NATO, waar de zaken geval per geval worden behandeld.

Laten wij het geval van de NATO bekijken aangezien u daarover een vraag heeft gesteld. In dat geval zal men de vrijheid van appreciatie laten aan elk NATO-lid. Ik kan mij goed voorstellen dat in het kader van een bepaald „peace-keeping”-geval zeven, acht of negen leden geïnteresseerd zijn en de anderen niet. Maar zij zijn vrij te participeren. Op dat ogenblik zullen zij een beroep doen op de infrastructuur, de know-how en op troepen van de NAVO. Ten einde de cohesie te bewaren zal de NAVO als een geheel beslissen. Het zal dus de hele ministerraad zijn die al dan niet aan de zeven, acht of negen geïnteresseerden voor het gebruik van infrastructuur, troepen, enzovoort, toestemming geeft, ook buiten het gebied.

In Bonn hebben wij beslist op het niveau van de WEU het statuut in te voeren, zowel van het observerend als van het geassocieerd lid. De observerende leden zijn de leden die behoren tot de EG, maar die niet tot de NATO of tot de WEU behoren. De geassocieerde leden zijn de NATO-leden die geen lid zijn van de EG.

Ik leg er de nadruk op dat de geassocieerde leden een statuut hebben dat zeer sterk is uitgewerkt. Zij nemen deel aan alle bijeenkomsten op alle niveaus. Zij kunnen ook deelnemen aan alle beslissingen, tenzij een meerderheid van de klassieke WEU-leden hen op een of ander punt zou uitsluiten, wat ik mij niet kan voorstellen.

In het licht van het Verdrag van Maastricht kan men aan een kandidaat-lid of aan een bestaand lid niet zeggen dat zij lid moeten worden van de WEU. Dat zal vermoedelijk pas in 1996 worden beslist. Ik voeg er evenwel aan toe dat wij dit niet kunnen uitsluiten. Bijgevolg zeg ik tot mijn collega's van landen die kandidaat zijn voor toetreding dat ik hen

Claes

vandaag niet kan zeggen dat zij moeten toetreden. U dient evenwel te aanvaarden dat Maastricht geen eindpunt is en in het kader van de politieke finaliteit van de Europese Gemeenschap dienen wij met deze probabilliteit rekening te houden.

Je voudrais en tout cas souligner que même si on a le droit de critiquer cette approche intergouvernementale, on est parvenu malgré tout à maintenir l'unicité du cadre institutionnel. De plus, le droit d'initiative dans le chef de la Commission a été confirmé. Ceci est très important. C'est une atteinte à l'approche intergouvernementale.

Een ander zeer belangrijk hoofdstuk is dit van de monetaire unie. Ik heb er geen moeite mee de heer Van Rossem bij te treden, wanneer hij zegt dat deze hoofdstukken opvallend meer ontwikkeld zijn dan die van de politieke unie. Dit is zeker zo. Het is een van de zwakheden van het Verdrag.

De argumenten kunnen in twee richtingen ontwikkeld worden. Men kan stellen dat het beter is om eerst te beginnen met de politieke unie, vooraleer naar de economisch-monetaire te gaan. Men kan ook het omgekeerde zeggen. Dit is volgens mij een ander debat.

In ieder geval had de heer Eyskens ten gronde gelijk waar hij zei dat de unie een onvermijdelijk gevolg is, zowel als het sluitstuk van de interne markt. Hoewel België nu ongetwijfeld bepaalde risico's loopt waar het de toetreding in 1997 betreft, kunnen we toch niet ontkennen dat de EMU zowel extern als intern voor de Gemeenschap belangrijke voordelen inhoudt. De afwezigheid van de fiscale harmonisatie legt hierop wel een hypotheek. Dat werd benadrukt door mevrouw Lizin en de heren Ducarme, de Clippele en Defeyt, zij het met verschillende nuances. Volgens sommigen moest de fiscale harmonisatie gaan in de richting van een verlaging van de fis-

cale druk. Voor anderen — ik behoor tot hen — is de fiscale harmonisatie een middel bij uitstek om een einde te maken aan fenomenen van fiscale braderie. Dit element ontbreekt vandaag, zeker waar het de rechtstreekse belastingen betreft.

Ik was het eerder oneens met de heer Defeyt waar het de externe voordelen betreft. Naarmate de monetaire unie ontwikkeld wordt, zullen we meer gewicht in de weegschaal leggen bij het ontwikkelen en bepalen van het internationaal monetair beleid, of het nu in het Internationaal Monetair Fonds (IMF) of in de Wereldbank is.

Heel wat kritiek werd geuit op de dollarpolitiek. Voor mij is dat een beetje hypocriet. Als de dollar zeer hoog staat, zeggen wij de Amerikanen dat ze ons veel schade berokkenen omdat we onze grondstoffen en energie veel te duur betalen. Zij zouden dan ons concurrentievermogen hypothekeren. Als de dollar zeer laag staat, zeggen wij de Amerikanen dat zij geen eerlijke politiek voeren omdat zij hun fabrikanten in een stevige export-positie plaatsen. We moeten weten wat we willen. Op dit punt vind ik de kritiek uit Europese hoek bepaald dubbelzinnig.

Het overwicht in het oriënteren en bepalen van de monetaire politiek waarover de Verenigde Staten vandaag beschikken, verdient een ernstige repliek. Daarover zijn we het eens. Zelfs met de gebreken die werden aangetoond, bestaat volgens mij het extern voordeel van de unie er in internationaal een zwaarder gewicht in de weegschaal te kunnen leggen.

Ook intern zijn er voordelen. De stabiliteit, het verdwijnen van het wisselrisico, dus ook voor een stuk het verdwijnen van het handelsrisico, leiden ertoe dat de kostprijs van het geld in Europa zal dalen. Als de kostprijs van het geld daalt, stijgt het concurrentievermogen. Ook het investeringsklimaat zal daardoor verbeteren.

Internationale investeerders met in-

teresse voor Europa, zullen zich in de eerste plaats aangetrokken voelen tot deze preferentiële zone waarbinnen monetaire stabiliteit zal heersen.

Tevens zal de kostprijs van het geld er lager liggen en zal het concurrentievermogen van de op te richten bedrijven er dus hoger zijn.

De conclusie is, en daar moet ik de heer Van der Maelen volledig gelijk geven, dat de EMU niet alleen het uiteindelijk resultaat is dat gewenst werd door bankiers, multinationals, enzovoort, maar dat deze constructie inzake koopkracht en tewerkstelling op vrij korte termijn voordelen met zich zal brengen.

Het staat echter vast dat er een zeer grondige vereiste is.

A ce sujet, monsieur Defeyt, vous aviez raison. Cette union monétaire ne peut fonctionner tant que les conditions de convergence économique ne sont pas remplies. En effet, je ne vois pas, au sein d'une même union monétaire, un Etat membre avec un taux d'inflation de 2 % et un autre présentant un taux de 20 % car le premier refusera, dès après quelques mois, de continuer à payer la facture découlant de la situation du second. Il y a donc des conditions de convergence à respecter à tout moment.

Certes, on peut discuter sur les critères retenus et sur les niveaux. Je n'ai pas la prétention de vouloir arbitrer les discussions entre les économistes en la matière. Une chose me semble certaine : pour parvenir à cette cohésion, la convergence est nécessaire et celle-ci n'existera — M. Eyskens avait raison de nous en avertir — que par un effort accru de solidarité. C'est indiscutable. Le mouvement Nord-Sud nous permettra d'éviter le danger d'un nivellement par le bas. Cette solidarité-là permet précisément d'appliquer une stratégie de nivellement vers le haut. C'est en cela que réside toute la philosophie de l'Europe ! Le gouvernement belge est donc en faveur de la création du fonds de cohésion.

Claes

Dit Fonds moet in 1993 worden opgericht en dit in tegenstelling met wat door mevrouw Vogels, zo meen ik althans, werd gezegd. Het Verdrag van Maastricht is ter zake duidelijk. Het zal dus geen lege doos blijven. De heer Delors heeft voorgesteld om in dit Fonds, in 5 jaar tijd, 10 miljard ECU te investeren. Daarover bestaat nog geen akkoord. Ik kan u echter wel meedelen dat de Belgische regering formeel heeft voorgesteld om het Fonds reeds op 1 januari op te starten en daarbij de Commissie heeft uitgenodigd nu reeds het werkingsreglement op tafel te leggen. De heer Delors heeft zich ertoe verbonden om nog deze maand een eerste ontwerp van werkingsreglement van dit Cohesiefonds voor te leggen. Dit zal echter onvoldoende zijn. Ook de middelen van de structuurfondsen zullen moeten toenemen.

Ter zake is het juist dat wij ervoor gepleit hebben om de criteria voor de doelstelling 1, gericht op de regio en de subregio die een BNP hebben dat lager is dan 75 % van het gemiddelde, te behouden. Wij hebben ook gepleit voor een grotere inspanning voor die regio's die gekarakteriseerd worden door reconversieproblemen op het industrieel vlak of door langdurige werkloosheid en jeugdwerkloosheid. Dat zijn dus de doelstellingen 2 en 3.

Ter zake wens ik aan de heer Michel en anderen die daarover hebben gesproken te zeggen dat het juist is dat de regeringen, ook de Belgische, er best zouden aan doen Maastricht niet in te roepen om de budgettaire sanering te verantwoorden. Ook zonder Maastricht hadden wij zo snel als enigszins mogelijk moeten komen tot een schuldvoet die lager ligt. Immers, de huidige situatie is de meest oneerlijke die de meest omgekeerde verdelingsprocessen op gang heeft gebracht.

Dat is een reden te meer om aan de burger te zeggen dat wij met de huidige situatie niet verder kunnen, dat

wij het deficit moeten afbouwen, ook zonder Maastricht. Maastricht is alleen een hulpje, maar het is niet nodig om met een beschuldigende vinger naar Europa te wijzen wat de saneringsoperaties betreft die wij nu moeten uitvoeren.

Maastricht is dus een hulp, maar vermits wij Maastricht moeten respecteren zeg ik u dat wij in alle geval in 1996 de 3 % moeten bereiken. Dit moet duidelijk zijn. Maar ook zonder dit zou ik een voorstander zijn van een versneld proces dat ons in 1996 tot dit resultaat brengt. Immers, de afbetaling van de intresten en de amortissementen die, als u tot het uiterste zou gaan, u vandaag in de situatie brengen dat op 100 frank inkomsten u nog over 6 frank beschikt om een reële politiek te voeren, zijn onwaardig voor een moderne staat.

Ik weet wel dat ongeveer de helft daarvan toch wordt gebruikt door de techniek van de wederontlening, met alle gevolgen vandien voor het gevaar van een sneeuwbaaleffect. Laten wij niet zeggen dat de huidige operaties budgettair te wijten zijn aan Maastricht. Maastricht is alleen een hulpmiddel, maar de 3 % moeten worden gehaald.

Het hoofdstuk ecologie en milieu-problematiek is een ander bijzonder delicaat element waarover de heren Van Dienderen, Van der Maelen, Morael en allicht ook anderen hebben gesproken. Laat mij nogmaals, opdat er geen twijfel zou zijn, bevestigen dat België heeft gepleit voor de notie duurzame ontwikkeling. Indien wij nu spreken over niet-inflatoire groei met inachtneming van het milieu — wat inderdaad een veel zwakkere notie is — dan is dit, en laten wij de historie geen geweld aandoen, voornamelijk te verklaren door het verzet van de armere lidstaten binnen de Twaalf. Zij waren bang van een te scherpe benadering die een zware budgettaire weerslag zou kunnen hebben. Dit heeft er ons toe gebracht — ik zeg dit uitdrukkelijk aan mevrouw Vogels — te stel-

len dat met het cohesiefonds pure ecologische operaties in de cohesielanden mogen worden gefinancierd. Dit echter tussen haakjes.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Dans ce cas il faut faire des choses différentes de ce qu'on fait aujourd'hui avec ces fonds. La politique d'environnement menée dans certains pays consiste à planter des arbres le long des autoroutes. Cela ne fait pas partie, pour moi, d'une politique d'environnement, ni d'une croissance durable.

M. Claes, ministre : Je n'ai aucune difficulté à vous dire qu'il faudra, en effet, tenir compte des remarques faites par la Cour des comptes européenne de façon beaucoup plus sérieuse qu'on ne le fait actuellement. Au dernier Conseil des ministres, tant mon collègue M. Maystadt que moi-même avons défendu cette thèse.

De heer **Van Dienderen (ECOLO-AGALEV) :** Mijnheer de minister, betekent dit dat voor elk project van het cohesiefonds een milieu-effectrapport wordt opgesteld ?

Minister Claes : Hoe kan ik daarop vandaag antwoorden ? Ik heb daar net gezegd dat de heer Delors zich in de maand juli ertoe verbonden heeft een eerste voorstel van werkingsreglement van het cohesiefonds te doen. Ik ken op het ogenblik dus niet de stelling of de voorstellen van de Commissie. Ik weet alleen dat om te genieten van het cohesiefonds, men zal moeten beschikken over een cohesieplan dat door de Europese Gemeenschap is goedgekeurd. Het enige dat ik bovendien weet is dat de toepassing van het cohesiefonds gelimiteerd is tot de vier lidstaten Portugal, Spanje, Griekenland en Ierland. Meer kan ik u op het ogenblik niet zeggen. Ik heb geen enkel probleem om, zodra wij over een ontwerp van werkingsreglement van het cohesiefonds beschikken, in de commissie, die van Buitenlandse Zaken of een andere, te discussiëren en te luisteren naar uw voorstellen

Claes

en in de mate van het mogelijke in de Europese Ministerraad de verdediging ervan op te nemen. Dit is een engagement dat ik zonder enige moeite neem, maar op dit ogenblik kan ik u hierover niets meer vertellen.

De heer **Van Dienderen** (ECOLOGALEV) : Het staat dus niet in het Verdrag ?

Minister **Claes** : Natuurlijk staat het niet in het Verdrag. Men hoort nu reeds de kritiek dat dit Verdrag zo ingewikkeld en uitgebreid is.

De heer **Van Dienderen** (ECOLOGALEV) : Niet wat leefmilieu betreft.

Minister **Claes** : Daarover zal ik het zo dadelijk nog hebben. Als u ook nog zou gewent hebben dat de werkingsreglementen van het cohesiefonds in het Verdrag zouden zijn opgenomen, dan moet u toch toegeven dat dit ietwat vergezocht zou zijn.

Zo kom ik tot het Verdrag zelf en meer in het bijzonder tot het fameuze artikel 130. Mijnheer Van Dienderen, ik aanvaard graag dat u stelt dat het bereikte resultaat onvoldoende is. Kunnen wij toch een poging tot nuancering doen ? Vergis ik mij als ik zeg dat het voorzorgsprincipe nu in het Traité is ingeschreven ? De notie van preventief ingrijpen zit er dus in. Het zal er moeten worden uitgehaald en dat is iets anders. Het zit er echter in, dat kan u niet ontkennen.

Vergis ik mij als ik zeg dat het gezonde principe, dat erin bestaat de milieubescherming te integreren in al de aspecten van het Europees beleid, ook werd opgenomen ?

De heer **Van Dienderen** (ECOLOGALEV) : Mijnheer de minister, het principe van de integratie wordt geformuleerd in het hoofdstuk Ecologie maar wordt niet uitgewerkt in de andere hoofdstukken. Dat is nochtans belangrijk en daarin schiet het Verdrag te kort.

In uw uiteenzetting over het economische en monetaire hoofdstuk hebt u perfect aangetoond dat daarin geen ecologische criteria worden ontwikkeld.

Minister **Claes** : Mijnheer Van Dienderen, ik zeg niet dat uw stelling fout is, maar u kan toch niet ontkennen dat het voorzorgsprincipe en het principe van de integratie in alle domeinen van het Europees beleid voor het eerst in het Verdrag staan. U kan aan deze positieve punten niet voorbij, zelfs al ontzeg ik u het recht niet alle twijfels en reserves nopens de uitvoering ervan te blijven uitdrukken.

Vergis ik mij wanneer ik zeg dat inzake besluitvorming, op drie belangrijke domeinen na, de regel van de unanimiteit en van de raadpleging van het Parlement vervangen zijn door de regel van de gekwalificeerde meerderheid en van de samenwerking met het Parlement ?

Een ander bijzonder positief element is het verplicht stellen van de „co-decisie” voor de meerjarenplannen. Bovendien zal het cohesiefonds bij machte zijn de realisatie van bepaalde ecologische projecten te cofinancieren. Het artikel 130 laat aan duidelijkheid niets te wensen over : het is niet omdat een bepaalde Europese norm tot stand komt, lidstaten geen hogere of strengere norm zouden mogen invoeren. Men kan er niet aan voorbij dat de Europese normeringsactiviteiten van de jongste jaren op het sanitaire, technische en het ecologische vlak zeer verdienstelijk zijn geweest. Zelfs op de groene banken heeft men dit gisteren niet kunnen ontkennen. Zelfs in het zo sterk aangevochten ecologische hoofdstuk werd er op belangrijke punten vooruitgang geboekt en dit maakt een genuanceerde benadering noodzakelijk.

Over het subsidiariteitsprincipe heb ik op deze tribune zeer positieve dingen gehoord maar ook ernstige waarschuwingen. Beide standpunten zijn volgens mij verzoenbaar. Laten wij eerst naar het positieve kijken.

De democratie en de efficiëntie kunnen verbeterd worden door de toepassing van het subsidiariteitsprincipe. De efficiëntie kan verbeteren wanneer men aan de Gemeenschap slechts dat zal laten doen waarin zij beter en doelmatiger is. Wanneer men er zorg voor draagt dat voor elke genomen maatregel slechts één controleniveau bestaat komt dit ten goede aan de democratie. De benadering van de heer Delors is volgens mij de goede.

De heer Van Peel wijst er echter terecht op dat subsidiariteit niet mag leiden tot dilutie van de Gemeenschap.

Mevrouw Spaak had tevens gelijk, wanneer zij zegde : „Subsidiarité ne peut pas être re-nationalisation”.

Om die reden heeft de Belgische regering zich van begin af aan bereid verklaard tot een ernstige discussie over de subsidiariteit, maar wilde ze het niet tot onderwerp maken voor een nieuwe annexe of voor een intergouvernementele conferentie. Het mag niet zo zijn dat na de uitvaardiging van een directief of van een reglement het Hof van Straatsburg moet gaan controleren of het subsidiariteitsprincipe al dan niet werd gerespecteerd.

Wanneer wij dit evenwicht behouden kunnen wij de misbruiken van bepaalde lidstaten indijken. De vrees die de heer Eyskens daaromtrent terecht heeft geopperd kunnen wij dan hoogst waarschijnlijk wegemen of tot een minimum herleiden. Ik ben voor het subsidiariteitsbeginsel, in die zin dat het de efficiëntie versterkt. Ik ben echter tegen elke idee van institutionalisering die een „dilutie” tot gevolg zou hebben.

Mijnheer de voorzitter, collega's, al is het Verdrag van Maastricht niet perfect en al zijn de huidige kritieken terecht, mijns inziens lijdt het geen twijfel dat het een belangrijke stap voorwaarts betekent. Inderdaad, het Verdrag van Maastricht zal leiden tot een hechtere gemeenschap, meer efficiëntie en bovendien betekent het een stap vooruit zowel

Claes

op het vlak van de democratisering als op het vlak van het buitenlands en veiligheidsbeleid; een hechtere gemeenschap, met een afgewerkte economische monetaire unie, met een welbegrepen subsidiariteit, met interregionale solidariteit, met een uitgewerkt burgerschap, met nieuwe bevoegdheden inzake onderwijs, cultuur, volksgezondheid en zelfs sociale politiek, meer efficiëntie, in de mate dat de unanimiteitsregel verzwakt ten voordele van de gekwalificeerde meerderheid en dat er een samenwerking ontstaat binnen de intergouvernementele pijler tussen Justitie en Binnenlandse Zaken. Ondanks alles betekent het ook een stap vooruit inzake democratisering door de uitbreiding van de wetgevende bevoegdheid van het Parlement, en door de deelname van de regio's, in bepaalde gevallen, aan de Ministerraad. Uiteindelijk zal Europa, op politiek vlak, met één stem kunnen spreken. Om al die redenen betekent Maastricht voor mij een stap vooruit.

Vorige zaterdag werd ik in Bordeaux geconfronteerd met betogende landbouwers. Weliswaar begrip opbrengend voor hun bekommernis, stelde ik hen toch de vraag of zij er zeker van waren dat zij hun belangen morgen beter alleen zouden kunnen verdedigen in het kader van de GATT en van de Uruguay-Round, dus zonder de Europese Gemeenschap. Ik vroeg hen of hun respectieve nationale regeringen zich allicht niet opnieuw zouden opsluiten in een niet te financieren protectionistische politiek. Tenslotte vroeg ik hen of zij dachten morgen alleen beter verzekerd te zijn. Vijftien jaar geleden stelde ik dezelfde vragen aan ongeruste staalarbeiders die werden geconfronteerd met de sanering van de Europese staalindustrie.

Ondanks al de kritieken — gedeeltelijk terecht — op de beperktheid van de derde pijler inzake Binnenlandse Zaken en Justitie, vraag ik mij af of men ervan overtuigd is dat zonder

het Verdrag van Maastricht de strijd tegen de drugs efficiënter zou verlopen. Is men er werkelijk zeker van dat de jonge democratieën in Centraal- en Oost-Europa, die behoefte hebben aan consolidatie via economische hulp, het gemakkelijker zullen hebben zonder de Economische Gemeenschap?

Indien de middelen en de instrumenten, zoals bepaald in het Verdrag van Maastricht, niet worden versterkt, denkt men dan werkelijk dat de heer Delors — en dat is een van de weinig niet gecontesteerde elementen in zijn pakket — de budgettaire middelen inzake externe politiek zal willen verdubbelen? Denkt men echt dat de ACP-landen het gemakkelijker zullen hebben zonder de realisatie van deze voorstellen? Geloof men dan dat degenen die wensen toe te treden — Oostenrijk, de Scandinavische landen — zich allemaal vergissen? Bovendien weet men dat Maastricht geen eindpunt is, maar een verplichte passage en moet men goed beseffen dat er op dit moment geen alternatief bestaat.

Met alle respect voor wat de parlementsleden in Rome hebben gedaan stel ik voor de raadgeving van de overdonderende meerderheid van de parlementsleden in Straatsburg te volgen. Hun advies luidde — het stemt trouwens overeen met dat van de adviescommissie — om ondanks de gebreken het Verdrag goed te keuren.

Dat is de wenk van het Europees Parlement en dat durf ik ook aan dit Parlement te vragen omdat politiek gezien de Gemeenschap meer dan ooit de boodschap van vrede en stabiliteit aan Centraal- en Oost-Europa moet kunnen brengen.

Ik herinner dienaangaande aan de zeer interessante historische overzichten van mevrouw Neyts, mevrouw Spaak en de heer Candries die een enigszins andere, maar opvallende benadering heeft naar voren gebracht. Ik ben ervan overtuigd dat een doorgedreven politiek ontwikkeld Europa een dam kan opwer-

pen tegen eng nationalisme dat ons opnieuw parten speelt.

Ik meen echt dat de leuzen van democratie en eerbiediging van de mensenrechten meer dan ooit moeten worden gehoord, wat alleen kan via een sterker Europa. Meer dan ooit moeten de ethische waarden — de heer Gol schetste deze aan de basis van de Franse Revolutie — verder kunnen worden uitgedragen.

Ethische waarden die ik liefst uitgebreid zie naar de interne solidariteit ten opzichte van de cohesielanden en de externe solidariteit, in de eerste plaats ten opzichte van de ontwikkelingswereld. Een ontwikkelingswereld die, indien wij niet oppassen, zijn laatste illusies over onze idealen zoals democratie en respect voor de mensenrechten, dreigt te verliezen.

Meer dan ooit moeten wij ons nu op een weloverwogen uitbreiding van de Gemeenschap voorbereiden. Ik zeg u echter uitdrukkelijk: een uitbreiding kan slechts na de ratificatie van het Verdrag van Maastricht en na de goedkeuring van het pakket Delors-II. De kandidaten die voor de deur staan te dringen, moeten uitdrukkelijk weten dat het communautaire „acquis” moet worden aangevaard en dat Europa een politieke finaliteit heeft. Maastricht is dus geen eindpunt. Trouwens, samen met de heer Eyskens meen ik dat de notie neutraliteit, wat dit vandaag ook moge betekenen, niet alleen geen zin meer heeft, maar ook onverzoeenbaar is met de conceptie van de politieke finaliteit en uitbouw van de Europese Gemeenschap. In één woord: de verbreding kan in geen enkel geval een hypotheek leggen op de verdieping, die geen eindpunt heeft bereikt.

Dat men mij ook niet komt vertellen dat de verdieping een bedreiging vormt voor de culturele verscheidenheid. In artikel 128 van het Verdrag staat vermeld dat, wanneer men het heeft over de toevoeging van bevoegdheden als cultuur en onderwijs, dit slechts kan onder eerbiedig-

Claes

ging „van de nationale en regionale verscheidenheid” en dat het er enkel op aankomt de culturen te doen samenwerken en in stand te houden, onder meer door uitwisseling. Voorzichtigheidshalve moet dienaangaande eenparig worden beslist op advies van het Comité van de regio's. Men zou dus, samen met Edgard Morin, die hier vaak werd aangehaald, kunnen zeggen dat met dit Europa gerust de verscheidenheid van culturen, die de rijkdom van Europa uitmaakt, wordt behouden.

Zeer zeker komen wij met dit alles geen stap dichterbij het herwinnen van de verloren credibiliteit bij een gedeelte van de publieke opinie. De heren Van Peel, Colla en Kempinaire hebben samen met mevrouw Neyts, mevrouw Lizin en mevrouw Vogels terecht gewezen op de noodwendigheid van informatie. Ik zou zelfs een stap verder gaan. Ik meen dat wij behoefte hebben aan de organisatie van een aanzienlijke informatiecampagne en dialoog waarbij de klassieke TV-spot en brochure niet zullen volstaan. De politici zullen middelen moeten vinden om met de studenten in universiteiten en scholen, met de arbeiders in de fabrieken, enzovoort, te discussiëren over wat Europa eigenlijk is, welke de doelstellingen zijn, hoe men die wil bereiken en wat de voordelen zijn van de politieke, monetaire, economische integratie waarbij de notie van vrede, stabiliteit, consolidatie van democratie en mensenrechten vooraanstaande elementen zijn.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik besluit. Er staan ons zeer belangrijke maanden te wachten. De heer Eyskens heeft de hoop uitgesproken dat Europa in alle stilte zou kunnen groeien. Ik vrees echter dat de volgende maanden veel gedruis zullen opleveren. Het programma is indrukwekkend. Inderdaad, er is niet alleen de ratificatie, er is niet alleen de discussie over de financiering van dit alles, wij mogen ook niet vergeten dat op 1 januari 1993 de interne markt moet starten en dat vandaag

nog heel wat hypotheken wegen op het vrije verkeer van personen. Een gebrek aan consensus inzake de Gibraltar-problemen brengt met zich mee dat het verdrag inzake het verkeer van personen aan de buitengrenzen nog steeds geen realiteit is geworden. Er moet een uitbreidingsmandaat aan de Commissie worden gegeven. Met welke landen zullen wij negotiëren? Tegelijkertijd zullen wij moeten proberen, samen met andere instanties, uit het Joegoslavische wespennest te geraken, Centraal- en Oost-Europa meer vertrouwen te geven, proberen een grotere rol te spelen bij het vredesproces in het Midden-Oosten, op een ogenblik dat er toch wel enige nieuwe hoop is gerezen.

Dit alles zal ons niet mogen beletten vooruit te blikken op een volgende verdiepingsetappe waarbij in elk geval moet worden gepoogd verder afstand te nemen van de intergouvernementele approach, waarbij meer sociale inhoud aan het Verdrag moet worden gegeven, waarbij ongetwijfeld ook het ecologisch element een grotere aanwezigheid dient te krijgen en waarbij wij zullen moeten proberen de inhoud van het Benelux-document waar te maken. De aanwezigheid van de kleinere lidstaten zal op alle niveaus moeten worden gevrijwaard, onder andere via de toepassing van het principe van de degressieve proportionaliteit. Voor mij niet gelaten indien wij in een volgende etappe tot een federale Grondwet kunnen komen!

Monsieur Morael, je n'ai pas d'objection à ce que la conférence intergouvernementale se tienne dans les meilleurs délais. Le gouvernement belge ne pourrait que se réjouir d'une accélération du processus de démocratisation.

Mijnheer Morael, u stelt ons steeds opnieuw vragen. Heeft u goed bedacht wat het betekent Maastricht af te wijzen? Heeft u ook bedacht welke risico's u loopt wanneer u Maastricht aanvaardt? Het is inderdaad een ernstige vraag en ik ben mij wel bewust van de risico's die er eventu-

eel kunnen bestaan. Toch durf ik deze Kamer uitnodigen misschien een kritisch maar toch een krachtdadig ja te zeggen aan het Verdrag van Maastricht.

Ik wil ter overweging een tekstje meegeven van Oscar Wilde :

„A map of the world that does not include utopia is not worth even glancing at, for it leaves out the one country at which humanity is always landing, and when humanity lands there, it looks out, and seeing a better country sets sail. Progress is the realisation of utopia”.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Le président : Mesdames, messieurs, avec l'accord de la Conférence des Présidents, je vous propose l'ordre du jour suivant :

Jeudi, 16 juillet 1992, à 10 h.

1. *Projet de loi modifiant, en ce qui concerne les organismes de placement en créances, la loi du 4 décembre 1990 relative aux opérations financières et aux marchés financiers, n°s 455/1 et 2. (Sans rapport).*
2. *Projet de loi relatif à la publicité trompeuse en ce qui concerne les professions libérales, (transmis par le Sénat), n°s 564/1 et 2. (Application de l'article 68 du Règlement)*
3. *Proposition de loi (M. Tomas) tendant à réglementer et à contrôler l'ouverture et les activités des entreprises de courtage matrimonial, n°s 81/1 à 5.*
4. *Projet de loi modifiant certaines dispositions relatives aux statuts du personnel du cadre actif de la gendarmerie, (transmis par le Sénat), n°s 539/1 et 2. (Application de l'article 68 du Règlement)*
5. *Projet de loi modifiant la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, (amendé par le Sénat), n° 586/1. (Application de l'article 68 du Règlement)*

président

6. Projet de loi modifiant, en ce qui concerne les fusions et les scissions de sociétés, les lois sur les sociétés commerciales coordonnées le 30 novembre 1935, n°s 491/1 à 4. (pour mémoire si rapport)

7. Projet de loi modifiant la loi du 21 mars 1964 relative aux traitements des membres de la Cour des comptes et la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, (amendé par le Sénat), n° 135/4. (pour mémoire) (*Application de l'article 68 du Règlement*)

Proposition de résolution (MM. Geysels et Morael) relative l'utilisation de combustibles contenant du plutonium et de l'uranium dans les centrales nucléaires belges, ainsi qu'à l'opportunité du retraitement des barres de combustible, n°s 541/1 et 2.

à 14 h.

Questions orales

Interpellations

— Interpellation de M. Annemans au Premier ministre sur „l'issue et les résultats du dialogue de Communauté à Communauté” (n° 138).

— Interpellation de M. Michel au Premier ministre sur „l'échec du dialogue de Communauté à Communauté” (n° 140).

— Interpellation de M. Dewael au Premier ministre sur „les résultats et les conséquences du dialogue de Communauté à Communauté” (n° 144).

— Interpellation de M. Clerfayt au Premier ministre sur „les résultats du dialogue de Communauté à Communauté” (n° 145).

Donnerdag, 16 juli 1992, om 10 u.

1. Wetsontwerp tot wijziging, wat de instellingen voor belegging in schuldvorderingen betreft, van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten, nrs. 455/1 en 2. (Zonder verslag).

2. Wetsontwerp betreffende de misleidende reclame inzake de vrije beroepen, (overgezonden door de Senaat), nrs. 564/1 en 2. (*Toepassing van het artikel 68 van het Reglement*)

3. Wetsvoorstel (de heer Tomas) er toe strekkende de opening en de exploitatie van huwelijksbureaus te regelen en te controleren, nrs. 81/1 tot 5.

4. Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de rechtstoestanden van het personeel van het actief kader van de rijks-wacht, (overgezonden door de Senaat), nrs. 539/1 en 2. (*Toepassing van het artikel 68 van het Reglement*)

5. Wetsontwerp tot wijziging van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, (gewijzigd door de Senaat), nr. 586/1. (*Toepassing van het artikel 68 van het Reglement*)

6. Wetsontwerp tot wijziging, wat de fusies en splitsingen van vennootschappen betreft, van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, nrs. 491/1 tot 4. (pro memorie indien rapport)

7. Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof en de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, (gewijzigd door de Senaat), nr. 135/4. (pro memorie) (*Toepassing van het artikel 68 van het Reglement*)

Voorstel van resolutie (de heren Geysels en Morael) betreffende het gebruik van plutonium- en uraniumhoudende brandstoffen in Belgische kerncentrales en de opportuniteit van de opwerking van nucleaire brandstofstaven, nrs. 541/1 en 2.

om 14 u.

Mondelinge vragen

Interpellaties

— Interpellatie van de heer Annemans tot de Eerste minister over „de afloop en de resultaten van de zogeheten dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap” (nr. 138).

— Interpellatie van de heer Michel tot de Eerste minister over „de mislukking van de dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap” (nr. 140).

— Interpellatie van de heer Dewael tot de Eerste minister over „de resultaten en de gevolgen van de dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap” (nr. 144).

— Interpellatie van de heer Clerfayt tot de Eerste minister over „de resultaten van de dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap” (nr. 145).

Le Premier ministre doit être présent au Sénat à partir de 17 heures. Dès lors il n'y aura pas de prolongation de temps de parole pour ces interpellations car j'ai promis au président du Sénat de libérer le Premier ministre avant 17 heures.

Wetsontwerpen en wetsvoorstel :
Hervatting van de agenda van de ochtendvergadering.

Voorstel van resolutie :
Hervatting van de agenda van de ochtendvergadering.

Projets et proposition de loi :
Reprise de l'ordre du jour de la séance du matin.

Proposition de résolution :
Reprise de l'ordre du jour de la séance du matin.

Vendredi, 17 juillet 1992, à 14 h.

Scrutin sur les naturalisations

Interpellations

— Interpellation de Mme Vogels au Premier ministre sur „la note d'orientation relative à la politique des étrangers qui a été approuvée par le Gouvernement” (n° 132).

— Interpellation de M. Beysen au Premier ministre sur „les résultats de la note d'orientation approuvée par le Gouvernement concernant la politique des étrangers” (n° 131).

— Interpellation de M. Simonet au Premier ministre sur „la problématique de l'immigration en Belgique” (n° 133).

— Interpellation de Mme Spaak au Premier ministre sur „la politique d'immigration, compte tenu de la

président

note d'orientation du Gouvernement" (n° 134).

— Interpellation de M. Dewinter au Premier ministre sur „la politique des étrangers du Gouvernement" (n° 135).

— Interpellation de M. Anciaux au Premier ministre sur „l'exécution de diverses décisions concernant le problème des immigrés et des candidats réfugiés politiques" (n° 136).

Prises en considération

Votes nominatifs

1. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Bertouille sur „la non-approbation au 1er juillet 1992 de la convention INAMI ratifiant l'avenant à la convention conclue entre les kinesiherapeutes et les mutualités" et „le non-respect, par le Gouvernement, de l'engagement pris antérieurement," (n° 120). (développée en séance plénière du 7 juillet 1992)

2. sur les ordres du jour déposés en conclusion de l'interpellation de M. Denys sur „les mesures prises dans le cadre de la lutte contre la pseudo- peste aviaire" (n° 119). (développée en réunion publique de la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes du 8 juillet 1992)

3. sur les projets de loi et propositions terminés.

Vrijdag, 17 juli 1992, om 14 u.

Geheime stemming over de naturalisaties

Interpellaties

— Interpellatie van mevrouw Vogels tot de Eerste minister over „de door de Regering goedgekeurde oriëntatienota over vreemdelingenbeleid" (nr. 132).

— Interpellatie van de heer Beysen tot de Eerste minister over „de resultaten van de door de Regering goedgekeurde oriëntatienota over vreemdelingenbeleid" (nr. 131).

— Interpellatie van de heer Simonet

tot de Eerste ministe over „de problemen van het migrantenbeleid in België" (133).

— Interpellatie van mevrouw Spaak tot de Eerste minister over „het migrantenbeleid, rekening houdend met de oriëntatienota van de Regering" (nr. 134).

— Interpellatie van de heer Dewinter tot de Eerste minister over „het vreemdelingenbeleid van de Regering" (nr. 135).

— Interpellatie van de heer Anciaux tot de Eerste minister over „de uitvoering van een aantal beslissingen inzake de problematiek omtrent migranten en kandidaat-politieke vluchtelingen" (nr. 136).

Inoverwegingnemen

Naamstemmingen

1. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Bertouille over „de niet-goedkeuring op 1 juli 1992 van de RIZIV-overeenkomst waarbij het aanhangsel bij de overeenkomst tussen de kinesitherapeuten en de ziekenfondsen wordt bekrachtigd" en over „de niet-naleving, door de Regering, van de vroeger aangegane verbintenis" (nr. 120). (gehouden in de plenaire vergadering van 7 juli 1992).

2. over de moties ingediend tot besluit van de interpellatie van de heer Denys over „de maatregelen getroffen in het kader van de bestrijding van de pseudovogelpest" (nr. 119). (gehouden in de openbare vergadering van de commissie voor de Landbouw en de Middenstand van 8 juli 1992).

3. over de afgehandelde wetsontwerpen en voorstellen.

Pas d'objection ? (*Non*)
Geen bezwaar ? (*Neen*)

Il en sera donc ainsi.
Aldus zal geschieden.

PROJET DE LOI WETSONTWERP

Continuation

Voortzetting

De voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van de bespreking van het wetsontwerp houdende goedkeuring van het Verdrag over de Europese Unie, van 17 Protocollen en van de Slotakte met 33 Verklaringen, opgemaakt te Maastricht op 7 februari 1992 (482/1 tot 3) en van de toegevoegde verslagen (460/1).

L'ordre du jour appelle la continuation de la discussion du projet de loi portant approbation du Traité sur l'Union européenne, de 17 Protocoles et de l'Acte final avec 33 Déclarations, faits à Maastricht le 7 février 1992 (482/1 à 3) et des rapports joints (460/1).

Mevrouw Vogels heeft het woord voor een repliek.

Mevrouw Vogels, voorzitter van de ECOLO-AGALEV-fractie : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, geachte collega's, blijkbaar is onze fractie de enige die ter gelegenheid van dit debat van het recht op repliek gebruik zal maken.

Dat is niet zonder reden. De laatste dagen werden wij nogal onder vuur genomen. Men neemt het ons een beetje kwalijk dat wij van oordeel zijn dat de balans van het Verdrag van Maastricht niet direct positief uitvalt en wij beslist hebben een negatieve stem uit te brengen omdat de stap die wordt gezet naar de eemaking van Europa voor ons onvoldoende is.

Ik heb hier gisteren en vandaag veel moraalridders aan het woord gehoord. Typisch voor moraalridders is dat zij het moeilijk hebben om te antwoorden op de grond van de zaak en daarom elk argument rangschikken in morele categorieën. Hun argumenten zijn onder meer „intellectueel onverantwoord", „slecht, want ook verdedigd door een rechtse oppositie", „slecht, want het tegenovergestelde wordt verkondigd door Groenen in andere landen" — het voorbeeld van Brice Lalonde hebben we hier tot viermaal toe gekre-

Vogels

gen —, „slecht, omdat ze eigenlijk maar de waarde hebben van een referendum, en wat is nu een referendum waard ?”.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, sta mij toe te zeggen dat het door u gebruikte argument mij nauw raakt. U zegt dat het stemrecht voor vrouwen in Zwitserland zo lang werd uitgesteld omwille van het referendum. Dit is een afgezaagd argument, dat bovendien weinig overtuigend klinkt uit de mond van iemand van de socialistische partij. Immers, iedereen die een beetje de Belgische geschiedenis kent, weet dat het stemrecht voor vrouwen hier nooit is tegengehouden door het referendum, maar door de BSP, die vreesde dat de vrouwen te veel voor de christen-democraten zouden stemmen.

Minister **Claes** : Dat is een historische onwaarheid.

Mevrouw **Vogels** (ECOLO-AGALEV) : Wij hebben op het vlak van Europa geen lessen te krijgen, van niemand in dit halfrond. Wij zijn op dat vlak onbesproken en degenen die beweren dat wij op één hoop dienen gegooid te worden met extreemrechts, die getuigen pas van intellectuele oneerlijkheid. Inderdaad, onze visie op Maastricht heeft niets te maken met die van de heer Le Pen of nog minder met het volksnationalisme van het Vlaams Blok. Ik heb gisteren reeds gezegd dat die partijen hoogstens willen evolueren naar een Europa van de gewapende vrede, naar een band tussen landen, ingegeven door haat tegenover derden. Niet langer het communisme, maar de islam, het Midden-Oosten bindt deze partijen in hun visie op een defensie, gebaseerd op haat.

Mijnheer de minister, u heeft een aantal antwoorden gegeven op concrete vragen, waarvoor ik u oprecht dank. Wij hebben nooit getwijfeld, noch voor het sociale, noch voor het ecologische dossier, aan de goede wil van België en zeker niet aan die van de minister van Buitenlandse

Zaken. Ik zou zelfs zeggen, integendeel ! Waar zouden wij de argumenten halen om daaraan te twijfelen ? Maar, mijnheer de minister, ook uit uw antwoord is duidelijk gebleken dat de kloof tussen theorie en praktijk groot blijft en dat de kloof tussen de Belgische droom en de Europese realiteit, ondanks Maastricht, even groot is gebleven. Er staan inderdaad mooie citaten in het Verdrag van Maastricht. Het ecologische facet wordt door Europa erkend, maar het Verdrag bevat geen enkele garantie dat de negatieve ervaringen die wij hebben in verband met het oneigenlijke gebruik van Europese fondsen en cohesiefondsen in de toekomst zullen worden vermeden.

Van de theorie gaan we naar de politieke realiteit. Ik durf hier toch te zeggen dat de houding van de Belgische regering ten aanzien van Maastricht in het recente verleden bij ons een aantal vragen heeft doen rijzen, meer bepaald de heftige reactie tegenover Denemarken.

Men kan niet zo maar zeggen : Europa is mijn overtuiging, dus moet het die van iedereen zijn.

Indien u een eerlijk en democratisch politicus bent dan gelooft u erin dat, ondanks het Deense „accident”, de meerderheid van de Europeanen nog altijd geloven in het project „Europa”. Als u een eerlijk democraat bent, dan zou die overtuiging u de kracht en de macht moeten geven om over een aantal aspecten van Maastricht opnieuw te onderhandelen, tegen bepaalde leden van uitvoerende machten van andere Europese landen in die andere belangen hebben dan uw burgers.

De houding die België de laatste tijd aanneemt in het kader van Europa is er een van perfecte kritiekloosheid en een bijna manifest en luidop verklaren van ongeloof in een verder ontwikkeld Europa. Dat is voor ons een moeilijke zaak en maakt er het aanvaarden van het Verdrag van Maastricht in ieder geval niet gemakkelijker op.

Om te besluiten herhaal ik wat ik

gisteren heb gezegd : wij zullen tegen Maastricht stemmen. Ook na de antwoorden van de minister zijn wij niet van mening veranderd. Het is zeker niet onze bedoeling om Europa in de vuilbak van de geschiedenis te gooien. Wij zijn er ook van overtuigd dat onze neen-stem vandaag dit niet als gevolg zal hebben. Integendeel, men kan Europa niet reduceren tot een soort „raison d'état”, iets dat kritiekloos te aanvaarden is. Het gaat om een beleid op een hoger niveau, maar daarom niet om een a-politiek beleid. Het is ook niet door nu haastig Maastricht te doen aanvaarden dat u de garanties krijgt voor het soort Europa waarover wij het eens zijn, een Europa dat een democratie ruimte biedt, die enigszins de bevestiging moet zijn van een rijk historisch en cultureel verleden en van een reële vrede voor langere tijd, dus niet van een gewapende vrede.

Mijnheer de minister, collega's, dat soort Europa kan u pas opbouwen op voorwaarde dat u daarvoor de steun heeft van alle Europeanen. Die steun zal u niet krijgen als u het debat over Europa beperkt tot een debat tussen staatshoofden, tussen eurocraten, „binnen parlementen”. Men zal die steun alleen bekomen als het debat over Europa wordt gevoerd tussen de Europeanen en in de geesten van de Europeanen, als Europa niet wordt gereduceerd tot een soort boeman, tot een excuus voor besparingen en voor allerlei problemen. Over Europa dient ook „binnen” de bevolking te worden gedebatteerd.

Door zijn neen-stem heeft Denemarken een positieve bijdrage geleverd in dit debat. Het is pas na het referendum in Denemarken dat in ons land de discussie over Europa is begonnen en men zich ging afvragen wat Europa in feite betekent.

Welnu, wij willen dit debat vandaag niet afronden. Integendeel, wij willen met onze neen-stem meer dan ooit signaal geven dat voor ons Europa haalbaar is, maar dan een Eu-

Vogels

ropa met voldoende sociale, ecologische, democratische en culturele garanties. Dit geeft Maastricht ons niet.

De **voorzitter** : De heer De Man heeft het woord.

De heer **De Man** (VL.BLOK) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in de eerste plaats wil ik erop wijzen dat op geen enkele van de vragen van onze fractie geantwoord werd. Nochtans zijn een negental leden op de tribune verschenen.

Mijnheer de minister, met de logica die u hanteert inzake het Deense referendum, kan ik even gemakkelijk beweren dat de uitslag in Ierland tegen Europa was. Zo kan men elk referendum de wending geven die men wenst. Dit is niet eerlijk.

Het Vlaams Blok heeft heel wat kritiek te horen gekregen. Ik wil dien-aangaande beklemtonen dat wij Europese federalisten zijn. Wij zijn voor de eenheid van Europa, maar dan in verscheidenheid. Wij dragen het principe van de subsidiariteit hoog in ons vaandel en menen dat persoonsgebonden materies als onder andere cultuur, onderwijs en media bij de volkeren moeten blijven.

Mijnheer de minister, deze voormiddag werd u uitgebreid geïnterpeleerd over Vlaams-Brabant. Heel wat mensen in Vlaanderen en de Vlaamse beweging in het algemeen, zijn bekommerd om die dreiging, die weegt in bij voorbeeld Overijse en Hoeilaart. U bent hierop niet ingegaan. Nochtans hebt u kunnen horen hoe het FDF, maar ook de PRL en nog andere Franstalige fracties, nu reeds zitten gniffelen bij het vooruitzicht dat in 1994 of uiterlijk in het jaar 2000 die meerderheden, die wij nu als Vlamingen nog hebben in een aantal Vlaams-Brabantse gemeenten, gaan kantelen. U hoort ze luidop gniffelen en u reageert niet.

Ik zal niet alle argumenten herhalen waarom wij tegen het stemrecht voor

de eurocraten en andere Europese vreemdelingen zijn. Toch had ik graag van u vernomen of u van plan bent om voor Vlaams-Brabant uitzonderingsmaatregelen te bepleiten in Europa. De Ieren kunnen dit inzake abortus en de Britten inzake het sociale luik. Misschien is dit dan ook mogelijk voor de Vlamingen in Vlaams-Brabant. Die mogelijkheid is trouwens voorzien in het Verdrag. U kunt dit dus nog rustig doen óór de „fatidique” datum van 1994.

De regering voelt trouwens zelf natigheid in dat verband, aangezien zij het probleem heeft vooruitgeschoven. De Grondwet werd opzij geschoven om in 1994 in Vlaams-Brabant niet met het probleem van het stemrecht van de eurocraten te worden geconfronteerd. De Vlaamse partijen in deze meerderheid beseffen toch zeker dat er een en ander loos is !

Mijn vraag is kort en bondig. Bent u, mijnheer de minister, van plan om iets te doen tegen wat in Vlaams-Brabant zal gebeuren ? Gaat u op Europees niveau een uitzondering voor Vlaams-Brabant bepleiten ?

Le **président** : La discussion est close. Nous voterons ultérieurement sur le projet de loi.

De bespreking is gesloten. Wij zullen later over het wetsontwerp stemmen.

INTERPELLATIONS

INTERPELLATIES

Le **président** : L'ordre du jour appelle les **interpellations de** :

Aan de orde zijn de **interpellaties van** :

— **M. Daems au ministre du Budget sur „le plan de convergence de la Belgique qui a été approuvé par le Gouvernement” (n° 130).**

— **de heer Daems tot de minister van Begroting over „het door de Regering goedgekeurd convergentieplan van België” (nr. 130).**

— **M. Clerfayt au ministre des Finances et au ministre du Budget sur „le plan de convergence de la Belgique, approuvé par le Gouvernement” (n° 139).**

— **de heer Clerfayt tot de minister van Financiën en tot de minister van Begroting over „het door de Regering goedgekeurde convergentieplan voor ons land” (nr. 139).**

— **de M. Michel au ministre des Finances et au ministre du Budget sur „le plan de convergence” (n° 141).**

— **de heer Michel tot de minister van Financiën en tot de minister van Begroting over „het convergentieplan” (nr. 141).**

— **M. Olaerts au ministre des Finances et au ministre du Budget sur „le plan de convergence” (n° 143).**

— **de heer Olaerts tot de minister van Financiën en tot de minister van Begroting over „het convergentieplan” (nr. 143).**

Je vous signale que M. Michel a retiré son interpellation et que M. le ministre des Finances répondra aux autres interpellants. Je rappelle qu'il a été convenu que, par dérogation au règlement, le temps de parole pourra être élargi et qu'un membre par groupe pourra intervenir avant la réponse du gouvernement.

De heer Daems heeft het woord voor zijn interpellatie.

De heer **Daems** (PVV) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, een tijdje geleden hebben wij in de commissie voor Financiën de afspraak gemaakt dat wij een globaal debat zouden voeren over het convergentieplan dat op dat ogenblik werd beschouwd als een document dat wij via omwegen hadden bekomen. Inmiddels is daaruit een formeel parlementair stuk gegroeid dat wij allemaal hebben ontvangen. Ik heb dan ook een interpellatieverzoek ingediend om het mogelijk te maken over dit convergentieplan een stemming te organiseren. Immers, een losse discussie over een dergelijk belangrijk onderwerp is misschien wel plezierig, maar indien wij er geen enkele parlementaire

Daems

verbintenis kunnen aan koppelen, is deze discussie uiteindelijk zinloos. Om die reden heb ik dan ook een interpellatieverzoek ingediend. In de conferentie van voorzitters werd afgesproken dat iedereen die het wenst zich bij deze interpellatie kan aansluiten, derwijze dat wij op het einde van het debat, afhankelijk van het al dan niet indienen van moties, een stemming kunnen uitbrengen.

Het convergentieplan is een zeer belangrijk document aangezien het een eerste uitvoeringspunt is van het Verdrag van Maastricht dat wij hier gisteren en vandaag hebben besproken.

De Vlaamse liberalen wensen dien-aangaande vijf belangrijke opmerkingen via deze interpellatie naar voren te brengen.

De eerste opmerking betreft de tamelijk lange inleiding. Twee derde van het convergentieplan bestaat uit een analyse van het verleden en slechts één derde gaat over het effectieve convergentieplan.

Ten tweede, wij hebben bedenkingen bij de uitgangspunten die bij de opmaak van het convergentieplan werden gehanteerd.

Ten derde, wij willen opmerkingen formuleren nopens de uitgaven- en inkomstennormen die werden gehanteerd en de doelstellingen die daaruit voortvloeien.

Ten vierde, wij stellen vast dat in het kader van het convergentieplan geen concrete maatregelen naar voren worden gebracht.

Ten vijfde, zoals gebruikelijk hebben wij onze eigen ideeën over het convergentieplan, waarbij ik toch een paar aanduidingen zou willen verstrekken.

In verband met de inleiding, die de analyse is van het verleden, wijs ik erop dat wij, misschien in tegenstelling tot wat men zou verwachten, tamelijk tevreden zijn. Immers, in deze inleiding wordt in essentie weergegeven wat tussen 1987 en 1989 is

gebeurd en wat onder meer ook door de liberalen werd goedgekeurd. Bovendien wordt op een tamelijk koele wijze het begrotingsbeleid van deze regering evenals dat van de vorige regering afgekeurd. Dat is zeldzaam maar het staat in de inleiding van het convergentieplan. Ik verheug mij daarover.

Uit de cijfermatige gegevens evenals uit de grafieken, die in het convergentieplan zeer nauwkeurig worden weergegeven, komt duidelijk een breuklijn naar voren in de periode 1981-1987-1988 en 1987-1988 tot 1991.

De regering, dus de SP en de PS inbegrepen, maakt in verband met de begrotingsdoelstellingen en de resultaten gedeeltelijk dezelfde analyse als wij.

Uit deze convergentienota citeer ik : „Sinds 1991 hebben wij een omkering gekend van het saneringsproces dat sinds 1982 loopt.” Dat is een merkwaardige uitspraak in een document van de regering met een andere samenstelling dan diegene waarvan wij deel uitmaakten. Immers, hier wordt letterlijk gezegd dat het begrotingsbeleid wordt omgekeerd. Bovendien zegt men ook dat de nettovertraging van de conjunctuur daarvan eigenlijk de oorzaak is.

Wanneer wij weten dat wij van 1988 tot 1991 in feite de hoogste groei hebben gekend sinds de tweede wereldoorlog, dan beoogt deze zin in het convergentieplan letterlijk dat de omkering in het begrotingsbeleid in 1988 is ingetreden.

— *Voorzitter : de heer Vankeirsbilck, tweede ondervoorzitter.*

Stricto sensu wordt dezelfde analyse over het begrotingsbeleid gemaakt als deze die door de liberalen werd gemaakt. Er is wel een duidelijk verschil tussen de periode 1981-1987 en de periode nadien, zowel op het vlak van de resultaten als op dat van de vaststelling aan de hand van deze analyse.

Ik vraag de regering dan ook of zij bij deze analyse blijft, aangezien het

duidelijk een andere analyse is die de socialisten gedurende jaren hebben gemaakt. Deze meerderheid bestaat toch uit christen-democraten en socialisten en daarom zou ik willen weten of deze analyse door de hele regering wordt gedekt.

In deze convergentienota staan eveneens twee essentiële uitgangspunten van de liberalen, die op een affirmatieve manier naar voren worden gebracht, alsof de regering het daarmee eens is.

De eerste is de gulden regel. Wat is dat juist ? De gulden regel stelt dat de overheid de lopende uitgaven dekt met de lopende inkomsten, een begroting in evenwicht dus, en dat zij de investeringen dekt met leningen. De diensten, intresten en kapitaalaflossingen daarvan zitten vervat in de lopende uitgaven.

In de convergentienota zegt de regering letterlijk dat zij akkoord gaat met de gulden regel. Tussen haakjes, dat betekent dus een tekort van 1,5 % van het BNP. Dekt de regering deze uitspraak ? De socialisten hebben dit altijd bestreden, net zoals sommige christen-democraten.

Een tweede punt behandelt de snelheid van saneren. De liberalen hebben steeds de stelling verdedigd dat een snellere sanering een gemakkelijkere sanering is. Immers, heel wat bijkomende schuldvorming blijft dan achterwege. Ik lees in de nota : „Hoe vlugger de begrotingsnorm van 3 % wordt bereikt, hoe vlugger de overheid manoeuvreerruimte krijgt”. Dit is letterlijk het tegenovergestelde van wat de socialisten reeds jaren beweren. Ook de heer Dehousse beweerde dit nog onlangs. Hij werd daarbij wel door de eigen fractie terzijde geschoven. Mevrouw Lizin heeft dat trouwens op een charmante manier gedaan.

Ik vind deze twee elementen terug in een officieel document van de regering, ingediend in het Parlement. Dit is een liberale analyse van een begrotingsbeleid. Dekt de regering dit standpunt ? Zo ja, dan verwonder ik mij zeer over de bekering van

Daems

alle socialisten en van een groot deel van de christen-democraten. Ik kan mij daar alleen maar in verheugen.

Waar een gedeelte van de regering een juiste analyse maakt van het begrotingsbeleid in het verleden, op een paar details na, vergeet ze wel er de juiste conclusies uit te halen. Men zit in de goede richting, maar wil men dit ook volhouden? Ik twijfel daaraan. Uit het tweede deel van de nota haal ik immers het convergentieplan zelf, waarvoor weinig plaats werd ingeruimd.

De zogenaamde economische uitgangspunten ervan zijn volgens mij fout in een aantal gevallen, zeer ondoorzichtig in een aantal andere gevallen. De regering heeft blijkbaar een soort projectie gemaakt die *de facto* goed uitkwam. Het mocht niet te moeilijk lijken om de 3 %-norm te halen. De groei wordt bijvoorbeeld permanent op 2,5 % geschat. We moeten eerlijk zijn. Behalve in de periode 1988-1990 kenden we nooit een periode van zo hoge groei. Integendeel zelfs! De groei bleef steeds onder de 2 %.

Men veronderstelt *de facto* dat de rentevoeten zullen dalen. Ik betwist dat. Er zijn geen objectieve gegevens die dat zouden aantonen. De korte termijnrente vertoont in Duitsland weliswaar een dalende trend, maar de lange termijnrente een stijgende. Volgens mij en zowat alle andere economische analisten kan men op basis hiervan niet stellen dat de rente impliciet met vier procentpunten zou dalen, van 9,2 % naar 8,8 %. Er is niks dat dat bewijst.

Een ander punt is dat van de inkomenselasticiteit. Men aanziet die *de facto* als 1. Wij weten dat ze lager ligt. Men neemt maatregelen om ze op te trekken, akkoord. Vandaag ligt ze echter op 0,92 zonder maatregelen in de fiscaliteit en op 0,98 in de parafiscaliteit.

Zoals wij wel meer doen, hebben wij een sensitiviteitsstudie gemaakt. Wij menen trouwens dat zoiets altijd

moet gebeuren bij lange termijnplanning. Wat kunnen schommelingen in de reële groei, in de rente, in de inkomenselasticiteit tot gevolg hebben op het convergentieplan? De conclusie is alvast dat het convergentieplan bijzonder gevoelig is waar het deze drie parameters betreft.

Ik zal u, naar goede gewoonte, de cijfers bezorgen. Ze kunnen dan worden nagekeken en zelfs bevestigd. Neem nu 2 % reële groei in plaats van 2,5 %. Dit is nog altijd een vrij hoge hypothese voor een convergentieplan. Aan het einde van de rit zorgt dit half procent minder voor een procent verslechtering van het BNP.

Een verkeerde schatting van de groei van een half procent kost u 70 tot 80 miljard op het einde van de rit. Hetzelfde geldt voor de elasticiteit. Wanneer de elasticiteit met punt 5 vermindert, krijgt u, op het einde van de rit, een verslechtering van het resultaat, in termen van het BNP, met 0,8 %. Dit betekent 70 miljard ernaast. Voor elk procent rente krijgt u, bij wijze van spreken — u stelt dat zelf in uw convergentienota — een procent verslechtering van het resultaat op het einde van de rit. Uw 0,4 betekent dus een verslechtering van 0,4 % en dus 30 miljard ernaast.

Als ik al deze puur economische uitgangspunten samenvoeg die u zeer positief neemt, dan stel ik vast dat de regering, bewust of onbewust, het risico loopt haar totale saneringsmassa te onderschatten met 150 tot 180 miljard. Dan is het natuurlijk vrij eenvoudig om te zeggen dat er geen problemen zijn en dat het wel zal lukken om die 3 % te halen.

Mijnheer de minister, nog belangrijker is het uitgangspunt van de begroting 1992. Dit is inderdaad een zeer belangrijk gegeven. De correcte uitvoering van de begroting 1992 is een van de meest bepalende factoren om uw convergentieplan te doen kloppen want u start van 1992. Wanneer wij nu, na zes maanden, de resultaten nagaan dan stellen wij toch

vreemde dingen vast die indicatief kunnen zijn. Immers, terwijl na zes maanden het resultaat lager zou moeten liggen dan vorig jaar, stellen wij vast dat wij er 20 miljard naast zitten. Dit is 20 miljard *off target* inzake de pure uitvoering van de begroting 1992. Ik weet dat men dan vaak zegt dat de inkomsten niet volgen. Nu blijkt echter — het stond vandaag trouwens in de krant — dat in de plaats van de voorziene 5,9 % ontvangstenstijging, men 7,7 % bereikt. Dit is dus 15 miljard meer. Het kan dus niet liggen aan de ontvangstenzijde. Bovendien weten wij vandaag dat de sociale zekerheid, waarvoor altijd wordt gezegd dat zij in evenwicht moet blijven, nu reeds een tekort van ongeveer 20 miljard vertoont, waarvan bijna 15 miljard alleen in de ziekteverzekering.

Als ik dat samenvoeg dan stel ik vast dat in de uitvoering van de begroting 1992, die het ankerpunt van het convergentieplan is, minstens — weliswaar potentieel — 60 tot 65 miljard *off target* zit. Toch is dat het uitgangspunt van uw convergentieplan.

Uw uitgangspunten, zowel de economische als dat van de begroting 1992, zijn dus werkelijk zeer onvoorzichtig en in een aantal gevallen zelfs fout. Ik vraag u dus concreet of die cijfers kloppen. Bent u bereid uw convergentieplan aan een gevoeligheidsstudie te onderwerpen en het vandaag, *hic et nunc*, te herzien in het kader van meer voorzichtige parameters? Bent u bereid om de begroting 1992, die nu in uitvoering is, eens goed onder de loep te nemen? Wat zijn eigenlijk de vooruitzichten voor de komende drie maanden? Ik ken die niet, maar ik veronderstel dat u ze kent. Zijn zij dalend of stijgend? Zijn zij positief of negatief? Ik denk dat zij negatief zijn. Welke maatregelen zal de regering nemen om de begroting 1992 alsnog gunstig te laten verlopen aangezien zij het uitgangspunt van het convergentieplan betekent? Ik zou toch graag een concreet antwoord op deze vragen krijgen.

In verband met de doelstelling die u

Daems

in het convergentieplan vermeldt moet ik toch zeggen dat u die bekomt door een beetje ingebeelde saneringen, die automatisch zullen komen, voorop te stellen. Immers, u zegt dat wij op 5,7 % zitten dit jaar — wat al dan niet juist is want uw begroting 1992 zit op 60 miljard *off target* na een half jaar — en dat u met een spontane rentedaling al 0,8 % van het BNP wint. Dat gaat u er dus alvast van aftrekken. U zegt ook dat de Gewesten en de Gemeenschappen een primair overschot van 0,6 % van het BNP vertonen. Dat gaat u er ook van aftrekken. Daarnaast zegt u dat de sociale zekerheid in evenwicht is hoewel zij voor 20 miljard ontspoot na een half jaar. Ook dat is dus in orde. Zo komt u tot een resultaat van 4,3 %. Als de 3 %-norm wordt gehandhaafd dan moet u enkel nog aan die 1,3 % denken. Het is toch gemakkelijk. Dan staat er letterlijk in het convergentieplan dat, als al die voorwaarden vervuld zijn en wij eigenlijk niets doen, wij op het einde van 1996 die 3 % zullen hebben bereikt. Wat een mooi verhaal. Dat is het verhaal van de regering. Eigenlijk is dat een Mathot-verhaal. Ik verontschuldig mij voor de naam, maar ik noem het een Mathot-verhaal want het is vanzelf gekomen en al onze rekeningen tonen aan dat het vanzelf zal weggaan. Welnu, ik geloof dat niet.

Ik geloof dat verhaal niet. Ik betwist — ik ben niet de enige die dat zegt, ook de Hoge Raad voor Financiën zegt dat met evenveel woorden — dat aan al de voorwaarden die u stelt zal zijn voldaan. U zegt de 3 % te halen bij een spontane rentedaling. U zegt de 3 % te halen als de Gewesten en de Gemeenschappen inderdaad hun saneringen doorvoeren en als de sociale zekerheid — in de gegeven omstandigheden — in evenwicht blijft. Als aan deze voorwaarden niet wordt voldaan betekent dat een negatieve uitgavengroei in de sociale zekerheid. Ik weet niet of de socialisten beseffen wat dat betekent. Daarom vraag ik mij ook af of

de hele regering wel achter dit plan staat. U zegt de 3 % te halen als uw uitgangspunten inzake groei en inkomenselasticiteit kloppen, maar ik betwist op zijn minst uw uitgangspunt inzake groei. U zegt de 3 % te halen als de begroting voor 1992 volledig is uitgevoerd. Dit klopt echter niet want u zit er 60 miljard naast. U zegt de 3 % te halen als de lokale overheden effectief tot een niet-tekort komen, wat ik betwist, want dat is vandaag niet het geval. U stelt een aantal voorwaarden en als aan al die voorwaarden is voldaan haalt u de 3 %.

Nergens staat vermeld wat de regering zal doen. Er zijn dus in heel dat convergentieplan een aantal voorwaarden ingevoegd, waaraan bijna automatisch door anderen is voldaan, maar nergens stelt de regering maatregelen voor — laat staan dat u weet voor welk bedrag — over de manier waarop dit convergentieplan zal worden uitgevoerd of hoe u op basis van dit convergentieplan de vooropgestelde doelstelling zal bereiken.

De enige cijfers waarover ik beschik en waarover ik uw confirmatie vraag zijn de cijfers van de Hoge Raad voor Financiën. Mijnheer de minister, gelooft u eerlijkheidshalve in dat sprookje dat aan al deze voorwaarden *de facto* zal worden voldaan? Volgens de Hoge Raad voor Financiën moet, indien aan al deze voorwaarden wordt voldaan, nog voor 70 miljard op de begroting 1993 worden gezocht. De regering heeft nog geen enkel cijfer gegeven, daarom vraag ik of dit cijfer correct is. De uitspraken van de Eerste minister deze morgen hebben dienaangaande alle illusies weggenomen. Als u dan al maatregelen zal nemen, weten wij uit de opmaak van de begroting dat die hoofdzakelijk aan de inkomenszijde worden genomen. De Eerste minister, net zo min als minister Dehousse, kunnen zomaar gratis uitspraken doen. De Eerste minister verklaarde deze morgen op de Nederlandstalige radio van alle burgers een bijkomende inspanning te zul-

len vragen. Dit zou 25 miljard moeten opbrengen en hij stipuleert erbij dat het aan de inkomenszijde zal zijn. Mijn conclusie is dan ook dat als u blijft doen wat u deed in het verleden, met name meer inkomsten zoeken dan uitgaven wegsnijden, er in een of andere vorm nogmaals 25 miljard bijkomende belastingen zullen komen. Dit betekent ongeveer 3.000 à 4.000 frank per Belg, wat niet niets is. Het gaat hier dus niet over een kleine maatregel. Met enige vertraging krijgt de heer Coëme gelijk, want een maand geleden verklaarde hij aan een krant dat mits het treffen van een algemene maatregel die alle burgers doet betalen de regering er wel doorgeraakt. Een maand daarna verklaart de Eerste minister van deze regering voor de radio dat bovenop de inspanning die reeds moet gebeuren, een bijkomend bedrag van 25 miljard moet worden gezocht.

Naast alle andere taksen vindt u nieuwe taksen uit, waaronder de eco-taks. Hierover hebben wij reeds een discussie gevoerd. Ik heb geen problemen met een bepaald soort eco-fiscaliteit indien er een differentiatie wordt gemaakt tussen bezodelende produkten en andere, zonder dat natuurlijk de fiscaliteit in haar geheel stijgt, want dat is toch wel een belangrijke randvoorwaarde. Ik heb de indruk dat men nieuwe belastingen uitvindt. Nu is er dus ook de „Dehaene-taks” om de burgers te laten betalen.

Uit volgend citaat van Eerste minister Dehaene blijkt duidelijk in welke richting het denken van de regering evolueert: „Een algemene maatregel moet er komen waarbij elke burger bijdraagt en die de overheid in de komende jaren ademruimte moet geven”.

Collega's, dit betekent dat de regering de Staat en de instellingen vóór de burger stelt. De burger moet immers betalen om de Staat ademruimte te geven. De PVV verdedigt het standpunt dat de Staat moet betalen om de burger ademruimte te geven; dat is volgens ons de juiste invalshoek.

Daems

Gewoontegetrouw heeft de PVV dus een alternatief uitgewerkt. Wij hebben dat tijdens de vorige regeerperiode gedurende drie of vier jaar lang volgehouden en konden steevast op kritiek rekenen. Wij zouden immers niet weten wat gedaan als wij zelf het roer in handen zouden hebben. Na twee of drie maanden onderbreking knopen wij terug met deze gewoonte aan. Ons alternatief ligt ter inzage. Ik nodig u uit om eens te komen kijken. Een groot stuk van de voorstellen in het alternatief werden door de heer Verhofstadt geformuleerd tijdens het formatieberaad.

Ons alternatief voorstel vertrekt van concrete uitgangspunten, dus niet van een hypothetische 2,5 procent groei, maar wel van de reële 2 procent groei, niet van een hypothetische inkomenselasticiteit van 1 of hoger, niet van een hypothetische spontane rentedaling, maar van een reële constante rente. Op basis van die parameters komt de PVV tot de conclusie dat de oplossing niet bestaat in een aantal beperkte maatregelen, zoals ingegeven door de beperkte visie van de regering, maar wel in het maken van een aantal belangrijke nieuwe maatschappelijke keuzes. We kunnen niet meer voorbijgaan aan een aantal fundamentele debatten. Ook dat verdedigt de PVV reeds sinds enkele jaren.

Wij moeten een fundamenteel debat voeren over een aantal overheidstaken en over de eventuele privatisering ervan, een debat over het voortdurend stijgend aantal ambtenaren en over hun noodzakelijke mobiliteit, een debat over de nieuwe organisatie van de Staat. Deze debatten horen thuis in de discussie over het convergentieplan.

Mevrouw Lizin, ook het debat over de lage basisinkomens, die in vele gevallen unfair zijn, en over de invoering van een eenvormig, maar hoger basisinkomen moet worden gevoerd.

Er moet ook een debat worden ge-

voerd over de sociale voordelen die bepaalde inkomenslagen cumuleren, die juist onder een bepaalde inkomensgrens vallen, maar die worden misgund aan wie juist boven die grens valt.

Er moet een debat worden gevoerd over de inkomensgrens waaronder iemand bij gebrek aan draagkracht gemeenschapshulp mag krijgen, maar waarboven die hulp niet nodig is. Wanneer wij beweren dat iemand die anderhalf miljoen verdient, gerust zelf een deel van de kosten voor zijn gezondheidszorg kan betalen en wij de invoering van een franchise in de ziekteverzekering voorstellen, worden wij bekritiseerd als asociaal. Asociaal is volgens ons dat men aan die hoge inkomens dezelfde voordelen toekent, waardoor er geld te kort is voor de lage inkomens.

Er moet een debat worden gevoerd over de pensioenstelsels. Of men dat nu wil of niet, de gedeeltelijke overgang van een omslag- naar een kapitalisatiestelsel is noodzakelijk.

Er moet een debat worden gevoerd over de financiële verantwoordelijkheid van de ziekenfondsen en over het opleggen van dwingende uitga-vencontroles.

Mevrouw Lizin, ook over de werkloosheidsvergoedingen moet er een debat gevoerd worden, want wij zijn het enige land dat die vergoedingen niet in verhouding tot het arbeidsverleden beperkt. Ook de OESO komt tot die vaststelling en wijst erop dat dit een van de grote problemen is in onze sociale zekerheid.

Bovendien moet er ook een debat worden gevoerd over bijkomende investeringen, zoals bij voorbeeld in het departement Justitie, want de mensen voelen de schrijnende tekortkomingen in de rechtsbedeling scherp aan.

Al die debatten die wij in ons alternatief voorstel concreet hebben uitgewerkt en die moeten leiden tot een regelrechte sanering van de begroting, moeten worden gevoerd. Maar noch in het verleden, noch vandaag

wordt een van deze debatten door de meerderheid gevoerd. Ik kan dus alleen maar concluderen dat de regering van christen-democraten en socialisten vandaag een echte oer-conservatieve politiek voert van „ne changeons surtout rien !”, onder het motto „vooral niets veranderen, vooral niet aan de Staat raken, de burger meer laten betalen om de Staat te laten functioneren zoals hij functioneert !”

Ten slotte stel ik vast dat de Vlaamse liberalen vandaag de echte progressieven zijn. Wij willen die debatten voeren en een andere, meer moderne maatschappij creëren die, in tegenstelling tot wat de regering wil, de burger voorrang geeft op de Staat.

Dat is de essentie van een debat omtrent het convergentieplan en dat is het doel van de PVV. Dat is trouwens ook de reden waarom wij het niet eens zijn met de uitgangspunten en het gebrek aan beleidsvisie van deze regering. Ik wens er trouwens nog aan toe te voegen dat indien over het convergentieplan kon worden gestemd, wij het hoe dan ook niet zouden goedkeuren en de regering zouden verzoeken het te herzien.

Le **président** : La parole est à M. Clerfayt pour développer son interpellation.

M. **Clerfayt**, président du groupe FDF-PPW : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, alors que la Chambre vient de se pencher sur la ratification du Traité de Maastricht, il convient maintenant d'examiner le plan de convergence établi par le gouvernement pour nous permettre d'adhérer à l'Union économique et monétaire.

Bien entendu, nul ne songe à remettre en cause l'Union économique et monétaire, du moins dans son principe. Une monnaie unique supprimant les variations des cours de change entre les monnaies européennes et assurant ainsi définitivement la fixité des parités est indispensable pour

Clerfayt

que le marché unique soit une réalité efficace. De plus, grâce à l'Union économique et monétaire, nos pays européens seront plus forts encore sur le plan économique et plus indépendants vis-à-vis des autres géants monétaires du monde. Il y a lieu de s'en réjouir. Bref, sur le principe, sur l'objectif de l'UEM, sur l'ECU et sur la nécessaire convergence entre les différentes économies, notamment quant aux grands indices macro-économiques, nous n'émettons aucune objection. En ce qui concerne la méthode choisie pour y arriver, on pourrait discuter le découpage des étapes choisies afin d'aboutir soit en 1996, soit en 1999, on pourrait discuter aussi les modalités de mises en œuvre, les critères retenus pour apprécier la convergence, car il y a bien sûr une part d'arbitraire. Pourquoi, par exemple, ne pas avoir retenu le taux de chômage dans les critères, pour caractériser la santé d'une économie ? Ce facteur est au moins aussi important que le taux d'inflation. Mais, je ne vois pas l'utilité d'ergoter sur ce qui a été convenu. Ce qui m'intéresse finalement, c'est l'attitude adoptée par le gouvernement et la politique choisie pour arriver à faire entrer la Belgique dans l'Union économique et monétaire.

Le document du gouvernement qui nous a été remis, intitulé „plan de convergence”, comporte deux parties distinctes. La première est un résumé de l'histoire des politiques économiques menées en Belgique depuis 1981. La seconde indique comment le gouvernement compte améliorer les performances des pouvoirs publics en matière de finances publiques.

Je ne m'étendrai pas sur l'historique mais je tiens cependant à faire quelques remarques. Vous rappelez qu'un des axes de la politique économique fut le rééquilibrage de la balance des paiements par la réduction de la demande intérieure. On peut regretter que le gouvernement n'ait pas fait plus d'efforts en matière de

politique industrielle car la structure de notre production est encore trop marquée par la transformation de biens étroitement liés aux aléas de la conjoncture économique mondiale et elle n'est pas assez développée dans les secteurs technologiquement avancés, porteurs de plus-values et d'emplois. Ce manquement ajouté à d'autres facteurs explique le principal échec des gouvernements précédents en matière d'emploi. Si vous citez des chiffres encourageants dans votre document, vous savez très bien qu'à côté des chômeurs complets indemnisés, il y a au moins encore le même nombre de personnes demandeuses d'emploi sous une forme ou sous une autre. Le chômage reste donc un échec important de la politique économique belge. Si on en croit les chiffres de l'OCDE, il y aurait plus d'un million de personnes touchées d'une façon ou d'une autre par le sous-emploi avec pour conséquence que les dépenses en matière de chômage représentent 3,4 % du PNB, soit plus du double de la moyenne de l'OCDE.

Si la Communauté européenne avait introduit le taux de chômage dans les critères d'adhésion à l'UEM, cela nous aurait obligés, en reléguant au vestiaire nos tabous idéologiques, à repenser notre système d'assurance-chômage. Il y a plusieurs moyens de s'attaquer à ce problème. Nous repoussons, bien sûr, les moyens qui s'attaqueraient aux effets plutôt qu'aux causes. Il ne sert à rien de limiter les allocations dans le temps ou de réduire le montant des indemnités car ce serait le meilleur moyen de pousser les chômeurs à devenir tributaires des CPAS ou de les faire basculer dans la marginalité. Il n'est pas efficace non plus de limiter la croissance des salaires car les conséquences macro-économiques négatives d'une telle mesure contrebalanceraient les gains prévus.

Le FDF est donc opposé à toute nouvelle désindexation. Néanmoins il reste que l'Etat doit veiller à un contrôle strict du droit à l'allocation. Est-il impossible de concevoir un

système qui fasse la part entre les vrais chômeurs et les profiteurs du système ? Est-il difficile de distinguer ceux qui cherchent activement un emploi de ceux qui attendent les bras croisés ?

Enfin, il est temps de concevoir un système de formation efficace. C'est encore l'OCDE qui démontre que les services du chômage ne proposent à un chômeur en moyenne qu'une offre d'emploi tous les vingt mois. C'est beaucoup trop peu quand on connaît le nombre d'offres d'emplois insatisfaites.

Une meilleure adéquation de l'offre et de la demande requiert bien sûr une formation des demandeurs d'emploi, qui requiert elle-même.

C'est donc par un glissement, vers les mesures actives, des moyens budgétaires destinés jusqu'à présent aux mesures passives qu'il faut s'orienter.

Enfin, je vous rappelle que, depuis le début des années 1980, mon parti propose que l'attribution des indemnités de chômage soit conditionnée au fait que le bénéficiaire suive une formation, sauf pour les cas médicaux ou sociaux exceptionnels. N'est-ce pas là une piste d'action toujours valable aujourd'hui ?

En ce qui concerne le plan de convergence en lui-même, le FDF participe, bien sûr, au consensus quasi général sur l'objectif. Il est effectivement nécessaire de diminuer le poids des charges d'intérêts dans le budget de l'Etat et donc de réduire le solde net à financer.

Mais cet objectif est valable même s'il n'y avait pas l'Union économique et monétaire à réaliser !

Tout comme l'OCDE, nous regrettons que le précédent gouvernement n'ait pas suffisamment tiré parti de la croissance économique rapide de la fin des années 1980 pour assainir la situation des finances publiques.

Pour le reste, il doit être clair que la poursuite de l'objectif fondamental — réduire la charge des intérêts

Clerfayt

dans le budget de l'Etat et donc réduire le solde net à financer — ne doit pas aboutir à l'éviction des dépenses sociales, d'éducation, de santé et de protection de l'environnement. Et c'est là que réside la difficulté !

Je formulerai ma première critique sous forme de questions.

Sans renoncer à la décision de tout mettre en œuvre pour que la Belgique entre dans l'Union économique et monétaire, faut-il vraiment faire du zèle pour y être les premiers ou pour figurer dans le peloton de tête ?

Pourquoi le gouvernement a-t-il placé la barre si haut en visant un strict 3 % de solde net à financer par rapport au produit national brut et cela dès 1996 ? N'y a-t-il pas là une vanité déplacée et socialement coûteuse ? En d'autres mots, si je trouve tout à fait discutabile le motif avancé par le ministre Dehousse dans son interview au journal „De Morgen”, je partage son avis selon lequel il n'est pas nécessaire de se précipiter.

Sachant que 0,10 % du produit national brut représente quelque 7 milliards de francs, on pourrait facilement économiser de quoi, par exemple, refinancer les Communautés en se fixant un objectif plus réaliste et plus modeste. On pourrait ainsi aussi éviter un „Waterloo” social. De plus, si on arrivait par exemple à 3,5 % au lieu de 3 % en 1996, cela ne représenterait pas nécessairement pour la Belgique une cote d'exclusion, soyons en bien conscients !

Par ailleurs, si le gouvernement se donnait une année supplémentaire avant d'arriver à l'objectif, cela permettrait de mieux étaler l'effort et de profiter d'une conjoncture devenue meilleure pendant cette année.

Je me répète donc. Faut-il faire preuve de zèle pour figurer dans les tous premiers ? Quand on sait par ailleurs que, sous la pression flamande, la Belgique n'a pas l'intention de

faire d'effort en ce qui concerne la citoyenneté européenne — à savoir la date d'entrée en vigueur de l'octroi du droit de vote et d'éligibilité aux ressortissants européens pour les élections communales — on ne comprend pas pourquoi il faudrait faire du zèle afin d'être les premiers à réussir l'examen d'entrée dans l'Union économique et monétaire !

Les hypothèses macro-économiques sur lesquelles le gouvernement appuie son plan de convergence sont très discutables. A cet égard, je partage tout à fait les critiques et doutes émis à l'instant par mon prédécesseur à cette tribune, M. Daems.

Mais je dois dire que c'est à peu près la seule partie de son intervention que j'approuve réellement. Pour le reste, tout le monde le remarquera, je suis plutôt en désaccord avec le message qu'il a voulu apporter en montant à cette tribune. L'enjeu se porte en effet maintenant et principalement sur la voie que le gouvernement choisira de suivre pour respecter son plan de convergence.

Tout d'abord, monsieur le ministre, vous énoncez le respect des principes généraux de la sécurité sociale. Fort bien. Mais que ferez-vous si les dépenses de soins de santé continuent à augmenter, si le chômage s'accroît et si les prépensions se développent encore ? Maintiendrez-vous envers et contre tout le subsidé annuel à son niveau actuel ? Plutôt que de vous accrocher à un principe rigide, ne serait-il pas temps de réévaluer la politique des prépensions ? Ne faudrait-il pas instaurer un système de contrôle strict des abus en matière de chômage, préférable d'ailleurs à l'application aveugle de l'article 143 ?

Ensuite, vous énoncez le principe de norme d'élasticité unitaire des recettes. Encore une fois, c'est fort bien ! Mais que faites-vous pour que ces recettes soient à la hauteur des prévisions ? Qu'attendez-vous, depuis le temps que vous en parlez, pour instaurer une réforme définitive de l'impôt des sociétés, une réfor-

me qui distinguerai enfin la réalité des PME de celle des autres entreprises ?

Enfin, je voudrais insister sur un élément nouveau qui s'est produit en Allemagne fédérale. Savez-vous que le gouvernement fédéral a décidé de fixer l'impôt foncier à 30 % ? Cela démontre qu'il est possible, quoi qu'on en dise, moyennant une véritable volonté politique, de porter la fiscalité sur le capital à un niveau plus équitable par rapport à la fiscalité du travail. En tout cas, la péréquation cadastrale ne pourra pas être reportée indéfiniment. Pouvez-vous nous informer sur le calendrier prévu à cet égard ?

Je tiens ici à marquer ma solidarité avec les organisations syndicales des travailleurs et les organisations représentatives des PME et des travailleurs indépendants. Ce serait une lourde faute que d'augmenter l'impôt sur le revenu ou les cotisations sociales, ce qui revient au même, pour accélérer le rythme de l'assainissement. Ceci, pour quatre raisons. La première est qu'un scénario d'assainissement trop rapide risque d'avoir un effet déflatoire désastreux, sans parler du prix à payer dans quelques années pour l'absence d'investissements publics suffisants. Nous avons déjà atteint le point d'étiage en ce domaine et il est impossible et dangereux d'aller plus loin. Il serait temps d'augmenter ces investissements publics, par exemple dans les transports en commun ou bien, autre exemple, pour l'épuration des eaux.

Je crains aussi l'augmentation des formes de précarité ou d'exclusion résultant d'une trop grande austerité.

En deuxième lieu, il serait politiquement dangereux de réclamer un nouvel effort à ceux qui ont subi plusieurs désindexations de salaire, l'augmentation des charges sociales, les retenues spéciales de solidarité, sans parler des hausses de loyer, et qui n'ont pratiquement pas profité de la réforme fiscale alors que ceux

Clerfayt

qui en ont largement profité et ont bénéficié de la baisse du précompte mobilier à 10 % et des diverses formes d'avantages fiscalement intéressants (épargne-pension, pension extra-légale, etc. ...) ne seraient que peu, voire pas touchés. Ce serait là le meilleur moyen de créer une injustice qui profiterait sans doute largement à l'extrême droite.

En troisième lieu, frapper les revenus consisterait à choisir la voie de la fiscalité en ignorant volontairement que les abus en matière de chômage et de prépensions et que l'hypertrophie inefficace de certains services publics sont trois maux auxquels on pourrait s'attaquer sans créer de discriminations et d'injustices supplémentaires.

Enfin, en quatrième lieu, mettre en danger la Sécurité sociale serait déraisonnable — le mot est trop faible — et c'est une situation que nous ne pourrions accepter. En tout cas, le fameux scénario 93 me paraît devoir être exclu. Il est toujours facile en théorie, en chambre et sur papier, de faire des calculs, des équations, des modèles mathématiques, des projections inhumaines, désincarnées, pour en conclure qu'„il n'y a qu'à" et, grâce à cela, demain, on ramera gratis. En d'autres termes, demain, les pouvoirs publics retrouveraient, paraît-il, plus rapidement une marge de manœuvre permettant d'agir. La belle affaire ! Si, pour obtenir cette marge de manœuvre, on a causé des dégâts sociaux, alors, laissez-moi vous le dire, il n'y aura pas de marge de manœuvre du tout car, bien entendu, le plus urgent sera de réparer le mal qui aura été fait. Ne vous gargarisez donc pas de mots avec ce prétendu retour plus rapide d'une marge de manœuvre.

Votre scénario normal, que vous appelez normé, me paraît excessif et intenable. Ne me parlez pas d'un plan 93+, ce serait une folie sur le plan social.

En résumé, si vous le vouliez, vous

pourriez trouver des moyens financiers pour les communautés en plaçant la barre du plan de convergence un peu moins haut. Afin de mieux répondre aux besoins sociaux et aux besoins de la nouvelle citoyenneté, tels que la sécurité, la justice ou l'environnement, vous pourriez amender certaines législations et trouver de nouveaux moyens financiers en révisant une législation fiscale complexe et anachronique, notamment pour les sociétés.

Je terminerai mon intervention par un aspect fondamental et qui, politiquement, est plus délicat. Les normes budgétaires de l'UEM doivent être respectées, non par l'Etat, mais par l'ensemble des pouvoirs publics. Ceci signifie clairement que les performances de la Belgique seront jugées globalement.

Toutefois, seul l'Etat belge est responsable devant les instances européennes.

Le gouvernement commet un abus lorsqu'il déclare que le Traité de Maastricht impose aux entités fédérées (régions, communautés, provinces) ou aux autres pouvoirs subordonnés (communes, CPAS) de participer à l'effort d'assainissement. Le Traité de Maastricht n'impose pas cela. C'est la volonté politique du gouvernement, ce qui est bien différent !

La nuance est politiquement importante. Il est trop facile de refuser des moyens équitables aux entités fédérées ou aux pouvoirs subordonnés en excipant du prétexte européen et de vouloir, par ailleurs, contrecarrer l'autonomie de ces mêmes entités en leur imposant un assainissement financier supplémentaire. Il s'agit bien d'un assainissement supplémentaire car les mécanismes de participation des entités fédérées à l'assainissement du budget fédéral sont déjà contenus dans la loi spéciale de financement des communautés et des régions.

En d'autres mots, le transfert aux régions et communautés de moyens

financiers par l'Etat, réalisé en 1989, a déjà été calculé trop chichement par la loi de financement. Il ne peut donc être question de les faire encore contribuer aujourd'hui en les imposant une seconde fois. Je suppose que chaque fédéraliste sera d'accord avec moi sur ce point.

L'article 49 de cette loi de financement prévoit un mécanisme de concertation en ce qui concerne les emprunts privés et publics des communautés ou des régions. Si, demain, ces entités étaient forcées d'emprunter, par suite d'une politique visant à entraver l'autonomie financière des communautés et des régions, je ne vois pas comment, par exemple, les ministres francophones du gouvernement pourraient assassiner dans le dos les entités francophones en refusant à celles-ci l'autorisation de lancer des emprunts.

Quand bien même ce serait le cas, croyez-vous que les prêteurs, étrangers notamment, s'embarrasseront d'une autorisation nationale ?

Dès lors, il vaudrait mieux que l'Etat fédéral accorde ce qui est dû aux communautés et aux régions en regardant dans sa propre assiette. Il doit se rappeler que si l'on en est arrivé à cette situation lamentable des finances publiques, c'est par sa faute à lui et non par celle des régions et des communautés.

Ce ne sont pas les partis qui sont au pouvoir depuis 30 ans, et qui sont donc responsables de la mauvaise gestion malgré toutes les mises en garde qui leur ont été adressées régulièrement, qui vont nous convaincre qu'ils méritent notre confiance.

Hier, ils haussaient les épaules et prétendaient être dans le bon quand on leur adressait des avertissements. On a vu le résultat. Ils se sont gravement trompés dans la gestion de l'Etat. Je crains que la même chose se produise aujourd'hui et qu'une obstination incompétente et coupable provoque demain une stagnation économique et un désert social.

De **voorzitter** : De heer Olaerts heeft het woord voor zijn interpellatie.

De heer **Olaerts** (VU) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, sommige Maastricht-toestanden doen mij denken aan een oud liedje, met name dat over de „tien kleine negertjes” waarvan er uiteindelijk maar één overbleef. In dit geval gaat het om twaalf kleine negertjes. Eén ervan dacht te zeer aan zichzelf en toen waren ze nog maar met elf. Eentje kon de ecu niet zien, toen waren ze nog maar met tien, enz. Wij moeten dus, samen met heel wat collega's — dat is te betreuren —, vaststellen dat het Verdrag aan heel wat kinderziekten lijdt en bovendien grove onrechtvaardigheden inhoudt waaraan wij niet mogen ten onder gaan. Grote broers zouden meer solidair moeten zijn ; het Kaïn en Abel-bijbelverhaal mag zich niet herhalen.

Merkwaardig voor deze regering is dat zij, in tegenstelling tot voorheen, nu al het convergentieplan bespreekt vóór de opmaak en discussie over de begroting. In het verleden hebben wij het herhaaldelijk andersom meegemaakt : eerst was er de begroting en nadien kwamen daar een aantal maatregelen bovenop.

Mijnheer de minister, ik geef toe dat, rekening houdend met het verleden, uw nota nuchter lijkt. Er is inderdaad heel veel te zeggen voor saneren, maar dan vernam ik graag op welke wijze dat zou gebeuren. Volgens ons moet dat op een rechtvaardige wijze naargelang eenieders draagkracht.

Ik moet evenwel opmerken dat het eigenlijk gek is dat het plan in een aantal punten afwijkt van de vroeger door de heer Verplaetse, gouverneur van de Nationale Bank, ingenomen stellingen. Twee belangrijke factoren — de heer Daems heeft die uitvoerig toegelicht — liggen ten grondslag aan een tragere groei van de economie, namelijk de interestvoeten en de elasticiteitscoëfficiënt.

Sommigen zien het Verdrag van

Maastricht als reden voor de opmaak van dit convergentieplan, alsof er niet zou moeten worden gesaneerd zonder Verdrag van Maastricht en alsof men op de ingeslagen weg zou kunnen voortgaan.

Wij moeten toegeven dat wij wat de inflatie, de muntstabiliteit en het rentepeil betreft positieve punten kunnen uitdelen. Er is echter een groot gat in de overheidsfinanciën, een begrotingstekort van de gezamenlijke overheden, namelijk van de federale overheid, van de gemeenschappen, gewesten, provincies, gemeenten en in de sociale zekerheid.

Ter zake is er een vermoeden van buitensporig tekort, wanneer vóór eind 1996 dit tekort meer dan 3 % van het BNP bedraagt of indien de totale overheidsschuld meer dan 60 % van het BNP bereikt. Om de drie-procent-norm te bereiken heeft de regering een convergentienota opgesteld. Een naar mijn gevoel genormeerd scenario voorziet in een gelijkmatige spreiding van de sanering over de jaren 1993 tot 1996 ; het tekort voor 1993 zou worden verlaagd van 5,7 tot 5,2 % van het BNP. Deze maatregelen zouden voor de helft aan de uitgavenzijde en voor de helft aan de inkomstenzijde worden getroffen.

Sommigen, onder meer de Hoge Raad voor Financiën, stellen het scenario van 93 + dat hier reeds werd aangehaald voorop. Een extra inspanning van 20 tot 25 miljard, veel meer aan de ontvangsten- dan aan de uitgavenzijde, zou het tekort eind 1993 reeds tot 4,9 % van het BNP moeten herleiden. Dit moet ons toelaten de latere besparingen te beperken tot ongeveer 20 à 25 miljard per jaar, waarvan de helft in de sociale zekerheid.

Mijnheer de minister, welk scenario wordt er voorzien, het genormeerd of het 93 + ?

Met bijzondere aandacht las ik dat de Belgische regering drie doelstellingen beoogt : de overheidsuitgaven niet laten stijgen in reële ter-

men ; de inkomsten gelijke tred laten houden met het BNP alsook een evenwicht tot stand brengen inzake de financiering van de sociale zekerheid. Dit zijn vanzelfsprekend belangrijke axioma's. Graag kreeg ik enige uitleg omtrent de manier waarop u dit wil realiseren.

Eerste minister Dehaene spreekt opnieuw van een inlevering voor iedereen. Herhaaldelijk heb ik reeds gezegd dat de regering het niet kan laten paniek te zaaien en storm te oogsten. Men spreekt van een indexesprong, van een crisisbelasting of wordt het toch een devaluatie, of een vermogensbelasting ? Wat wordt het in feite ? Men weet het niet ; misschien krijgen wij hier een antwoord.

Toch wens ik duidelijk te zeggen dat u door dergelijke mededelingen bij de bevolking telkenmale de grootste paniek zaait, wat niet bevorderlijk is voor de regering, niet voor de bevolking en niet voor de eigen economie. Inderdaad, dergelijke aankondigingen betekenen dat opnieuw zoveel kapitaal in het buitenland zal geïnvesteerd worden en dat een aantal beangstigde personen — schrik die er van oudsher nog in zit — zeer drastische voorzorgen zullen nemen.

Bij monde van de heer Sleetckx stel ik vast dat men een groots sociaal zekerheidsdebat wil houden. Vandaag vernam ik via de krant dat de heer Herman Van Rompuy, CVP-voorzitter, spitsbroeder van de heer Eric Van Rompuy, hier aanwezig, heeft gezegd : „In het raam van de opmaak van de begroting 1993 moeten de onverantwoorde verschillen in de toepassing van de sociale zekerheid in het noorden en het zuiden worden weggewerkt.”

Mijnheer Van Rompuy, ik stel aan de regering duidelijke vragen : Wie ? Wat ? Hoe ? Wanneer zal dit gebeuren ? Wellicht vóór 1993. Ik hoop dat u zich daaraan zal houden en ik zou dat ten zeerste waarderen. Graag wens ik daaromtrent enige toelichting.

Er zijn immers heel wat bedenkin-

Olaerts

gen in verband met de sociale zekerheid en in verband met de ziekteverzekering. Ik heb zoëven de uiteenzettingen van de PVV gehoord over de fameuze franchises, de vrijstellingen ! Dit is inderdaad een mogelijke optie. Er valt te becijferen wie in welke mate wordt getroffen !

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om ook enkele bedenkingen te formuleren over cruciale zaken zoals de sociale zekerheid en de ziekteverzekering. Er moet steeds maar worden gesaneerd, maar ik vraag mij af of het niet hoog tijd wordt om alle ziekenfondsen te verplichten zich te onderwerpen aan een efficiënte gedragscode, die door iedereen moet worden toegepast. Ik verwijs ook naar de oude schulden, naar de rekening-courant en de putten die nooit werden gedicht.

Er is hier reeds veel sprake geweest van „splitting” in de sociale zekerheid, of wat wij ook kunnen noemen meer onhankebaarheid of onafhankelijkheid. Toch meen ik dat intussen rechtvaardige maatregelen kunnen worden getroffen.

Inzake ziekteverzekering en tot nader bericht zijn Walen soms grotere „gastarbeiders”. Spreiding en solidariteit zijn een mooie waarborg zolang men zich collegiaal gedraagt. Wie de sociale zekerheid en de ziekteverzekering laat voorbijscheuren als een sportwagen dient meer premies te betalen. Zij die naar willekeur en onsolidair overconsummeren, kunnen vallen in een verhoogde risicozone en moeten dan ook maar de verhoogde premies betalen. Dat is niet uniek in de verzekeringswereld.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dit convergentieplan heeft belangrijke consequenties wat de begroting-1993 betreft, zowel inzake ontvangsten, uitgaven, belastingdruk, saneringen en nog grotere beperkingen voor nieuwe initiatieven. Kan de regering hierop een concreet en duidelijk antwoord geven ?

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Van Rompuy (CVP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in tegenstelling tot de interpellanten zijn wij van oordeel dat dit convergentieplan een uiterst belangwekkend document is, dat een enorm verstrekkend engagement inhoudt vanwege de regering. Men heeft jarenlang gezegd dat men saneerde, zonder goed te weten waarheen. Over de omvang en het tijdstip werden elk jaar opnieuw discussies gevoerd. Nu beschikken wij over een convergentieplan waarin tot 1996 duidelijk werd berekend hoe het scenario, het zogenaamde scenario 93+, van het tekort en het primair overschot er uitziet. Wij hebben nu werkelijk een toetssteen om de regering te beoordelen en een aantal zaken na te gaan.

De minister van Financiën zal in zijn antwoord waarschijnlijk duidelijk zeggen dat de Europese Gemeenschap niet vraagt dat de lidstaten nu reeds een plan voorleggen met heel gedetailleerde maatregelen. Zij vraagt alleen dat de omvang, het tempo en de richting van sanering worden aangeduid.

Het eerste deel is zeer ruim uitgevallen, mijnheer Daems, omdat wij aan de Europese Commissie toch eens mogen bewijzen dat er in België de afgelopen jaren een en ander is gebeurd. U hebt kunnen vaststellen dat we de afgelopen zeven à acht jaar niet minder dan 500 miljard hebben bespaard, dat de overheidsuitgaven in dezelfde orde van grootte zijn gedaald en dat de inspanning die de komende jaren moet gebeuren, een nieuwe inspanning is. Wij kwamen van een tekort van 13,5 % naar ongeveer 6 % en nu gaan we naar 3 %. De Europese Commissie dient te weten dat dit de laatste belangrijke etappe is. Ook de economische betekenis van die 3 %-norm is belangrijk, in die zin dat hij het gemiddelde is van de openbare investeringen in de Europese Gemeenschap die door leningen kunnen worden gefinan-

cierd. Dat is de gouden regel waar wij ons in Europees verband naar richten. België geeft weliswaar voor openbare investeringen maar 1,9 % van het BNP uit — dat is minder dan het Europees gemiddelde —, maar iedereen weet dat wij inzake openbare investeringen eigenlijk te laag zitten. U hebt dat zelf al een aantal keren toegegeven. Ik herhaal, dit is een economische norm die bovendien voor ons belangrijk is omdat wij met een tekort van 3 % bijna de mathematische zekerheid hebben dat de rentesneeuwbal niet opnieuw kan gaan rollen. Een netto financieringsbehoefte met een tekort van 3 % van het BNP geeft ons bijna een mathematische zekerheid, wat niet het geval is met 7 % omdat bij de minste groeivertraging daar het sneeuwbal-effect dan opnieuw kan ontstaan. Dat weet u ook als econoom. Trouwens, u weet dat wij dat meegevoerd hebben in 1991 en ook in 1992. Dus, mijnheer Daems, op dat vlak deel ik uw mening niet.

Ik deel evenmin uw mening inzake de hypothesen. Ik zal stevige argumenten gebruiken. U hebt waarschijnlijk ook de studie gelezen van Eric Buyst van de Kredietbank. Ik heb jarenlang op de studiedienst van deze bank gewerkt en ik kan u zeggen dat het daar niet vol socialisten zit, integendeel. De basishypothese die de Kredietbank naar voren schuift inzake de reële groei van het BNP van 1993 tot 1996 veronderstelt een hogere groei dan in het convergentieplan is voorzien. Zij verwachten ongeveer 10,4 %, terwijl de regering ongeveer 9,8 % verwacht.

Mijnheer Defeyt, ik kan daaraan toevoegen dat in die studie van de Kredietbank rekening werd gehouden met de deflatoire effecten. De heer Buyst zegt het volgende in verband met de groeihypothesen : „Het deflatoire effect van een snel saneringstempo mag in de context van een kleine, open economie niet worden overdreven. Het buitenland vangt immers een flink deel van de schok op. Het resterende deflatoire effect valt kleiner uit naarmate meer

Van Rompuy

de nadruk wordt gelegd op besparingen bij de consumptieve bestedingen. Bovendien kan een geloofwaardig begrotingsbeleid de lange rente sneller naar beneden duwen, waardoor de economische activiteit wordt ondersteund”.

In een voetnoot zegt hij dat in zijn groeihypothese rekening wordt gehouden met dit bijzonder klein deflatoir effect.

Inzake rente gaat men uit van een besparing van 70 miljard of 0,8 procent van het BNP in de volgende jaren, omdat men rekening houdt met een daling van de impliciete rentevoet van 0,4 procent. De heer Daems begrijpt niet hoe dit mogelijk is. Hij noemt dit een schande en een blijk van onbekwaamheid en incompetentie. Dienaangaande wens ik echter te verwijzen naar de studie van de Kredietbank.

Wat de korte rente betreft verwacht de Kredietbank 8,3 procent in 1993 ; 7,4 procent in 1994 ; 7 procent in 1995 en 7 procent in 1996. Wat de lange rente betreft is dat 8,3 procent in 1993 ; 7,5 procent in 1994 en 7 procent in 1996. Dit is dus een daling met 1,3 procent, wat veel meer is dan de 0,4 procent waarvan de regering uitgaat. Men zou de redenering kunnen omkeren. Dan heeft ze een marge van bijna 70 miljard meer. Dit wil ik niet verdedigen. Inzake de rente moet men zo realistisch mogelijk zijn. Toch vind ik dat de hypothese die de regering thans hanteert op basis van het OESO-rapport verdedigbaar is.

Hiermee wil ik aantonen dat het gemakkelijk is om zaken in dit half-rond te verkondigen. Men zou nog kunnen zeggen dat de Nationale Bank verdacht is. Hier valt dan onmiddellijk de naam van Verplaetse. De Nationale Bank is „voorbij” als argument in de commissie voor de Financiën. Maar de studiedienst van de Kredietbank is toch nog altijd een zeer ernstige instelling.

De heer **Daems** (PVV) : U hebt daar gewerkt.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Inderdaad, maar ik heb niet meer de contacten, waardoor men zou kunnen zeggen dat het een gepolitiseerde studie is. Ik ken de heer Buyst, die de studie heeft gemaakt, niet. Ik heb hem voor het eerst getelefoneerd om die studie te kunnen bekomen. Ze is nog niet gepubliceerd in de Weekberichten.

In verband met de argumenten van de heer Daems kan ik stellen dat het onweerlegbaar zo is dat de regering uitgaat van een realistisch scenario.

Dan kom ik tot de uitgangspunten van het convergentieplan. Op het rapport van de Hoge Raad voor Financiën, afdeling Financieringsbehoeften, en op de tekortnorm van 3 procent voor de globale overheid, waarvan 2,6 procent voor entiteit 1 en 0,4 procent voor entiteit 2, zal ik niet dieper ingaan. Over de 35 miljard bijkomende besparing voor gemeenschappen, gewesten en lokale overheden zal ik het vandaag niet hebben.

De Hoge Raad zegt dat het convergentieplan volstaat als het macro-economisch scenario klopt. Dienaangaande heb ik de gegevens van de Kredietbank geciteerd. Daarnaast moet er een correcte uitvoering van de begroting 1992 zijn.

Mijnheer Daems, zojuist hebt u een bedrag van 60 en 20 miljard vermeld. Ik was even onaandachtig.

De heer **Daems** (PVV) : Wanneer men een lange-termijnplanning maakt, moet men *de facto* conservatieve ramingen gebruiken. Wij verschillen dus blijkbaar van mening. U baseert zich op een studie van de heer Buyst. Ik heb mij op andere gegevens gebaseerd, die aanduiden dat de uitgangshypothese naar groei en rente toe te optimistisch zijn. Daartegenover stel ik voor om een sensitiviteitsstudie te maken. Ik heb dat gedaan en ze ligt ter inzage. Op basis daarvan raad ik aan om voorzichtiger te zijn. Daarnaast is een van de meest fundamentele uitgangspunten van het convergentie-

plan de correcte uitvoering van de begroting 1992.

Op basis van de cijfers van vandaag heb ik over een potentieel tekort van 60 miljard gesproken. Er is een verschil in het negatieve van 20 miljard in de uitvoering van de begroting 1992, vergeleken met 1991. Daarnaast baseer ik mij nog op een bijkomende inkomstenraming van 15 miljard na zes maanden en op een *de facto* ontsparing van 20 à 25 miljard in de sociale zekerheid, terwijl in de begroting een evenwicht vooropgesteld is. Na een relatieve mathematische optelling stel ik vast dat we na een half jaar voor ongeveer 60 miljard „off target” zijn, met een prognose voor de begroting, die nog negatiever zou kunnen zijn. Daarvoor moeten wij het antwoord van de minister afwachten.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Ik begrijp u ter zake niet goed. Reeds een paar maanden houden wij ons in het Parlement bezig met de goedkeuring van een aantal maatregelen op het vlak van de fiscaliteit en van besparingen op de uitgaven, waarvan ik toch hoop dat er in de tweede helft van het jaar — dat is toch de bedoeling — enig effect zal uitgaan.

Het is bijna normaal dat in de eerste zes maanden de doelstellingen van de begroting niet werden bereikt, aangezien we ze zopas hebben herzien en we bovendien een aantal maatregelen hebben genomen om de cijfers te doen kloppen.

Het spreekt voor zich dat het netto te financieren saldo van de eerste zes maanden van het jaar hoger ligt dan vorig jaar. Precies om die reden hebben we een budgetcontrole gehouden. Laat ons over de effecten daarvan in de komende maanden een discussie voeren.

De Hoge Raad vermeldt tevens dat het mogelijk is deze doelstellingen te realiseren op voorwaarde dat wij ons houden aan de normen voorzien in het regeerakkoord, met name de primaire uitgaven — rentelasten niet bijgerekend — op nul en het even-

Van Rompuy

wicht in de sociale zekerheid en ontvangstenelasticiteit gelijk aan 1.

Mijnheer Olaerts, deze zaken moeten worden waargemaakt. Het convergentieplan bepaalt niet dat het allemaal evident is, maar er zullen maatregelen moeten worden genomen om elk van deze punten uit te voeren.

Bovendien vermeldt de Hoge Raad dat de debudgettering niet mogen toenemen en dat er een bijkomende inspanning moet worden geleverd in 1993 ten belope van 20 à 25 miljard frank, aangezien in de begroting 1992 een aantal eenmalige maatregelen werden getroffen, die tot nieuwe maatregelen in 1993 moeten aanleiding geven.

Uit een grondige studie van het rapport van de Hoge Raad blijkt dat het op één punt verschilt met het convergentieplan. In absolute cijfers van de te realiseren besparingen zal er 20 à 25 miljard meer moeten worden bespaard dan voorzien in het convergentieplan, omdat een aantal eenmalige besparingen in de begroting 1992 werden voorzien.

In deze context situeert het probleem zich. Onze fractie opteert voor het scenario 93 +. Wij menen dat in 1993 een supplementaire inspanning moet worden geleverd om het tekort van de overheid terug te schroeven naar 4,9 procent van het BNP, in plaats van de 5,2 procent in het genormeerd scenario. Immers, wij moeten ter zake realistisch zijn. In 1994 zullen gemeenteverkiezingen, Europese verkiezingen en hopelijk misschien ook verkiezingen van de Raden, plaatshebben. Indien wij nu geen grote inspanning leveren vrezend wij dat we het moeilijk zullen hebben om eind 1996 de vooropgestelde norm te halen.

Wij pleiten dus voor 93 + en het is onvermijdelijk dat daarvoor inspanningen nodig zijn.

Collega Daems, ik wens nogmaals de studie te citeren van de Krediet-

bank. Ik heb u zoëven horen zeggen dat de Staat moet besparen en dat de burger geen inspanningen meer moet leveren. Welnu, in de studie van de Kredietbank komt zeer duidelijk naar voren dat ingeval wij in de komende jaren de norm van Maastricht willen halen, 100 miljard minder transfers naar de gezinnen moeten gaan en dat er 40.000 ambtenaren minder moeten zijn. Indien er geen 40.000 ambtenaren minder zullen zijn, dan zal er in feite 150 miljard transfers voor de gezinnen moeten worden geschraapt. Hoe men het ook draait of keert, inspanningen zullen altijd door de burger moeten worden geleverd.

De werkingsuitgaven van de Staat bedragen in België 3,7 % van het BNP. Het Europese gemiddelde is 6,2 %. In andere landen besteedt men dus 2,5 % van het BNP meer aan werkingsuitgaven, wat duidelijk hoger ligt dan bij ons.

Wij staan achter Eerste minister Dehaene. Er moeten algemene maatregelen komen, waarbij heel de bevolking zal worden betrokken. Trouwens, om die recurrente besparing, vervat in het scenario 93 + te halen, moeten we nog 20 à 25 miljard meer besparen dan de Hoge Raad verlangt. Men spreekt zelfs van 65 à 70 miljard in totaal.

Wij willen algemene maatregelen. Ter zake zijn er reeds bepaalde ideeën, onder meer het niet-indexeren van de sociale uitkeringen en wedden — zoals de indexsprongen van de jaren tachtig —, het niet-indexeren van de belastingschalen. Dit zijn algemene, vrij lineaire maatregelen. Onze fractie is bereid te discussiëren en na te denken over de maatregelen die moeten worden getroffen om de norm van Maastricht te bereiken. In de huidige context is het moeilijk om nu reeds punctuele maatregelen te treffen maar de regering mag weten dat wij hierover willen nadenken.

In de toekomst zal men trouwens een aantal uitgavenmechanismen moeten aanpakken.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Je n'ai pas bien compris quelle est votre position en ce qui concerne le saut d'index et la non-indexation des barèmes fiscaux. Il y a quelque chose qui a dû m'échapper. Qu'avez-vous dit exactement en ce qui concerne ces deux propositions-là ?

De heer **Van Rompuy (CVP) :** Ik heb gezegd dat maatregelen zoals uit de jaren tachtig voor ons bespreekbaar zijn, de indexsprongen bijvoorbeeld. U hebt dat wel degelijk juist begrepen. De belastingschalen zijn sinds midden de tachtiger jaren gëindexeerd. Ook daarover willen wij eventueel discussiëren. Meer wil ik daarover op dit ogenblik niet kwijt.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Les deux propositions sont „bespreekbaar” ?

De heer **Van Rompuy (CVP) :** Voor ons wel. Onze fractieleider staat daar eveneens achter, ik spreek namens de fractie. Inzake de ontvangsten moeten wij de komende jaren streven naar een elasticiteit 1. Thans is dit 0,95. Ook daar zal men in de nabije toekomst maatregelen moeten nemen. Wij moeten immers de doelstelling van het convergentieplan halen.

Wij zullen ook een aantal punctuele maatregelen moeten treffen. Het zou me te ver leiden daar nu op in te gaan. Ingrijpende maatregelen zijn in alle geval nodig, ook in de sociale sector. Ook daarover zullen wij geen enkele discussie uit de weg gaan. Het OESO-rapport van de jongste dagen toont duidelijk aan dat er in België een probleem van ondertewerkstelling heerst. Het is abnormaal dat er bijna 950.000 mensen in het werkloosheidsstelsel zijn waarvan maar 450.000 effectieve werklozen. Het OESO-rapport is ter zake zeer duidelijk. Wij hebben in de werkloosheid uitgaven die in Europees verband veel hoger liggen, en dus zullen er daar inspanningen moeten gebeuren.

Mijn laatste punt betreft de gezondheidssector. U begint altijd over de

Van Rompuy

ziekteverzekering, het ziekenfonds en de gezondheidszorgen. U moet het rapport van de Hoge Raad voor Financiën eens lezen. België geeft inzake ziekteverzekering veel minder uit dan de drie voornaamste buurlanden. Het is niet juist dat onze gezondheidszorg zoveel duurder zou zijn dan in de andere landen. Ik spreek dan nog niet over de service. Ook daarin moet duidelijkheid worden gebracht. Het is wel juist dat de kosten de jongste jaren, eveneens in Europees verband, te snel stijgen. Dat is weliswaar overal zo maar wij lopen het risico dat de gezondheidszorg de komende jaren niet meer betaalbaar wordt. In het convergentieplan wordt inzake de gemiddelde stijging van de uitgaven in de sociale zekerheid duidelijk naar voren geschoven dat, om bij constante sociale nominale bijdragen die stijgen met het BNP, het evenwicht te bewaren, de reële stijgingsnorm van 1,8 % moet worden gehandhaafd.

Dit betekent dat in de ziekteverzekering, om die 1,8 %-norm te bereiken, de reële uitgaven zouden mogen stijgen met 3,5 %. Ik heb hier een berekening van Pieter Timmermans die zegt dat er inspanningen zullen moeten gebeuren. Willen wij die 1,8 % reële stijging in de sociale zekerheid waarmaken, wat in het convergentieplan staat, dan zullen de inspanningen moeten gebeuren bij de RIZIV-uitkeringen en vooral bij de werkloosheid. In zijn berekeningen staat duidelijk dat voor het RIZIV 3,5 % reële stijging moet worden gerealiseerd. Voor de werkloosheid spreekt hij zelfs van een noodzakelijke daling met 1,5 %. Wij moeten dit objectief realiseren indien wij niet aan de pensioenen en aan de kinderbijslag willen raken. Voor dit laatste punt wijs ik er op dat wij aan geen enkele vorm van inlevering ter zake denken.

Aan bepaalde collega's die de CVP soms verwijten onvoldoende oog te hebben voor de gezinnen, zowel inzake fiscaliteit als inzake kinderbij-

slagen, wil ik zeggen dat in het OESO-rapport staat dat wij in Europa bij de koplopers zijn inzake gezinspolitiek.

Ik besluit. Onze fractie steunt dit convergentieplan. Het is een voluntaristisch plan maar het is evident dat die cijfers in de begroting 1992 en in de opeenvolgende begrotingen zullen moeten worden waargemaakt. Het is nodig om dat te doen want als wij de 3 % niet halen dan zullen wij niet kunnen deelnemen aan de EMU, dan zal er een devaluatie volgen en dan zal er een blinde inlevering zijn waartegen onze fractie zich altijd heeft verzet.

Le président : La parole est à M. Defeyt.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, je commencerai par réagir à ce que j'ai entendu cet après-midi et tout d'abord à ce qu'a dit M. Van Rompuy. „Il y a peu, on faisait de l'assainissement sans savoir où on allait." Je doute fort que le Plan de convergence soit un progrès à cet égard parce que, avec ce plan, on sait où on va mais on ne sait pas comment on y va.

A cet égard, vous avez cité deux choses qui apparemment ne sont pas onbespreekbaar... (*Interruption de Mme Lizin*)

Comme vous avez l'air d'être intéressée par le sujet, madame Lizin, quel est votre avis sur la question ? Est-ce *bespreekbaar* pour vous ?

Mme Lizin (PS) : Non.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Voilà une information intéressante.

M. Daems (PVV) : Madame Lizin, est-ce *bespreekbaar* ou *beluisterbaar* ?

Mme Lizin (PS) : J'ai compris.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Voilà une information intéressante, ce n'est pas *bespreekbaar* pour les socialistes francophones. M. Lisa-

beth nous donnera tantôt la réponse pour les socialistes néerlandophones !

M. Daems (PVV) : Madame Lizin, ne serait-ce pas plutôt *beluisterbaar* ? ...

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Monsieur Daems, je ne partage pas votre satisfaction en ce qui concerne le diagnostic du Plan de convergence. A mon avis, il reflète un silence trop important, trop lourd en ce qui concerne les responsabilités. Il est facile aujourd'hui de demander des efforts et d'en redemander tout en se taisant sur 15 ou 20 années de dérive budgétaire, de mauvais usage de certains crédits publics, de politique fiscale coûteuse mise en oeuvre par les trois grands partis et pas seulement par la coalition sortant de charge.

M. Langendries, président du groupe PSC : Profitez-en.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Ce diagnostic est étonnamment silencieux sur l'exclusion sociale et sur la croissance importante du chômage qui ont accompagné la politique des années 80. Une fois de plus, et je l'ai déjà dit ce matin au cours de la discussion sur la politique monétaire qu'on nous prépare dans le cadre du Traité de Maastricht, il s'agit de la monnaie, de la stabilité des prix, de l'orthodoxie budgétaire plutôt que de la politique sociale, la politique de bien-être pour tous.

On a cessé aujourd'hui de citer le FMI, le Conseil supérieur des Finances, la Kredietbank, la Banque Nationale et d'autres institutions et organismes privés. Le choix de politique budgétaire se fait ici et ces organismes ne sont là que pour donner un avis et rien de plus.

M. Daems (PVV) : Je suis d'accord.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Quand je vois à quel point on appelle d'une manière incantatoire ces organismes pour justifier des politiques, cela me semble une démission.

De heer **Daems** (PVV) : Ik heb enkel een aantal van die instellingen aangehaald om de uitgangspunten van dit convergentieplan in twijfel te trekken. Dat is het enige. Dan gebruik ik, net in dezelfde lijn zoals u het zegt, voor niet meer dan een advies al datgene dat die instellingen vertellen, maar niet meer dan dat.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Il devrait être clair, en tout cas, qu'il n'appartient ni au Conseil supérieur des Finances, ni à l'OCDE, ni à la Banque nationale de dicter les politiques budgétaires et les choix politiques qui doivent se décider ici au Parlement. J'émetts cette remarque d'autant plus volontiers que, selon la rumeur — mais faut-il croire les rumeurs, monsieur Van Rompuy ? — le Plan 1993+ serait l'expression d'un souhait ou de la préférence du gouverneur de la Banque nationale. Ce dernier a le droit d'avoir des préférences mais ce n'est pas à lui à dicter au gouvernement et au Parlement la politique à suivre. J'aimerais tout de même avoir son avis sur les écotaxes ! (*Sourires*)

J'ai trois critiques à formuler sur le plan de convergence proprement dit.

Je rappelle ici la non-pertinence des critères budgétaires tels qu'ils sont prévus par le Traité sur l'Union économique et monétaire. Ces critères imposés par l'Allemagne et la France — il faut le dire et je ne pense pas que le ministre des Finances me démentira à cet égard ; on a pu voir, à un certain moment, la France être plus orthodoxe que la Bundesbank sur certains critères ! — ces critères donc sont de nature essentiellement politique. Si l'assainissement des finances publiques doit être poursuivi — nous n'y voyons, comme d'autres, aucun inconvénient ; nous pensons qu'il faut le faire — l'Europe, dans les conditions où elle se fait aujourd'hui, rend l'assainissement à la fois inutilement contraignant, à cause du délai, beaucoup plus court que nécessaire, et plus difficile. Je n'ai pas reçu de réponse satisfaisante à cet égard, ce matin, du ministre

Claes. Je dis „plus difficile”, à cause de la compétition fiscale, mais aussi à cause de la mise en oeuvre simultanée de politiques économiques excessivement restrictives dans beaucoup, sinon la totalité des pays européens. A cet égard, la presse internationale a cité au moins un chiffre intéressant dans le débat : le taux de chômage en Espagne augmenterait de 16 à 19 % à cause de la mise en route du Plan de convergence. Si tous les pays européens se mettent à suivre la même politique, nous connaissons la compétition déflationniste, l'augmentation du chômage dans tous les pays européens, bref l'enfer avant le paradis.

Ma deuxième critique concerne l'absence de clarté ou les ambiguïtés du Plan de convergence. Ambiguïtés sur les moyens, c'est certain. Nous recevrons sans doute des explications à cet égard. Et nous verrons, madame Lizin, laquelle des diverses thèses exprimées ici l'emportera sur les moyens de l'assainissement. Silence également sur la façon dont évolueront les octrois de crédits et les prises de participation. Je sais bien qu'ils ne doivent pas être intégrés dans le déficit établi selon les calculs européens, monsieur le ministre des Finances. Mais il est clair que plus il y aura octrois de crédits et prises de participation, et plus il y aura débudgétisations, par BELFIN ou tout autre mécanisme, plus ces charges retomberont, d'une manière ou d'une autre, sur le budget. Pour pouvoir juger pertinemment du Plan de convergence et de sa cohérence interne, encore faudrait-il disposer de renseignements corrects et précis sur la nature exacte des divers mécanismes mis en route en dehors du budget officiel. Enfin, silence aussi sur le comportement futur des Régions et Communautés.

Tout cela me donne à penser que les choses ne sont pas suffisamment claires pour ouvrir un vrai débat démocratique autour de ce plan de convergence.

Enfin, on peut soumettre les hypo-

thèses, les affirmations, les chiffres, les analyses du Plan de convergence à une critique interne. C'est sur ce point que je m'attarderai un instant. Cet examen approfondi des hypothèses du Plan lui-même débouche, à mon avis, sur les conclusions suivantes.

Première conclusion : le blocage à prix courants des subsides à la Sécurité sociale et aux entreprises publiques entraîne une forte dose d'austérité. Cela fait perdre en 1996 plus de 30 milliards à la Sécurité sociale. Je me demande d'ailleurs pourquoi tout le plan de convergence est présenté à prix courants plutôt qu'à prix constants. Je suppose que certains auront la faiblesse, le manque de clairvoyance politique et économique de s'attarder sur les chiffres à prix courants plutôt que de mesurer tout le poids de l'austérité qui découle d'une analyse à prix constants, c'est-à-dire abstraction faite de l'évolution de l'inflation.

Il y a donc 30 milliards en moins pour la Sécurité sociale. Tout le monde en est-il conscient ? Ce qui est demandé dans le plan de convergence à la Sécurité sociale représente une croissance des dépenses de 1,5 % par an maximum. Au cours des dernières années on a dépassé chaque fois 2 % par an, 0,5 % en moins ou en plus, me direz-vous, cela change-t-il grand-chose ? Oui, cela change tout. Non seulement ce n'est pas une amélioration mais c'est une lutte injuste contre certaines formes de chômage et c'est l'absence de toute indexation sur le bien-être des pensions ou d'autres prestations sociales. Voilà la réalité. J'aimerais entendre éventuellement l'avis des socialistes à ce sujet.

Deuxième conclusion : toute l'analyse consiste à dire qu'avec ce blocage on dégagera des marges de manoeuvres supplémentaires. C'est vrai, sauf à oublier que le gouvernement a fait d'autres promesses comme par exemple : le financement du plan STAR 21. Je suppose que le gouvernement ne reviendra pas une troisième fois sur ses promesses.

Defeyt

Un autre engagement consiste à ne pas diminuer le budget de la Justice mais plutôt à l'augmenter.

Nous reconnaissons qu'il faut mieux organiser la collecte de l'impôt. Je suppose que M. Maystadt ne reviendra pas sur ses demandes antérieures et qu'on lui accordera des moyens supplémentaires.

Réduire le budget pour les entreprises publiques et la Sécurité sociale et tenir les promesses qui n'ont pas été démenties à ce jour en respectant les règles dans le plan de convergence et d'assainissement implique qu'en 1996, on dispose au mieux d'une quinzaine de milliards pour financer tout le reste, c'est-à-dire notamment la lutte contre l'exclusion, le refinancement des Régions et des Communautés, la revalorisation des salaires dans la Fonction publique, etc.

M. Coëme affirmait ici un jour que, pour les nouveaux besoins, on attribuera 1 milliard cette année et beaucoup plus l'année prochaine. J'ai fait le calcul pour 1993. Si j'applique strictement les règles du Plan de convergence — je n'en interprète aucune dans un sens favorable à mes thèses — je constate qu'on pourra dégager tout au plus 3 milliards l'année prochaine pour les nouveaux moyens. Passer de 1 à 3 milliards constitue un progrès, certes mais c'est nettement insuffisant par rapport aux besoins.

M. Maystadt, ministre des Finances : Nous sommes déjà à 4 milliards pour 1993.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Pour l'année prochaine ? (*Assentiment du ministre*) Vous pourrez peut-être nous donner déjà des précisions pour 1993 alors ?

M. Maystadt, ministre : La seule prolongation des décisions prises pour 1992 donne déjà au moins 4 milliards sur 1993.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Mais cet argent doit être trouvé ?

M. Maystadt, ministre : Nous prenons cela en compte dans la préparation du budget 1993.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Je serais curieux de voir cela.

De heer Van Rompuy (CVP) : Mijnheer Defeyt, deze ruimte is toch klaar gedefinieerd. In het convergentieplan staat heel duidelijk dat, rekening houdende met de blokkering van de toelagen aan de spoorwegen en de post, en met de blokkering op 99 miljard van de defensieuitgaven, alle andere primaire uitgaven buiten de overdrachten aan de sociale zekerheid en de rente op de staatsschuld, zullen kunnen groeien met gemiddeld 1,9 % boven de jaarlijkse inflatie. Daardoor ontstaat een zekere marge. Vandaar dat wat de minister zegt over 4 miljard voor 1993 volledig binnen die cijfers past. Uw argumentatie klopt dus niet.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Monsieur Van Rompuy, j'ai lu le plan et je me souviens parfaitement du chiffre de 1,9 % par an.

De heer Van Rompuy (CVP) : ... dus uw argument klopt niet.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Je dis que si l'on tient les promesses, d'autres budgets augmentent. Faut-il vous faire un dessin pour vous faire comprendre que les pensions du secteur public augmentent au moins au rythme de 2 à 3 % par an ?

On vient de dire, et je l'ai lu dans la presse, que l'on ne modifiait pas à court terme la péréquation des pensions dans le secteur public...

M. Maystadt, ministre : Le Premier ministre disait autre chose ce matin.

De heer Daems (PVV) : De Eerste minister heeft vanmorgen op de radio gezegd dat de sociale partners goed moeten beseffen dat de perekwatie van de overheidspensioenen onlosmakelijk verbonden is aan de eventuele loonsverhogingen in de openbare diensten.

Dat betekent dat die perekwatie he-

lemaal niet zeker is. Ik heb daarmee geen moeite, maar...

M. Maystadt, ministre : Même sans péréquation, le nombre de fonctionnaires qui partent à la pension augmente de 1 à 2 % par an pour le moment.

M. Langendries (PSC) : Monsieur le ministre, il est exact que le nombre de pensionnés augmente, actuellement, de 5 %, mais cette charge budgétaire est compensée par un recrutement moins important que le nombre de départs. L'augmentation, par la péréquation, des pensions du secteur public sera de 2 % en novembre 1993 par rapport à l'augmentation des salaires et traitements et ce, sans tenir compte de la révision générale des barèmes.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : M. Langendries renforce encore ma thèse. Tout cela doit être pris sur la marge de 1,9 % par an, monsieur Van Rompuy. Cette marge-là n'est pas entièrement affectable aujourd'hui à de nouvelles politiques.

Quand on tient compte de toutes les promesses faites et des augmentations naturelles des dépenses dans certains secteurs, augmentations qui ne sont pas mises en cause à ce jour, cette marge est, pour l'essentiel, rapidement absorbée. A mon avis, on ne peut pas contester cette analyse.

M. Maystadt, ministre : Lorsque nous avons eu une première discussion en commission, j'ai souligné qu'il fallait être prudent parce que cette marge n'était pas totalement disponible pour des initiatives nouvelles. Nous voulons respecter un certain nombre d'engagements ne fût-ce que la programmation sociale dans le secteur public, qui entraînera effectivement une augmentation qui dépassera l'inflation.

Cela étant dit, tout ce que vous citez n'est pas à inclure dans cette marge. Vous avez cité l'exemple du programme d'investissement STAR 21. Comme il se fait sous forme d'augmentation de capital de la SNCB, il

Maystadt

n'est pas à prendre en compte dans cette marge.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : C'est cela ! On fera donc une sorte de débudgétisation. Soyons clairs !

M. Maystadt, ministre : Non, il ne s'agit pas de débudgétisation.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Où allez-vous chercher le capital, alors ?

M. Maystadt, ministre : C'est une augmentation de capital et on peut parfaitement l'inscrire comme article budgétaire, mais cela n'entre pas en compte dans les critères du Traité de Maastricht parce qu'il s'agit d'une prise de participation.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Qui donc finance les prises de participation, monsieur le ministre. Où va-t-on chercher l'argent de cette prise de participation ?

De heer Daems (PVV) : Men wijzigt de naam, men spreekt niet meer van subsidies, maar van een kapitaalsverhoging.

M. Maystadt, ministre : La débudgétisation consiste à ne pas inscrire directement un crédit budgétaire correspondant au montant de l'augmentation du capital.

Nous pouvons parfaitement inscrire au budget le montant correspondant à l'augmentation du capital de la SNCB.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : D'où vient l'argent ?

M. Maystadt, ministre : Mais ce n'est pas pris en compte par rapport à l'objectif du Traité de Maastricht.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : Ce n'est sans doute pas pris en compte au moment de calculer les déficits mais sur cet argent, il faut quand même bien faire des emprunts.

M. Maystadt, ministre : Cela n'a

rien d'exceptionnel. Les Français démontrent qu'ils respectent déjà le critère de Maastricht depuis plusieurs années en utilisant cette technique qui consiste à faire des augmentations de capital dans les entreprises nationalisées.

M. Defeyt (ECOLO-AGALEV) : C'est exact, c'est notamment le cas pour EDF. Pourvu que la SNCB ne suive pas le mauvais chemin d'EDF.

En ce qui concerne les aspects déflatoires, vu les contraintes et les spécificités de la Belgique, ils sont moins importants qu'on ne pourrait le penser mais ils existent.

Une estimation basée sur divers travaux du Bureau du Plan indique que pour des assainissements de l'ordre de 10 milliards, près de 2,5 milliards sont perdus par les effets déflatoires.

Donc, ils sont peu importants, mais ils existent. Et, quand on procède à un assainissement portant sur 160 milliards, il faut compter que 30 milliards au moins seront perdus en raison de ces effets déflatoires.

De cela on ne dit rien ! Nous verrons d'ailleurs ce que pense le Bureau du Plan des aspects inflatoires.

J'en arrive au dernier point. Que se passe-t-il si la conjoncture est mauvaise ? Là, vous avez raison, monsieur Daems. Une croissance de 2 % signifie 80 milliards d'assainissement supplémentaires, dont, d'une part, 20 milliards dans le secteur de la sécurité sociale — or, en cas de mauvaise conjoncture, les dépenses y seraient plus importantes et le montant de 20 milliards serait donc nettement dépassé — et, d'autre part, 60 milliards dans d'autres secteurs. Lesquels ? On n'en sait rien. Sera-ce dans les budgets des Régions, des Communautés, des communes, des CPAS ou de l'Etat ? Un silence absolu règne à ce sujet.

Je ne puis m'empêcher de croire que les hypothèses macro-économiques ayant servi de base aux calculs, ont été soigneusement choisies, afin que ces calculs semblent corrects.

Il me semble, par conséquent, que le futur débat sur le Plan de convergence — car ceci est une première étape ; je crains qu'il n'y en ait pas beaucoup d'autres, sauf pour le budget 1993 — ne sera pas démocratique sans précision sur la politique budgétaire, si les indicateurs économiques n'étaient pas aussi favorables que ceux indiqués dans le plan de convergence.

— *Président : M. Nothomb, président.*

Enfin, j'en arrive au scénario Verplaetse. L'intérêt du scénario 1993+, paré de toutes les vertus dans le plan de convergence, doit être relativisé.

D'abord, parce que le ballon d'oxygène que ce Plan nous offrira, en 1996, paraît-il, ne sera pas du tout la récompense d'efforts fournis antérieurement. En effet, les efforts que nous ferons en 1993 ne nous permettront pas, en 1996, de dépenser plus que prévu. En réalité, ce ballon d'oxygène proviendra tout simplement de l'augmentation de la pression fiscale. Disons-le et ouvrons un débat précisément sur ce sujet. Le groupe Ecolo et moi-même, sommes entièrement favorables à un tel débat. Ne faisons pas semblant de présenter un Plan selon lequel l'effort serait récompensé. La récompense n'est, en fait, à un milliard près, que la traduction de l'augmentation de la pression fiscale.

Le deuxième prétendu avantage de ce Plan 1993+ est qu'il sera mis fin à l'effet „boule de neige” et que l'on réduira les taux d'intérêt. L'économie en matière d'intérêts, pour l'année 1996, selon le Plan 1993+ sera de 4 milliards exactement. Imaginer, dès lors, que le différentiel des taux d'intérêt entre l'Allemagne et la Belgique se réduira de manière significative ou que l'on pourra mettre fin à l'effet „boule de neige” ... (*Signes de protestations de M. Maystadt*) ... Monsieur le ministre, je me base sur le Plan. J'établis une analyse cohérente et une critique interne du Plan. Selon ce Plan, ces 4 mil-

Defeyt

liards d'économie représentent un avantage déterminant. Je ne vois vraiment pas en quoi l'économie, en 1996, de 4 milliards d'intérêts nous sauvera de manière déterminante.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Volgens u beantwoordt dit aan een economische logica, maar ik meen dat er ook een politieke logica onder schuilt. Indien men nu geen grote slag slaat en geen stap onderneemt om de 3 procent te behalen door in 1993 0,4 procent meer inspanningen te leveren dan normaal, dan zal men het beoogde doel niet bereiken. Het is steeds in het begin van een regeerperiode dat de moeilijke beslissingen moeten worden genomen. Indien men daarmee wacht tot in 1994 of tot in 1995 om dan vast te stellen dat men het niet haalt, dan zal er een panieksituatie ontstaan, hetgeen misschien opnieuw tot verkiezingen zal leiden. Wij moeten het nu waarmaken, terwijl wij de regeerperiode vóór ons hebben en nu wij ons goed in dat perspectief kunnen inschrijven. Bovendien bestaan hiervoor politieke argumenten die op termijn economische argumenten zullen worden. De heer Defeyt spreekt ook over deflatoire gevolgen, maar de gevolgen van een devaluatie zullen alleszins zwaarder doorwegen dan die van een deflatie.

M. **Defeyt** (ECOLO-AGALEV) : En 1982 on a procédé justement à une dévaluation pour sortir de la déflation. (*Protestation de Mme Lizin*)

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer Defeyt, de devaluatie heeft de koopkracht zwaar aangetast. Wij waren er niet enthousiast over, maar het was noodzakelijk. Deze inlevering was echter zwaarder dan de indexesprongen vermits het hier niet ging om 2 procent, maar om 7 of 8 procent.

M. **Defeyt** (ECOLO-AGALEV) : Monsieur Van Rompuy, je suis content que vous disiez cela. Je pense qu'il faudrait transmettre aux auto-

rités européennes un addendum au Plan de convergence afin de présenter les arguments politiques qui s'ajoutent au point de vue économique.

Ma conclusion est d'ailleurs la suivante : on ne peut s'empêcher de penser que ce scénario 1993+ repose, tout comme les critères de convergence du Traité sur l'Union économique et monétaire, bien plus sur des considérations d'ordre politique, que sur une solide analyse économique et sociale.

De **voorzitter** : De heer Lisabeth heeft het woord.

De heer **Lisabeth** (SP) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal mij in dit debat over het convergentieplan hoofdzakelijk beperken tot enkele politieke beschouwingen en zal dus niet uitgebreid ingaan op de inleiding, waartoe de heer Daems mij wellicht wou verleiden. Ik zeg alleen dit : hij heeft waarschijnlijk de grafieken in de inleiding bekeken door een al te blauwe bril. (*Ontkennend gebaar van de heer Daems*) Ik verwijs naar de pagina's 12 en 13 waar uit verschillende grafieken blijkt dat wij precies in de recente periode beter hebben gedaan dan de meeste EG-landen inzake het Bruto Binnenlands Produkt, de werkloosheid, de inflatie, de balans van de lopende verrichtingen, de rentevoet, het primair saldo en ons spaarpercentage. Vergeten wij niet dat wij in die periode ook dichterbij zijn gaan aanleunen bij de Duitse rentevoet en de marge daarmee sterk hebben vernauwd.

De heer **Daems** (PVV) : Mijnheer Lisabeth, ten eerste speelt het effect van de maatregelen natuurlijk niet in hetzelfde jaar waarin zij worden genomen. Er is inderdaad een vertragingseffect in een aantal grafieken vast te stellen.

Ten tweede zal u opmerken dat de trends, bij het bekijken van de grafieken van de periode 1987-1988, in een eerste fase uitgesproken beter zijn dan in een tweede, ook voor het

primair saldo, voor de tewerkstelling en noem maar op. U moet de juiste vergelijking maken !

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Toen waren we er ook bij !

De heer **Daems** (PVV) : Dat moet ik inderdaad toegeven : u was overall bij !

De heer **Lisabeth** (SP) : Het kan in ieder geval niet worden ontkend dat de positieve afwijking ten opzichte van het EG-gemiddelde in de recentste periode het grootst is.

De heer **Daems** (PVV) : U hebt er het natuurlijk moeilijk mee dat in de tekst vermeld wordt dat de evolutie in de eerste periode gunstiger was. Heb dan ook de intellectuele eerlijkheid om dat toe te geven.

De heer **Lisabeth** (SP) : Ik meen dat het voor verantwoordelijke politici belangrijker is tien jaar vooruit te kijken dan tien jaar achteruit.

De heer **Daems** (PVV) : Maar de vorige tien jaar bepalen precies de volgende tien jaar !

De heer **Lisabeth** (SP) : In ieder geval zijn wij het, wanneer wij tien jaar vooruit kijken, er allen over eens — dat is wellicht het enige punt waarover wij eenzelfde mening delen — dat de 3 procent-norm in 1996 moet worden gehaald. Alleen, wij proberen toe te lichten hoe en met welke maatregelen wij dit willen verwezenlijken. Dat vind ik in uw voorstellen, mijnheer Daems, niet terug.

De heer **Daems** (PVV) : Dan was u hier wellicht daarstraks niet aanwezig !

De heer **Lisabeth** (SP) : Ik zal dus niet ingaan op een aantal hypothesen en definities, niet omdat ik ze onbelangrijk vind — de discussie dienaangaande moet ook kunnen worden gevoerd —, integendeel. Zij bepalen mede de klijlijnen die in het convergentieplan worden getrokken. Belangrijker echter acht ik de concrete politieke invulling van het convergentieplan.

Lisabeth

Ik zal terloops wel een aantal vragen formuleren in verband met de gehanteerde hypothesen. Het is inderdaad van belang na te gaan of binnen de normaal te verwachten resultaten en met aanvaardbare hypothesen wordt gewerkt. Men kan allerhande rapporten naar boven halen om aan te tonen dat de schatting 0,1 of 0,2 procent hoger of lager moest zijn; dat is echter niet de essentie van de kwestie. De kern — en politiek belangrijk — is dat men beseft dat met het convergentieplan de regering het beleidskader heeft opgemaakt waarbinnen zij in de komende jaren wil evolueren. Het plan is dus een, mijns inziens, politieke wilsuiting.

Ik wens achtereenvolgens kort te blijven stilstaan bij de verschillende punten van het convergentieplan. Over de noodzaak van de begrotingssanering zeggen wij zeer duidelijk dat die noodzaak bestaat, omwille van Maastricht, maar zeker niet alleen omwille van Maastricht; het is dus niet omdat het moet voor Maastricht.

Gisteren hebben wij reeds duidelijk gemaakt dat wij het Europees verdrag zullen goedkeuren en dat wij ons zullen inschrijven in de Maastrichtnorm, wat ook het doel is van het convergentieplan. Voor ons is dit echter niet het enige doel en, wat mij betreft, zeker niet het voornaamste. Mijns inziens getuigt het van een verkeerde mentaliteit indien men stelt dat, als Maastricht er niet was geweest, of indien men Maastricht niet zou goedkeuren, wij dan meer tijd zouden hebben en minder vlug zouden moeten besparen. Dit zou evenmin betekend hebben dat wij een groter tekort dan 3 % zouden mogen aanvaarden. Ik meen dat dit een verkeerde mentaliteit is die op het einde van de jaren 70 aanleiding was tot het evolueren naar een toestand zoals wij die toen kenden. Dergelijke zienswijze biedt geen toekomstperspectief. De hoofdbedoeling van dit convergentieplan moet juist zijn: een nieuw sociaal toe-

komstperspectief brengen. Gegeven de demografische ontwikkeling en de nieuwe noden van de burger, is dit de echte noodzaak van de begrotingssanering en de schuldafbouw.

We onderschrijven dan ook ten volle de in het convergentieplan vooropgestelde beginselen, waarin gesteld wordt dat ook redenen van binnenlands economisch en sociaal beleid pleiten voor de vermindering van het begrotingstekort. Deze oriëntaties lijken ons fundamenteel wil men, op het ogenblik dat de veroudering van de bevolking zich ten volle zal laten gevoelen, de sociale zekerheid nog kunnen financieren en in stand houden.

In dit perspectief zou het ook niet passend zijn de eerste en grootste besparingen nu te zoeken in de sociale zekerheid. Wat we precies voor de toekomst willen in stand houden, moeten we dan ook niet eerst afbreken.

Ik wil dan ook waarschuwen voor wie al te vlug en al te gemakkelijk pleit voor het invoeren van stringente lineaire normen in de sociale zekerheid. Men mag niet vergeten dat achter sommige harde cijfers of normen mensen schuilgaan die meestal niet zelf gevraagd hebben om onder een of ander sociaal zekerheidsstelsel thuis te horen. Ik denk bij voorbeeld aan de werkloosheid die door conjuncturele omstandigheden spijtig genoeg de laatste maanden weer toeneemt. Wellicht komen er binnen afzienbare tijd, naar aanleiding van de afschaffing van de legerdienst, een paar tienduizenden werklozen bij.

Het zou mijns inziens unfair zijn indien wij aan die nieuwe werklozen alleen maar een alternatief van een werklozenstatuut zouden bieden tegen een verminderde vergoeding die, na verloop van tijd, zelfs uitdovend zou zijn. Trouwens wie pleit voor beperking in de tijd of het uitdovend karakter van bepaalde sociale vergoedingen, moet beseffen dat zij die uit het ene sociale stelsel gewipt worden, meestal in een ander stelsel zullen moeten worden onder-

gebracht, zodat het reëel besparings-effect eerder miniem is.

Dit betekent niet dat ook hier oneigenlijk gebruik van tegemoetkomingen of een ongelijke behandeling in de toebedeling ervan, niet verder moeten worden bestreden. Wat de noodzaak van de begrotingssanering betreft, wil ik ons standpunt als volgt samenvatten: de sanering is noodzakelijk om ook op termijn een sociaal toekomstperspectief te kunnen bieden, maar de sanering mag niet beginnen met de sociale zekerheid op bepaalde terreinen lineair af te breken. Hetzelfde standpunt geldt ook inzake eventuele indexsprongen.

Over de vaststelling van de doelstelling op 3 % begrotingstekort voor eind 1996, wil ik vrij bondig zijn. Er moet inderdaad een cijfermatige doelstelling vooropgesteld worden. Wij kunnen ons akkoord verklaren met de benadering van 3 %, alhoewel niemand mij tot hiertoe heeft kunnen uitleggen waarom precies 3 % en waarom niet 2 % of 3,5 %. Waarom bij voorbeeld niet binnen een bepaalde vork zoals dit voor andere convergentiecriteria geldt? Het is misschien omdat er geen precieze reden voorhanden is dat in het Verdrag wordt gesproken van een benadering van het peil van 3 %. *(Onderbreking van de heer Van Rompuy)*

Ik weet dat er in het convergentieplan een aantal theoretische beschouwingen zijn opgenomen, die de reden aangeven waarom de 3 % moet worden benaderd. U, mijnheer Van Rompuy, heeft een van de redenen aangehaald, met name het Europese gemiddelde van de overheidsinvesteringen dat 2,5 % bedraagt. Voor ons land bedraagt het percentage 1,5 %. De redenering kan worden aangehouden dat, op basis van dit criterium, men naar 1,5 % zou moeten gaan. U ziet dus dat sommige benaderingen voor kritiek vatbaar zijn.

Het zijn interessante beschouwingen die in het convergentieplan zijn opgenomen, maar voor ons is de 3 %

Lisabeth

eerder een zaak van politieke wilsuiting dan een cijfer dat op basis van theoretische beschouwingen als exact kan worden aangezien. In die zin willen wij het akkoord, opgenomen in de regeringsverklaring, honoreren.

Wat het saneringstempo betreft en daaraan gekoppeld het programma 93+, lijkt mij als verantwoording voor het saneringstempo vooral het argument van de veroudering van de bevolking fundamenteel. Wanneer tijdens het saneringsproces een zekere manoeuvreerruimte beschikbaar komt, wordt zij ons inziens best in belangrijke mate daarvoor gereserveerd. Gezien de gevolgen die voortvloeien uit de problematiek van de veroudering van de bevolking zich nu reeds in bepaalde sectoren laten voelen en gezien de verdere consequenties wellicht nog onvoldoende financieel kunnen worden ingeschat, lijkt het inderdaad verstandig hiervoor bepaalde reserves aan te leggen. Intussen kan het resterend deel van de manoeuvreerruimte best worden gebruikt voor een aantal nieuwe noden zoals sociale bescherming, veiligheid, integratie, leefmilieu.

Wij staan derhalve niet afkerig van een versneld convergentiescenario, 93+ genaamd. De voorwaarde is evenwel dat ook in dit scenario de essentiële elementen van de sociale zekerheid gevrijwaard moeten blijven en de bijkomende besparingen evenwichtig verdeeld.

Wat het convergentieprogramma 1993-1996 zelf betreft, zal dit programma in belangrijke mate worden bepaald door een aantal voor zich sprekende factoren :

Ten eerste, de precieze definitie van het netto te financieren tekort voor alle overheden, zoals ze door de Maastrichtnorm wordt bepaald ;

Ten tweede, de correcte uitvoering van de begroting 1992 ;

Ten derde, de vooropgestelde macro-economische hypothesen voor 1993 tot 1996.

Wat de definitie van het tekort betreft, werd in het regeerakkoord bepaald dat deskundigen uit de bevoegde administraties, de Nationale Bank en het Planbureau daaromtrent een gemeenschappelijk advies zouden uitbrengen.

Mijnheer de minister, werd dergelijk advies reeds gevraagd en, zo ja, krijgen wij hiervan kennis ?

Ik weet dat de Hoge Raad voor Financiën reeds uitgaat van het Europees Systeem van Nationale Rekeningen, dat als relevant wordt beschouwd voor de toepassing van de Maastrichtnorm. De Hoge Raad vermeldt hierbij zelf dat het een voorlopige raming betreft, gezien de overgangsmodaliteiten tussen budgettaire gegevens en de ESER-rekeningen nog niet volledig zijn vastgelegd. Inzake de overgang van de ene definitie naar de andere rijzen volgens de Hoge Raad nog heel wat problemen op het niveau van de Gemeenschappen en de Gewesten en van Entiteit II, ten gevolge van de afwezigheid van recente en betrouwbare gegevens met betrekking tot de economische hergroepering.

Op basis van die verklaringen lijkt het mij wenselijk dat de discussie omtrent de definitie spoedig zou kunnen worden uitgeklaard.

Wat de uitvoering van de begroting 1992 betreft is het wellicht voorbarig nu reeds naar de stand van zaken te vragen. Wel is het mij opgevallen dat een paar basishypothesen voor 1992 in het convergentieplan zijn gewijzigd in vergelijking met de begrotingsramingen voor 1992. Zo wordt de inflatie geraamd op 2,2 % in plaats van 3 % en de groei wordt herleid van 1,8 % naar 1,6 %. Is deze hypothese inzake inflatie realistisch en wat is het mogelijke effect ervan op het begrotingsresultaat van 1992 ?

Essentieel bij de benadering van het convergentieprogramma 1993-1996 zijn de aangenomen basishypothesen inzake groei, inflatie en impliciete rentevoet. Hierover kan uiteraard

lang worden gediscussieerd en kunnen verschillende bronnen worden aangehaald. Volgens sommigen zijn de hypothesen te optimistisch vergeleken bij andere studies. Een bron die nog niet werd genoemd is het Planbureau, dat inzake inflatie en in mindere mate inzake groei iets optimistischer is dan wat in het convergentieplan is aangenomen. Hetzelfde geldt voor de rentevoeten, waar volgens het Planbureau een ietwat snellere daling wordt verondersteld in de periode 1993 tot 1996. Indien meerdere instanties, zoals de Hoge Raad voor Financiën, de OESO, het Planbureau, de Kredietbank ongeveer dezelfde voorspellingen doen, moeten wij in vertrouwen van die hypothesen kunnen uitgaan.

Indien men van de voorgestelde hypothesen uitgaat is het opvallend welke ruimte er vrijkomt door de vermindering van de rentelasten. Wij komen tot een vermindering van 0,8 % van het BNP bij een geleidelijke daling van het tekort tot 3 % in 1996. Wanneer men het versnelde scenario behoudt wordt deze ruimte nog groter, zodat derhalve sneller een omgekeerd sneeuwbaaleffect zou kunnen ontstaan. Daarom menen wij dat deze optie ernstig moet worden overwogen om extra manoeuvreerruimte vrij te maken om tegemoet te komen aan een aantal nieuwe behoeften.

Het resterende gedeelte van het af te bouwen tekort, 1,9 %, wordt in het convergentieprogramma verdeeld over de verschillende overheidssectoren op basis van bijkomende hypothesen, met als resultaat min 0,6 % voor de Gemeenschappen en de Gewesten en min 1,3 % voor de nationale overheid en de sociale zekerheid. Voor de Gemeenschappen en de Gewesten wordt uitgegaan van een stabilisering van het financieel saldo van de plaatselijke overheden. De vraag rijst of het hier om een spontane ontwikkeling gaat, of om het resultaat van nog voorop te stellen maatregelen.

Inzake de Gemeenschappen en de

Lisabeth

Gewesten heb ik het reeds gehad over het probleem van de definitie van het tekort, zoals aangehaald door de Hoge Raad voor Financiën. De regering wenst over te gaan tot verder overleg met de Gemeenschappen en de Gewesten. Ook hier blijft dus nog enige onzekerheid. Ik neem mij voor daar later op terug te komen. In dit kader stel ik nu trouwens de vraag wat het effect kan zijn van het invoeren van een aantal ecotaksen op het geheel van het voorgestelde convergentieprogramma en op de bijdragen van de verschillende overheden.

Wat de sociale zekerheid betreft, kunnen wij er ons over verheugen dat de regering voor de komende jaren haar engagement handhaaft om een constante staatstoelage te voorzien en op die manier een bijdrage te leveren tot het financieel evenwicht. Uit de prognoses blijkt dat de toekomstige marges inzake groeipercentages van de uitgaven voor sociale zekerheid zeer nauw blijven. Eerder dan kordaat het mes te zetten in de sociale zekerheid, zoals door sommige belangengroepen is gevraagd, dienen wij de betrokken partijen, die de uitgavenmechanismen mede bepalen, op hun verantwoordelijkheden te wijzen.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer Lisabeth, in het convergentieplan staat dat het groeipercentage van de uitgaven in volume reëel maar met 1,6 % mag stijgen. In 1991 was de stijging 4 à 4,5 % en in 1992 moesten ernstige maatregelen genomen worden om de uitgavenstijging beneden de 2 % te brengen. In de komende jaren zal men ook in de sector van de sociale zekerheid serieuze ingrepen moeten doen, wil men het evenwicht in de sociale zekerheid bewaren bij constante sociale bijdragen.

In uw inleiding hebt u gezegd dat het gewicht daar niet mag liggen. Ik meen dat het onvermijdelijk is dat op het vlak van de sociale transfers

inspanningen zullen nodig zijn. Globaal gezien moet men zich hierbij de vraag stellen of men naar een reeks percentuele maatregelen zal gaan, dan wel naar een globale maatregel, gekoppeld aan de wedden van de overheidsambtenaren en aan een compensatiemechanisme in de privé-sector. In de jaren tachtig heeft men dit ook gedaan. Daarvoor heb ik daarstraks gepleit. Omtrent de sector van de sociale zekerheid is het convergentieplan zeer duidelijk.

De heer **Lisabeth** (SP) : Ik heb er geen moeite mee te zeggen dat het evenwicht binnen de sociale zekerheid met de voorziene toelagen van de overheid moet gegarandeerd worden. Wel heb ik moeite met een lineaire benadering in bepaalde sectoren van de sociale zekerheid. Ik denk bij voorbeeld aan de sector van de werkloosheid, waar na verloop van tijd de werkloosheidsvergoeding volledig zou wegvallen. Wanneer men voor bepaalde sectoren van de sociale zekerheid lineaire maatregelen treft, zal dit eerder aanleiding geven tot een verschuiving van het ene stelsel naar het andere. Dit kan eventueel een verschuiving zijn van een stelsel dat mede gefinancierd wordt door de nationale overheid naar een stelsel waarbij bij voorbeeld ook de gemeente mede financiert. Dit mag niet de bedoeling zijn van een saneringsoperatie. Wanneer men alle overheden samen in de sanering betreft, moeten wij naar maatregelen zoeken die dat evenwicht garanderen, maar zonder zo maar lineair in bepaalde stelsels in te grijpen.

Ik geef wel toe dat degenen die medeverantwoordelijkheid hebben in de betalingsmechanismen die binnen bepaalde stelsels van de sociale zekerheid aanwezig zijn, ook op hun verantwoordelijkheid ter zake moeten gewezen worden en binnen bepaalde enveloppes moeten blijven. Het zou echter onverstandig zijn zo maar lineair in de ene of andere sector te snijden, te meer omdat nu reeds vooropgesteld wordt dat de saneringsoperatie in hoofdzaak tot

doel moeten hebben de sociale zekerheid op lange termijn in stand te houden en dit vooral met betrekking tot de veroudering van de bevolking.

Wat de bijdrage van de nationale overheid betreft kunnen wij ons akkoord verklaren met de voorgestelde beginselen. De belastingontvangsten moeten evolueren in een normale verhouding tot de economische groei en er moet gestreefd worden naar een nulgroei van de primaire uitgaven.

Door de nominale bevriezing van een aantal posten, zoals onder meer in Landsverdediging, blijft er enige marge. Deze moet in de eerste plaats aangewend worden om tegemoet te komen aan de meest dringende noden.

Wat het meerjarenprogramma betreft staan wij in de komende dagen voor het uur van de waarheid. Er werden reeds tal van verklaringen afgelegd, zowel door de verantwoordelijke ministers als door de instellingen. Wij laten ons daardoor niet op stang jagen.

Wij dringen er in elk geval bij de regering op aan om de engagementen uit het regeerakkoord te respecteren. Zo moet er een evenwicht zijn tussen ontvangsten en uitgaven en moeten de belastingen correcter geïnd en gecontroleerd worden. Bij die saneringsoperatie moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Le **président** : La parole est à Mme Lizin.

Mme **Lizin** (PS) : Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, je ne voudrais pas faire à M. Daems le plaisir de ne pas lui répondre !

Je vais me borner à quelques considérations sur ce qui a été dit.

Je crois qu'il était temps que nous ayons ce plan de convergence et nous sommes d'ailleurs peut-être parmi les derniers pays à faire cet effort. Je comprends cependant que

Lizin

le rythme de nos travaux va frustrer un certain nombre d'entre nous — et pas simplement dans l'opposition — d'un débat sur les orientations du budget de l'année prochaine.

Mais nous parlons aujourd'hui du plan de convergence auquel nous sommes favorables tel qu'il est rédigé. Nous considérons qu'il donne une vue globale qui ne suppose pas — et ce n'est pas ce que demande la Communauté européenne — que nous entrions dans le détail des mesures d'application.

Faire porter les critiques uniquement sur les mesures d'application serait — je crois — un détournement de l'objectif. En ce qui nous concerne, la question est de savoir si le plan répond à l'objectif que nous nous donnons pour améliorer la situation financière générale du pays. Dans ce sens la réponse est oui.

Nous avons beaucoup parlé des différents chiffres et des comparaisons d'experts et d'instituts. Nous considérons que les chiffres qui ont été retenus comme variables — que ce soit en matière de croissance ou d'inflation — sont prudents. L'orientation prise par l'ensemble du gouvernement correspond à ce que nous souhaitons, à savoir un profil qui ne choisisse pas les orientations les plus optimistes. Au contraire, ce plan a considéré bien souvent les orientations les plus pessimistes.

Je rappelle, comme nous l'avons déjà dit très souvent, que l'exercice du plan de convergence ne consiste pas à atteindre un objectif mais à démontrer la volonté politique du gouvernement, sur une longue période, à créer les conditions et à tendre vers l'objectif. Ce plan le fait correctement.

Quels sont les points importants pour les socialistes ?

Tout d'abord — et je crois que le ministre le sait pour l'avoir déjà longuement mesuré — il faut une perception efficace de l'impôt, qui suppose la mise sur le même pied de

tous les citoyens et l'application correcte de l'impôt, éléments importants par excellence de l'Etat de droit. Lorsque cette perception est correcte, on améliore sensiblement le rendement de l'impôt et on réduit aussi fortement les difficultés.

Il faut également un suivi régulier des mises en oeuvre de ce plan de convergence et des orientations qui y sont définies. Ce point ne fait pas l'objet de la discussion d'aujourd'hui mais je voudrais simplement dire qu'il est important d'analyser la situation sous cet angle avant de prendre un certain nombre de mesures brutales.

A titre d'exemple, je pourrais citer la situation des homes. Dans ce secteur, il y a nécessairement — comme en agriculture d'ailleurs — une divergence très rapide entre un concept macro-économique d'économies dans ledit secteur et l'application micro-économique par les entités micro-économiques. On peut se trouver devant des logiques, bonnes lors de leur calcul de façon macro-économique, qui se révèlent totalement improductives du point de vue de l'objectif lorsque l'on totalise les choix micro-économiques induits par la mesure.

C'est le cas, par exemple, des taxes de coresponsabilité en l'agriculture, qui ont conduit, en fait, aux excès en matière de production laitière.

C'est le cas aussi du secteur des homes où — pour de bonnes raisons vraisemblablement macro-économiques — on va aboutir à des faillites dans les petits homes. Je le constate d'ailleurs dans une région que je connais bien. Ces faillites vont induire un besoin accru de prise en charge par les services publics.

Ce point fondamental — le plus important peut-être dans l'application des objectifs de ce plan de convergence — doit être mieux réfléchi et amélioré par rapport à ce qui se fait actuellement.

La sécurité sociale est également un point important dans ce plan de con-

vergence, et ce qui est fait nous convient.

Les pensions du secteur public et les soins de santé constituent eux aussi une clé importante. Ce sont des secteurs que je connais bien et pour lesquels j'ai entendu parler d'enveloppes budgétaires. Il convient de se montrer prudent en ce domaine, car s'il faudra nécessairement que l'on poursuive les efforts entrepris, particulièrement pour le secteur des soins de santé, il ne faut cependant pas suivre la voie préconisée par la variante 2 du point 10 de la note Schiltz-Deprez nébuleuse inexistante qui, en fin de compte, est un octoplasme. J'ouvre cette parenthèse pour rappeler que le dialogue de Communauté à Communauté n'a pas seulement échoué sur les Fournons. C'est une chose qu'il faut garder en mémoire pour la reprise de ce dialogue.

On a parlé également d'un point important qui reviendra au cours de nos débats ultérieurs, il s'agit des besoins nouveaux auxquels M. Defeyt tient beaucoup car il se déclare insatisfait du milliard prévu dans ce budget-ci. Il prévoyait un amendement visant à trouver 20 milliards à cet effet ! Le souhait du groupe socialiste est d'encourager le gouvernement à dégager des sommes plus importantes pour de tels besoins. Le ministre a d'ailleurs confirmé qu'il estimait dès aujourd'hui que 3 milliards de plus pourraient y être consacrés, c'est une chose que nous apprécions à sa juste valeur. Mais il n'y a pas seulement ce que l'on a appelé „les besoins nouveaux” c'est-à-dire les contrats de sécurité et la lutte contre l'exclusion sociale. Il me semble que les contrats de sécurité reflètent une vision pessimiste, mais peut-être réaliste, d'une société donnée. Je m'adresse ici particulièrement au ministre des Finances, mais je le ferai ultérieurement au ministre des Affaires sociales pour souligner que si nous pouvions donner de notre gouvernement une vision qui n'ait pas ce côté craintif, peureux, restrictif des contrats de sécurité mais, au

Lizin

contraire, une vision positive misant, par exemple, sur l'enfance — je parle ici en tant que présidente des femmes socialistes tout en rappelant que ce secteur ne fait plus tout à fait partie des compétences nationales —, nous y gagnerions tous. En effet, il ne pourrait qu'être bénéfique à notre image de société de consacrer les sommes, dont vous allez peut-être nous confirmer l'octroi aujourd'hui, monsieur le ministre, à une orientation sociale bien plus positive.

En ayant à l'esprit certains débats précédents en termes de propositions de nouvelle fiscalité, ainsi que des déclarations récentes du Premier ministre, je voudrais dire — en espérant que cela fera plaisir à M. Daems — qu'il faut agir avec correction et logique dans toute politique que l'on mène. Au cours du débat sur Maastricht, nous avons déclaré — et nous le vivons tous en regardant la réalité économique de notre pays, toutes régions confondues — que nous sommes demandeurs — et nous le resterons — d'une harmonisation fiscale européenne. Pourquoi ? Parce que nous savons que notre pays peut être l'une des premières victimes du dumping fiscal. Donc, en toute logique, nous ne pouvons pas, d'une part, faire ce genre de déclarations et, d'autre part, espérer que les recettes pourront pendant longtemps encore être augmentées par le biais d'augmentations fiscales. Cette évolution exige une logique d'analyse de tout ce qui fait le caractère productif de l'économie tant flamande que wallonne et bruxelloise. Nous devons renoncer à la perspective de recourir à de nouvelles impositions. Telle est la conviction profonde d'une européenne wallonne mais également belge. Ne scions pas la branche sur laquelle nous sommes assis ! Il convient donc que le gouvernement s'en tienne en cette matière à la ligne de conduite qu'il compte adopter.

M. le ministre m'a dit qu'il comptait que ce plan de convergence, que

nous approuvons, serait soumis à ses collègues lors de l'Ecofin du 28 septembre prochain. J'espère que nous aurons, à ce moment-là, monsieur le ministre, l'occasion de vous donner, comme l'ensemble de vos collègues européens, le bon point que vous méritez.

Le président : La parole est au ministre.

M. Maystadt, ministre : Monsieur le président, mesdames, messieurs, l'objectif de réduction du déficit public fixé par le Traité de Maastricht, pour faire partie des pays qui participeront dès le début (peut-être dès 1997, en tout cas dès 1999) à l'Union monétaire dans un système monétaire unique, me paraît pertinent à plusieurs égards.

Les principales raisons d'un assainissement budgétaire sont d'ailleurs exprimées clairement dans le plan de convergence soumis aux autorités européennes.

Il s'agit d'abord d'arrêter définitivement le fameux effet „boule de neige”, qui n'a arrêté que pendant un an. Il est en effet dramatique de constater que, chaque année, nous devons consacrer des ressources de plus en plus importantes à payer simplement les charges d'intérêts. On doit prélever de plus en plus d'impôts dans notre pays pour en affecter une part toujours croissante au paiement des charges d'intérêts.

Il faut arrêter de manière durable ce phénomène d'éviction des dépenses primaires de l'Etat par les charges d'intérêts. Le seul moyen de le faire est de ramener le déficit à un niveau tel que quelle que soit l'évolution conjoncturelle, l'effet boule de neige ne se déclenche plus.

Nous l'avons constaté en 1991. Il suffit d'un ralentissement conjoncturel pour qu'à un niveau de déficit comme celui que nous connaissons encore aujourd'hui, l'effet boule de neige se déclenche à nouveau.

Pour éviter cela, il faut arriver à un

niveau de déficit proche des 3 % fixés par le Traité de Maastricht.

Une deuxième raison extrêmement importante pour réduire rapidement le déficit et la dette tient, on l'a dit, dans la nécessité de dégager des marges de manoeuvre budgétaire pour répondre à des besoins nouveaux. Plusieurs d'entre vous les ont évoqués à juste titre. Dans le domaine de la sécurité, qu'il faut peut-être présenter d'une manière plus positive — vous avez raison, madame Lizin —, dans le domaine de l'intégration, de la formation ou de l'environnement, il existe des besoins importants dans notre société, que nous ne pouvons pas rencontrer correctement aujourd'hui, faute d'une marge de manoeuvre budgétaire.

En troisième lieu, la discipline budgétaire reprise dans le Traité de Maastricht est loin d'être sans fondement dans une Europe fédérale qui se construit. Aucun ensemble fédéral basé sur une monnaie unique n'est en effet possible sans un minimum de règles de jeu qui s'imposent à tous les participants.

Le lien entre monnaie unique et politique monétaire est évident. Il signifie que lorsque l'union monétaire sera accomplie, chaque Etat membre aura renoncé volontairement à un aspect important de son autonomie, c'est-à-dire la possibilité d'avoir une politique monétaire autonome. La plupart des Etats membres ont déjà très largement perdu dans les faits cette autonomie aujourd'hui. L'Union monétaire européenne est précisément le moyen de regagner collectivement cette autonomie perdue.

Le lien entre monnaie unique et politique budgétaire est peut-être moins évident mais il est tout aussi important. De hauts niveaux de dette publique créent incontestablement une insécurité dans les marchés financiers. Ceux-ci exigent en contrepartie des primes d'intérêts d'autant plus importantes que l'insolvabilité des Etats est avérée, avec toutes les conséquences négatives en

Maystadt

termes non seulement budgétaires, mais aussi économiques et sociaux.

La Belgique n'est certainement pas, il faut le souligner, le pays qui doit rougir de la politique budgétaire qu'il a menée depuis une dizaine d'années. On ne peut pas dire que la Belgique soit un pays ayant mené une politique budgétaire laxiste au cours des années 80. La réduction du déficit a été très importante. En effet, nous atteindrons vraisemblablement un déficit qui représentera 5,7 % du produit national cette année, alors qu'au début des années 80, il était de plus de 13 %. En termes de solde primaire, donc hors charges d'intérêts, la Belgique est aujourd'hui un des pays qui présente au sein de la Communauté européenne un solde primaire des plus élevés.

Hélas, à cause précisément de cette fameuse charge de la dette, nous restons avec un déficit encore largement supérieur à celui de la plupart de nos partenaires européens. Certes, je n'ignore pas que la réunification allemande a pesé sur le déficit de l'Allemagne ces dernières années. Il est vrai aussi qu'on a constaté un certain accroissement du déficit budgétaire dans quelques pays, tels le Royaume-Uni, les Pays-Bas et l'Espagne, qui se situent aujourd'hui à un niveau supérieur à ce seuil de 3 %, que la plupart de mes collègues avaient accepté allègrement lorsqu'on en avait discuté. En effet, ceux-ci considéraient qu'ils remplissaient déjà ce critère ou étaient tout proches de le remplir ! Aujourd'hui, ils se rendent compte qu'ils auront aussi certains efforts à accomplir. Heureusement pas tous ! Tous les programmes de convergence ne sont pas des programmes d'austérité budgétaire ! Plusieurs Etats membres, s'ils ne remplissent pas tous les critères fixés par le Traité de Maastricht, remplissent le critère budgétaire et ne sont donc pas tenus de centrer leur programme de convergence sur ce critère. Ils doivent fournir des efforts pour rencontrer d'autres critères, notamment en termes de taux d'inflation.

Quoi qu'il en soit, les dernières estimations dont on dispose indiquent que, pour 1993, le déficit public moyen pour l'ensemble de la Communauté européenne serait de 4,9 %. Par conséquent, il ne faut pas se le dissimuler : le projet d'union monétaire européenne n'est certainement pas une tâche aisée dans la mesure où il va demander des efforts à la plupart des Etats membres.

Il n'en demeure pas moins, cependant, qu'il s'agit d'un des projets les plus enthousiasmants et les plus porteurs d'avenir pour nos générations. C'est donc, à juste titre, que le gouvernement a décidé de tout mettre en oeuvre pour faire aboutir cette grande ambition.

J'en viens à présent au plan de convergence proprement dit. Mme Lizin a rappelé la portée de ce document. Il ne s'agit pas de présenter aux autorités européennes le détail des mesures concrètes que nous allons prendre pour atteindre l'objectif. Il s'agit de lui présenter un scénario crédible indiquant notre volonté et notre engagement de tout mettre en oeuvre pour atteindre les objectifs prévus. Il n'appartient d'ailleurs pas à la Communauté européenne de nous dicter la manière dont nous devons réaliser cet objectif, pas plus d'ailleurs que ce n'est, monsieur Defeyt, au FMI ou à l'OCDE ou à je ne sais quel organisme de nous dicter les mesures que nous devons prendre.

Certes, je ne prends pas à la légère les avis de ces institutions. Je n'ai pas la prétention de mieux connaître ces matières que les experts oeuvrant au sein de ces différents organismes. Ces avis ont donc leur poids et doivent être pris en considération. Néanmoins, ces organismes n'ont pas à nous dicter les mesures concrètes à envisager pour atteindre les objectifs fixés.

Par ailleurs, vous avez suggéré, monsieur Defeyt, que les hypothèses macro-économiques auraient été choisies pour „tomber juste”. Là, je dois vraiment vous apporter le

démenti le plus formel. C'est un procès d'intention qui n'est pas justifié. Car les hypothèses macro-économiques utilisées pour le plan de convergence sont celles qu'a établies le Conseil supérieur des Finances dans son avis de février 1992, donc réellement *in tempore non suspecto*. Elles ont simplement été mises à jour et je m'en explique auprès de M. Lisabeth, pour tenir compte des premières évaluations du budget économique de 1993. Cette mise à jour a d'ailleurs conduit à des hypothèses plus pessimistes que celles de l'avis de février du Conseil supérieur des Finances.

Donc, monsieur Lisabeth, pour répondre à votre question, il est exact que nous avons revu à la baisse l'hypothèse de croissance du produit national pour 1992 et que, alors qu'il se situait encore à 1,8 % au moment du contrôle budgétaire, nous avons, sur base des dernières données dont nous disposons, estimé plus prudent de le fixer à 1,6 % pour l'année 1992. En revanche, pour l'inflation, contrairement à ce que vous avez indiqué, nous avons retenu pour cette année l'hypothèse de 3,2 %.

Je signale au passage que les projections du Bureau du Plan donnent des résultats en matière de croissance du PNB et d'évolution des taux d'intérêts qui sont plus optimistes que ceux que l'on retrouve dans le plan de convergence.

M. Van Rompuy a cité une autre source : une étude de la Kredietbank où là aussi, des hypothèses de croissance plus optimistes sont retenues.

J'ajoute que les premiers contacts que nous avons eus avec les services de la Commission européenne qui sont en train d'examiner notre plan de convergence, indiquent qu'à cet égard, nous ne ferons pas l'objet de critiques. En effet, ces services ont constaté que, de tous les membres de la Communauté européenne — la plupart des autres pays ont déjà introduit leur plan de convergence — nous sommes le pays qui a pris

Maystadt

les hypothèses les plus prudentes en termes de croissance et d'évolution des taux d'intérêts pour les prochaines années.

Nous avons pris une hypothèse de croissance du produit national de 2,3 % en 1993 et de 2,5 % les années suivantes alors que, dans leur plan, les Allemands, les Espagnols, les Néerlandais prennent une hypothèse de 3,5 % de taux de croissance. Je souhaite, bien entendu, que ce soient mes collègues qui aient raison. Mais, sur base des indications dont nous disposons aujourd'hui, il nous paraît plus réaliste de fonder notre plan de convergence sur des hypothèses plus prudentes.

Les choses pourraient même se passer plus mal. Il se pourrait — plusieurs d'entre vous l'ont évoqué, notamment MM. Daems et Defeyt — que la croissance du produit national soit inférieure à ces 2,5 % et que les taux d'intérêts n'évoluent pas comme nous l'avons prévu.

Nous avons envisagé une baisse du taux d'intérêt implicite de la dette de 0,1 % par an. Il se pourrait que ce ne soit même pas le cas. C'est un élément à prendre en compte dans l'appréciation qu'il faudra porter le moment venu sur l'évolution de la situation budgétaire des différents Etats membres.

Dans le Traité de Maastricht il est indiqué qu'au moment de l'évaluation — donc en 1996 — le rapport entre le déficit et le PIB doit avoir diminué de façon substantielle et constante et avoir atteint un niveau proche de 3 %.

Il existe une marge d'appréciation. Je rappelle qu'il ne s'agit pas de critères automatiques mais de critères de déclenchement d'une procédure d'examen. Cette dernière doit prendre en compte tous les éléments pertinents de la situation. Précisément, nous avons voulu que cette marge soit inscrite dans le Traité parce qu'elle est là pour les cas où, malheureusement, la conjoncture éco-

nomique serait particulièrement mauvaise.

Si l'on devait observer une détérioration du contexte macro-économique, celle-ci se ferait probablement sentir non seulement en Belgique mais aussi chez nos partenaires de la Communauté européenne. Nous devrions, par conséquent, collectivement tenir compte de cette donnée nouvelle. Le Traité de Maastricht prévoit d'ailleurs qu'à partir de 1994 déjà les Etats membres feront l'objet d'un *monitoring* constant par la Commission, qui évaluera les progrès réalisés en matière de convergence économique et monétaire, mais, je le répète — ce sont les termes mêmes du Traité — en prenant en compte tous les éléments de la situation.

Voilà ce que je voulais dire sur les hypothèses de base du plan de convergence.

En revanche, monsieur Daems, en matière de recettes, il ne s'agit pas d'une hypothèse, mais d'une norme. Vous avez raison de dire que nous n'atteindrons pas spontanément l'élasticité unitaire des recettes. Nous n'avons donc pas pris cela comme hypothèse mais nous avons décidé que c'était une norme. Il faudra donc une action volontariste pour atteindre cette élasticité unitaire des ressources. Les premières prévisions dont nous disposons pour 1993 en matière de recettes indiquent bien qu'en effet il faudra prendre un certain nombre de mesures pour faire en sorte que les recettes évoluent parallèlement à la croissance du produit national.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Naar aanleiding van de bespreking van de fiscale programmawet konden wij u dit niet vragen. U was toen in de Senaat. Voor het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) hebt u verklaard voorstander te zijn van een rustpauze in de vennootschapsbelasting. Dat deed u in een toespraak op 17 juni 1992. Graag kregen wij in het Parlement de bevestiging daarvan.

M. Maystadt, ministre : Je rappelle que diverses lois furent votées sous la précédente législature. La loi du 22 décembre 1989 commence à sortir ses premiers effets au niveau des recettes. Puisqu'il n'y avait pas de rétroactivité, cette loi ne pouvait s'appliquer qu'aux revenus de 1990, déclarés en 1991, enrôlés pour l'essentiel, au premier semestre de 1992. Ainsi, on a pu constater à ce moment une amélioration des rôles à l'impôt des sociétés, qui traduit les premiers effets de cette loi du 22 décembre 1989. Nous avons aussi voté une loi en décembre 1990 qui sortira ses effets dans un an, deux lois en 1991, plus la récente loi-programme fiscale.

En termes législatifs, il n'y a plus guère d'adaptation qui s'impose à l'impôt des sociétés. Il serait donc sans doute souhaitable d'envisager une forme de pause à l'impôt des sociétés. Encore faut-il pour cela qu'un certain nombre de conditions soient réunies. Je l'ai dit devant la FEB et je le répète ce soir. Pour pouvoir envisager sereinement une certaine stabilité législative, souhaitée aussi bien par l'administration que par les contribuables, il faut que certaines conditions soient réunies, qu'on devienne raisonnable de part et d'autre.

M. Langendries (PSC) : Les entreprises doivent le comprendre aussi.

M. Maystadt, ministre : Effectivement, les mentalités doivent changer et les contribuables doivent admettre que, pour obtenir la stabilité législative, l'Etat doit être assuré d'un niveau suffisant de recettes, y compris à l'impôt des sociétés.

Il faut donc réfléchir à la manière de créer les conditions qui nous permettront d'avoir ces assurances.

Au cours de mon exposé à la FEB, j'ai lancé quelques pistes — j'ai demandé d'y réfléchir — à partir de deux questions toutes simples :

1) Aujourd'hui, toutes les sociétés qui réalisent un bénéfice paient-elles un minimum d'impôts ?

Maystadt

2) Peut-on m'assurer que toutes les restructurations menées par des groupes de sociétés sont motivées autrement que par des raisons purement fiscales ?

Si on pouvait répondre affirmativement à ces deux questions, à savoir que toutes les sociétés qui font des bénéfices, paient un minimum d'impôts et que toutes les restructurations pratiquées ont des motivations économiques et financières autres que fiscales, nous pourrions alors sereinement nous engager dans la voie d'une pause à l'impôt des sociétés.

Ensuite, vous avez évoqué d'autres aspects du plan de convergence, notamment la contribution à apporter par les Régions et les Communautés. C'est un élément important, puisque le concept européen concerne l'ensemble des pouvoirs publics.

Wat de verwachte bijdrage betreft van de Gemeenschappen en Gewesten tot de saneringsinspanning, ligt het convergentieplan volledig in de lijn van de aanbevelingen van de Hoge Raad voor Financiën, afdeling „financieringsbehoeften”.

Ter herinnering, de Hoge Raad is uitgegaan van de vaststelling dat het begrotingsbeleid van de Gemeenschappen en Gewesten in de lijn moet liggen van een vooruitzicht op financiële leefbaarheid op middellange en lange termijn. Hij heeft als criterium voor zijn aanbevelingen inzake maximum toelaatbare tekorten voor de Gemeenschappen en Gewesten de stabilisering genomen van hun schuldpercentage, dit in verband met de inkomsten.

De aanbevelingen voorgesteld op deze grondslag in het Advies van juni 1992 zijn volledig samenhangend met de voorstellen van het convergentieplan ter zake. De Hoge Raad raamt immers de vereiste bijdrage buiten Krediettoekenning en Participaties van de Entiteit „II” op 0,6 % van het BNP met het oog op de sanering van de Belgische overheidsfinanciën tussen 1992 en 1996.

Er dient aan herinnerd dat de afdeling financieringsbehoeften bij unanimiteit van haar leden — waarvan de helft de Gemeenschappen en Gewesten vertegenwoordigen — meermaals in haar adviezen deze methodologische aanpak heeft goedgekeurd.

Wat de uitvoering betreft van de aanbevelingen van de HRF, bepaalt het convergentieplan dat de regering in overleg met de Gemeenschappen en Gewesten de naleving zal waarborgen van de begrotingsdoelstellingen. Tegen deze achtergrond heeft zij op 10 juli 1992 op de interministeriële conferentie van Financiën en Begroting, aan de Gemeenschappen en Gewesten het convergentieplan voorgesteld en heeft zij hun akkoord gekregen over de verdeling van de saneringsinspanning zoals voorgesteld in het convergentieplan.

Dit beginselakkoord betreft met name het mandaat dat door het convergentieprogramma gegeven wordt aan de afdeling financieringsbehoeften van de HRF om de uitvoering van het convergentieprogramma door alle overheden te controleren. Naar de geest van de hervorming der instellingen zal de *follow-up* van de uitvoering van het programma, in het bijzonder aangaande de bijdrage van de Gemeenschappen en Gewesten, een van de hoofdtaken zijn van de interministeriële conferentie. Verder biedt de bijzondere financieringswet een aantal instrumenten — ondermeer artikel 49 — die kunnen worden aangewend om de geloofwaardigheid van het convergentieprogramma en de uitvoering ervan te verstevigen.

Je pense qu'il était important de souligner cet aspect-là. Je pourrai désormais dire à mes collègues de la Communauté européenne que ce plan a reçu l'accord de principe, non seulement de l'Etat fédéral, mais aussi de chacune de ses composantes.

Pour terminer — et notamment en réponse à la question de M. Clerfayt —, je souhaite indiquer pourquoi il me paraît utile d'envisager un assai-

nissement aussi rapide que possible. Je n'ai jamais été de ceux qui, avant un conclave budgétaire, roulaient des mécaniques et annonçaient des objectifs magnifiques sur le papier, sans toutefois préciser la façon dont ils seront atteints. Je ne ferai donc pas aujourd'hui de grand plaidoyer pour le scénario 1993+ plutôt que le scénario normé. Je dis simplement qu'il y a de bonnes raisons pour réaliser l'assainissement le plus rapidement possible.

La première est évidemment d'enclencher, le plus rapidement possible, la réduction spontanée de la part des charges d'intérêts par rapport au produit national, réduction qui sera le résultat du fait que nous aurons durablement cassé l'effet boule de neige, que nous aurons enclenché un effet „boule de neige à l'envers”, ce que j'appellerais un effet „fonte des neiges”. Plus vite l'effet „fonte des neiges” se produit, ce qui facilite la mise en oeuvre de l'assainissement par la suite, plus tôt on dégagera les marges de manoeuvre dont nous sommes tous convenus qu'elles étaient nécessaires pour mieux rencontrer de nouveaux besoins dans notre société.

Deuxième raison : il s'agit de la stratégie la plus sûre pour permettre à l'Etat de faire face, dans des conditions financières satisfaisantes, à l'augmentation des dépenses de sécurité sociale qu'il devra nécessairement encourir au moment où le vieillissement de la population se fera le plus sentir. Certaines études ont, en effet, montré que la réduction de l'endettement de l'Etat, et donc ses possibilités d'assumer les conséquences du vieillissement de la population à partir de 2010, sont significativement plus grandes si le rythme de l'assainissement est plus rapide.

Troisième raison : il y a lieu de tenir compte du fait que le Traité sur l'Union européenne stipule — je l'ai dit tout à l'heure — qu'un déficit budgétaire supérieur à 3 % est une cause de déclenchement de l'examen

Maystadt

d'une procédure. Nous pouvions donc difficilement présenter, au départ, un plan de convergence avec un objectif de déficit qui serait d'emblée supérieur à 3 %. D'autant plus qu'il faut noter que la Belgique sera vraisemblablement, avec l'Italie et la Grèce, un des seuls pays à ne pas proposer de réduire son déficit en dessous du seuil de 3 % d'ici 1996. J'avoue que j'ai été un peu surpris en examinant, lundi dernier, le plan néerlandais — nous avions déjà auparavant examiné plusieurs autres plans de convergence — de voir que plusieurs de mes collègues, sans doute plus ambitieux ou partant d'une situation moins difficile, visent à atteindre un déficit sensiblement inférieur à 3 % en 1996. Dans le cas de la Belgique, il me semble plus sage de viser ces 3 % en 1996, avec les indications que j'ai données tout à l'heure en ce qui concerne les aléas de la conjoncture et l'attitude qu'il conviendra d'adopter en cas de détérioration générale de la conjoncture dans la Communauté européenne.

Un mot encore au sujet d'une des réflexions de Mme Lizin en ce qui concerne la politique fiscale. Le principe de „stand still” que la Belgique a réussi à faire inscrire en dernière minute — vous avez été témoin de ces difficiles négociations, madame — dans une déclaration en annexe du Traité, permettra d'arrêter l'extension, au-delà du 1er janvier 1994, de nouvelles discriminations fiscales en faveur des placements des non-résidents. Ce principe devrait permettre d'éviter que chaque Etat membre continue, bon gré mal gré, à se transformer en paradis fiscal pour les résidents des onze autres Etats membres. Toutefois, je ne cache pas ma conviction que cette solution ne permettra pas de réaliser un rapprochement suffisant des régimes de taxation des revenus d'épargne. Or, sans un minimum d'harmonisation effective, nous risquons de perpétuer une situation qui est défavorable à une allocation optimale

des ressources dans la Communauté européenne. Le grand objectif que nous poursuivons à travers la réalisation du marché unique européen est précisément la meilleure allocation des ressources qui sera rendue possible en supprimant toutes les barrières, les entraves et les rigidités. Je crains que cet objectif ne puisse pas être pleinement atteint sans ce minimum d'harmonisation fiscale, en tout cas pour les revenus les plus mobiles. Cette situation aurait de plus, comme conséquence négative, de perpétuer le processus de la défiscalisation compétitive dans la Communauté. Ce processus complique inévitablement la tâche des pouvoirs publics, d'une part pour respecter les critères de convergence budgétaire fixés par le Traité de Maastricht et d'autre part, pour assurer aux contribuables cette stabilité fiscale qu'ils appellent de leurs vœux.

Une discussion est en cours sur les perspectives budgétaires de la Communauté européenne, ce que l'on appelle le paquet Delors-II, nous y avons encore consacré une bonne partie de notre réunion de lundi dernier. Ces perspectives proposent une augmentation substantielle des contributions des budgets des Etats membres au budget de la Communauté. Nous avons obtenu au cours des premières discussions que la Communauté respecte l'engagement pris en 1988, c'est-à-dire qu'elle s'efforce de faire des propositions portant sur l'introduction d'une nouvelle source de financement ayant le caractère d'un impôt européen. Nous sommes à ce stade relativement isolés sur ce plan.

En effet, l'argument suivant est allégué : au moment où l'image de l'Europe est contestée à plusieurs endroits, est-il bien opportun de lancer l'idée d'une ressource propre européenne, d'un impôt européen ? Je renvoie à l'excellente réponse que mon collègue le ministre des Affaires étrangères donnait récemment dans une interview dans „*Het Belang van Limburg*” : ce débat est hypocrite parce que si nous devons sensible-

ment augmenter les contributions à charge des budgets des Etats membres pour financer le budget de la Communauté européenne, nous devons chacun expliquer à nos concitoyens que l'on doit relever la fiscalité pour pouvoir financer le budget européen. Il serait donc plus transparent que pour une part en tout cas du financement de leur budget, les autorités européennes aient la responsabilité de lever l'impôt. Ce principe devrait d'ailleurs être appliqué d'une manière générale. Il n'est pas sain qu'un pouvoir public quel qu'il soit, n'ait pas à se préoccuper de la manière dont il finance les dépenses qu'il décide. Cela vaut pour la Communauté européenne mais aussi pour d'autres niveaux de pouvoir dans notre pays !

Nous restons dès lors partisans de cette formule. Cet exercice n'est pas simple et c'était un des éléments intéressants du compromis que le président Delors avait esquissé à la veille du Sommet de Lisbonne, à savoir retarder de deux ans l'augmentation du plafond des ressources — il y a moyen pendant deux ans de faire face aux nouvelles dépenses de la Communauté avec le plafond existant de 1,2 % — et mettre cette période à profit pour étudier la mise en oeuvre d'une ressource propre. Nous restons partisans de ce compromis proposé par M. Delors. Depuis le Sommet de Lisbonne ce compromis n'existe plus officiellement mais il reste cependant présent dans nos mémoires. Je suis convaincu qu'il faudra y revenir. La Belgique occupera la présidence de la Communauté au second semestre de l'année prochaine. Nous comptons utiliser cette présidence pour relancer le débat, à la fois sur le financement du budget européen par une ressource propre et sur l'harmonisation fiscale des facteurs de production les plus mobiles. Il y a d'ailleurs une possibilité d'établir un lien direct entre les deux puisqu'une des ressources propres des Communautés européennes pourrait être — reprenant la proposition antérieure

Maystadt

de la Commission européenne — une retenue uniforme à la source sur les intérêts.

Voilà, monsieur le président, ce que je souhaitais indiquer en conclusion de ce débat à un moment où il est de plus en plus évident que nous sommes à la croisée des chemins et qu'il nous appartient aujourd'hui de choisir entre deux voies.

L'une est celle du court terme, de la facilité, voire de la faiblesse. Elle serait certainement plus populaire dans l'immédiat mais elle ne préparerait que désillusions et colère dans quelques années. Car l'approche à court terme pousse à privilégier le „chacun pour soi” plutôt que la solidarité.

Les gens qui s'accrochent aujourd'hui à leur situation telle qu'elle est en se disant qu'ils s'en sortiront tout seuls nient la solidarité. Je crois que ce n'est pas dans cette voie que nous trouverons la solution.

L'autre voie est celle du long terme, de la rigueur, de l'effort. Même si elle suscite davantage d'opposition dans le court terme, elle est, j'en suis convaincu, la seule qui nous permettra de retirer tous les avantages qui peuvent être attendus de l'union européenne, notamment en termes d'emploi et de niveau de vie. C'est aussi la seule qui permettra de garantir à chacun les acquis essentiels de la sécurité sociale.

Mais le long terme exige l'urgence car il commence maintenant. Il requiert des réformes difficiles, parfois impopulaires, mais nécessaires, notamment dans les huit domaines qui ont été identifiés par le Premier ministre en vue de l'élaboration du programme pluriannuel de mesures que le gouvernement arrêtera dans les prochaines semaines.

Gouverner, ce n'est pas participer à une sorte de *beauty contest* ; si la politique d'un pays ne se décide pas à la corbeille — pour reprendre l'expression bien connue — elle ne peut

pas davantage varier au gré des sondages d'opinion ou des pressions de groupes d'intérêt.

Gouverner, c'est prendre à temps les décisions nécessaires pour atteindre les objectifs voulus par une majorité démocratiquement élue. Si la majorité, dans ce Parlement, souscrit aux objectifs du Traité de Maastricht, alors le rôle du gouvernement est de prendre les mesures nécessaires pour atteindre cet objectif.

Ces objectifs ne se réduisent pas à un chiffre de solde net à financer : ce n'est pas les 3 % comme tels. L'assainissement budgétaire n'est pas un but en soi, ce n'est qu'un moyen pour atteindre nos véritables objectifs. Au travers de l'assainissement budgétaire, nous poursuivons en réalité trois objectifs :

1. Nous voulons tout d'abord retrouver les marges de manoeuvre dont nous avons besoin pour faire face aux défis nouveaux de notre société.

2. Nous voulons être parmi les premiers à entrer dans l'Union monétaire européenne. Manquer ce rendez-vous serait catastrophique pour notre pays en termes d'emploi et de niveau de vie.

3. Enfin, nous voulons préparer le siècle prochain et être certains de pouvoir garantir à ce moment-là à tout le monde le paiement des prestations de la sécurité sociale.

Voilà nos objectifs : mieux rencontrer les défis de la société, préparer notre entrée dans l'Union européenne, garantir le paiement des pensions à long terme.

Je puis vous assurer en tout cas que nous sommes résolus à les poursuivre avec conviction et ténacité, même si dans un premier temps, c'est parfois mal compris, parfois difficile. Je puis vous assurer que vous ne pouvez pas douter de notre détermination.

De **voorzitter** : De heer Daems heeft het woord.

De heer **Daems** (PVV) : Mijnheer

de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, vooraf wens ik te zeggen dat het goed is dat wij ter zake een debat hebben gehad. Het had ook anders gekund, men had dit parlementair stuk gewoon kunnen laten passeren.

Ik onthoud uit het antwoord van de minister de volgende zaken. Ik vind het goed dat voor eens en altijd — ik heb dat trouwens ook in mijn uiteenzetting gezegd — bepaalde budgettaire doelstellingen worden vastgelegd. Voor 1996 is dat 3 %.

Ik blijf evenwel problemen hebben met de uitgangspunten. Wij kunnen daarover lang discussiëren. De sensitiviteitsanalyse toont aan hoe gevoelig heel het convergentieplan is voor rente- en groei-evolutie.

De normen, mijnheer de minister, van 1,9 procent reële groei in de primaire uitgaven en van 1,6 volume-aangroei in de uitgaven sociale zekerheid blijven maar zo hard en zo haalbaar als uw uitgangspunten haalbaar blijven. Ik verwijs naar een andere discussie die wij een aantal jaren geleden in verband met de financieringswet hebben gevoerd. Ook toen hebben de Vlaamse liberalen een sensitiviteitsanalyse gemaakt. Ook toen werd gezegd dat men over voldoende bronnen beschikte om aan te tonen dat de uitgangshypothesen realistisch waren. Nu is gebleken dat de Vlaamse liberalen het toen bij het rechte eind hadden. Uit de sensitiviteitsanalyse bleken een aantal negatieve gevolgen op basis van de toen ingediende hypothesen. Ik vrees dat de mogelijkheid bestaat dat dit nu ook het geval is.

Ik onthoud ook dat de regering stelt dat de elasticiteit 1 geen hypothese, maar een norm is. Dit betekent dat er elk jaar maatregelen zullen moeten worden genomen om die elasticiteit 1 te behalen. Ruw geschat betekent dit, voor 1996, bij een ongewijzigd beleid, vergeleken met een beleid inzake maatregelen om die elasticiteit te behalen, 70 à 80 miljard verschil in belastinginkomsten. Ik denk dat dit een correcte schatting

Daems

is. Men zal dus voor die 70 à 80 miljard maatregelen moeten nemen om het ongewijzigd beleid als dusdanig te wijzigen om die elasticiteit 1 te behalen. Dit betekent dus concreet die bijkomende inkomsten.

M. **Maystadt**, ministre : Un avis tout à fait récent du Conseil supérieur des Finances — il est possible qu'il ne vous ait pas encore été transmis — traite précisément de cette question d'élasticité.

Cet avis est intéressant parce qu'il montre que, pour des raisons techniques sur lesquelles je ne m'étendrai pas maintenant, c'est surtout en 1993 que l'évolution spontanée est assez éloignée de l'élasticité unitaire. Donc, pour le budget 1993, nous n'aurons effectivement pas le choix ; nous devons prendre diverses mesures destinées à augmenter les recettes.

En revanche, la même étude montre que la situation se présente tout différemment pour les années suivantes, au cours desquelles on sera spontanément beaucoup plus proche de l'élasticité unitaire.

De heer **Daems** (PVV) : Ik kan dus niets anders doen dan die studie afwachten om na te gaan wat erin staat om ze dan te evalueren.

Ik ben uitgegaan van een klassieke elasticiteit van punt 95 die zich vertaalt in punt 92 wat de fiscale, en punt 98 wat de niet-fiscale ontvangsten betreft. In de analyse die ik, op basis van de gegevens waarover ik beschik, heb gemaakt betekent dit een maatregelenpakket, althans voor die orde van grootte, van meer inkomsten ten opzichte van wat in de werkelijkheid wordt getoond.

Ik hoop dat wij eens over die studie zullen kunnen praten.

Ik onthoud ook dat de andere landen een convergentieplan hebben ingediend met een doelstelling die verder gaat dan degene die in het Belgisch convergentieplan is opgeno-

men met name de 3 procent. Dit betekent dat indien iedereen zijn doelstelling bereikt België opnieuw boven het gemiddelde van de Europese Gemeenschap zal blijven. Ik dring erop aan om toch te trachten in de richting van het Europees gemiddelde te blijven. Als wij deze doelstelling bereiken, en wij vergelijken ze met de doelstelling van de andere lidstaten dan zullen wij altijd achterna hinken. Ik denk dat dit niet gezond is.

Tot slot onthoud ik ook nog een niet onbelangrijke uitspraak van de minister van Financiën. Vroeger spraken we over gedebudgetteerde uitgaven, over inbreng in overheidsbedrijven in de vorm van subsidies of wat dan ook. Nu tracht men dat participaties of kapitaal inbreng te noemen. Ik krijg dan ook de indruk dat men tracht de Europese definitie te ontwijken. Ik pleit ervoor dat niet te doen, niet omdat Frankrijk toevallig een belangrijk aandeel van haar bijdragen in haar overheidsbedrijven onder de participaties classificeert. Ik geloof niet dat wij hetzelfde moeten doen. Een van de zwakke punten in de definitie van heel die convergentiegedachte is dat men toch nog een uitweg heeft gelaten, met name dat kredieten en participaties niet moeten worden ingerekend, zodat men dus het risico loopt dat al die bijdragen aan eigen overheidsinstellingen nu plots de vorm van kredieten en participaties aannemen. Uiteindelijk wordt er structureel aan de uitgavenzijde niets gewijzigd, maar in de lopende uitgaven zal men er wel de gevolgen van zien. De resultaten van een lopend boekjaar zullen niet te zien zijn omdat ze niet werden ingerekend. Dat is een spijtig element van die convergentiegedachte.

Met de sensibele analyse die wij hebben gemaakt, in tegenstelling tot die van de financieringswet van vier jaar geleden, zullen wij ditmaal ongelijk hebben. Ik hoop echt dat wij ongelijk zullen hebben, zoniet zouden wij bijkomende inspanningen moeten leveren.

Mijnheer de voorzitter, ik wens nu een vraag aan u te stellen want ik heb een probleem.

De bedoeling van een verzoek tot interpellatie over het convergentieplan bestond erin hierover een stemming te kunnen hebben. Het betrof een parlementair stuk, een soort informatieboekje, waarover wij in het beste geval mochten praten. Te dien einde hebben wij dan ook een motie voorbereid.

Mijnheer de voorzitter, zou het mogelijk zijn hierover morgen te stemmen ? Ik weet dat dit in principe niet volgens het reglement is, maar zou niet zullen wij hierover pas in oktober kunnen stemmen. Het zou toch belachelijk zijn dat wij vandaag een debat over een convergentieplan houden in het kader van het akkoord van Maastricht waarover wij vrijdag zullen stemmen, maar dat wij pas in oktober over de desbetreffende motie kunnen stemmen. Ik dring er bij de collega's op aan de mogelijkheid na te gaan vrijdag, bij de stemming over de afgehandelde ontwerpen en het Verdrag van Maastricht, ook een stemming te houden over deze motie of een motie die de meerderheid zal indienen.

De motie die wij indienen houdt in dat wij een aantal aanpassingen vragen aan dit convergentieplan. Het is misschien mogelijk dat, in plaats van over een gewone motie te stemmen, de meerderheid een motie indient met de verklaring dat zij akkoord gaat met dit convergentieplan. Dan hebben wij toch ten minste een democratische uitspraak over de lange termijn-doelstelling die de regering vooropstelt. Dan is de regering iets meer gebonden dan door een boekje waarin zij beloven die doelstelling te halen.

Ik zal onmiddellijk die motie indienen opdat over een dergelijk belangrijk document een democratische stemming zou plaatsvinden. De doelstelling van 3 % in 1996 is belangrijk, maar door een motie is de regering veel meer gebonden dan alleen door een antwoord op een interpellatie van mijnentwege.

De **voorzitter** : Mijnheer Daems, de problematiek van de moties ingediend gedurende de laatste week van een zitting, komt meermaals voor. Ik heb een Conferentie van voorzitters bijeengeroepen voor vrijdag voormiddag.

Tot besluit van deze bespreking werden twee moties ingediend. Een gemotiveerde motie van de heren Pierco, Daems, Vergote en Beysen luidt als volgt :

„De Kamer,

— gehoord de interpellatie inzake het convergentieplan van de regering

— gehoord het antwoord van de regering

verzoekt de regering,

— het convergentieplan te hermaken op basis van realistische en voorzichtige uitgangspunten

— de snelheid van saneren in het huidige plan 93+ te verhogen ten einde zo snel mogelijk de nodige beleidsmassa vrij te maken

— concreet aan te duiden welke maatregelen op welke beleidsdomeinen dienen getroffen te worden

— het nieuwe convergentieplan ter goedkeuring aan de Kamer voor te leggen.”

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw de T'Serclaes en de heren Van Rompuy en Lisabeth. Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

En conclusion de cette discussion, deux ordres du jour ont été déposés. Un ordre du jour motivé, signé par MM. Pierco, Daems, Vergote et Beysen, est libellé comme suit :

„La Chambre,

— après avoir entendu l'interpellation de M. Daems sur le plan de convergence qui a été approuvé par la Belgique

— et la réponse du gouvernement demande au gouvernement,

— de reprendre le plan de convergence sur la base d'hypothèses réalistes et prudentes ;

— d'accroître le rythme d'assainissement prévu dans le plan 93+ actuel de manière à obtenir le plus rapidement possible la marge politique nécessaire ;

— de préciser de manière concrète les mesures qu'il y a lieu de prendre ainsi que les domaines dans lesquels elles doivent être prises ;

— de soumettre le nouveau plan de convergence à l'approbation de la Chambre.”

Un ordre du jour pur et simple a été déposé par Mme de T'Serclaes et MM. Van Rompuy et Lisabeth. Le vote sur les ordres du jour aura lieu ultérieurement.

Mijnheer Daems, ik zal proberen over de stemming betreffende deze moties een akkoord te bekomen vanwege de voorzitters tijdens de vergadering van de Conferentie van voorzitters op vrijdagochtend aanstaande zodat er in de loop van vrijdagmiddag kan worden gestemd. Het reglement schrijft voor dat over een motie pas kan worden gestemd in de week die volgt op de week waarin ze werd ingediend. Doordat er precedentes zijn in beide richtingen kan het reglement ter zake worden geïnterpreteerd.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, voor één keer wil ik mijn steun verlenen aan de heer Daems. Wij waren in de commissie voor de Financiën overeengekomen een debat te voeren over het convergentieplan waarbij elke fractie haar inbreng zou kunnen doen. Wij vonden het uitermate belangrijk dat het Parlement daarover een debat zou organiseren en zich duidelijk uitspreken. Collega Daems mag dan vinden dat het convergentieplan weinig om het lijf heeft en hij mag daarbij een reeks bemerkingsen maken, wie het plan goed leest zal tot het besluit

komen dat dit plan wel degelijk een zwaar engagement inhoudt. Vandaar betreur ik dat dit debat slechts via interpellaties kon plaatsvinden. Collega's Lisabeth, Poncelet en ikzelf zijn even gemotiveerd als de interpellant om dit debat te voeren.

Wij steunen de heer Daems volkomen en onze fractie zal er niets op tegen hebben dat wij vrijdag daarover een stemming organiseren. Het is een gedrukt stuk dat ons voor de komende jaren engageert en het Parlement moet zich daarover in een stemming uitspreken.

In tegenstelling tot collega Daems dienen wij een gewone motie in. Het is moeilijk om dat onder een andere vorm te doen ; voor een gemotiveerde motie moet men de zaak opnieuw gaan ontleden. Namens mijn fractie stel ik dus voor dat de voorzitter aan de andere fracties voorstelt om hierover in de loop van vrijdagmiddag te stemmen.

De **voorzitter** : De heer Daems heeft het woord.

De heer **Daems** (PVV) : Mijnheer de voorzitter, over de procedure bestaat geen meningsverschil. Een stemming over een gewone motie geeft nog altijd geen uitdrukking aan de wil van deze Kamer. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen dat de meerderheid een motie indient waarin staat dat de Kamer het convergentieplan goedkeurt en dat over deze motie gestemd wordt alvorens tot de stemming over mijn motie over te gaan. Wanneer de eerste motie wordt goedgekeurd, is de tweede motie zonder voorwerp. Op die manier is er een duidelijke uitspraak van de Kamer over het convergentieplan. Deze procedure is nuttiger dan die van de gewone motie ; wij moeten ons dus kunnen aanpassen aan de verschillende wensen van de collega's. Op deze manier kunnen wij voor een eerste keer sinds lang een motie met een zekere inhoud ter stemming leggen en niet een motie die flauwweg overgaat tot de orde van de dag.

Daems

Ik heb er dus geen enkel bezwaar tegen dat eerst een eenvoudige motie ter goedkeuring van het convergentieplan wordt voorgelegd. Indien ze wordt goedgekeurd wordt de door mij ingediende motie *de facto* zonder voorwerp.

De **voorzitter** : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer **Van Rompuy** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, wij hebben een eenvoudige motie ingediend, maar vanavond zal ik de tekst opstellen van een gemotiveerde motie. Dit kunnen wij morgenvoormiddag nog bespreken tijdens de vergadering van de commissie voor de Financiën. Ik zal u deze motie dan overhandigen.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Rom-

puy, de parlementaire procedure biedt een aantal mogelijkheden. Zo kan bij voorbeeld een eenvoudige motie worden geamendeerd.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Le **président** : On me saisit d'une proposition. La commission de la Justice a adopté le projet de loi modifiant le code judiciaire (n° 566) qui vient du Sénat.

De commissie voor de Justitie heeft het wetsontwerp tot wijziging van het gerechtelijk wetboek (nr. 566) aangenomen. Dit wetsontwerp werd overgezonden door de Senaat.

Je vous propose d'inscrire ce projet

de loi à l'ordre du jour de la séance de demain matin.

Pas d'observations ? (*adopté*)
Geen bezwaren ? (*aangenomen*)

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

— *De vergadering wordt gesloten om 18.40 uur. Volgende plenaire vergadering donderdag 16 juli 1992 om 10.00 uur.*

— *La séance est levée à 18.40 heures. Prochaine séance plénière le jeudi 16 juillet 1992 à 10.00 heures.*